Issued on 10-11-'59

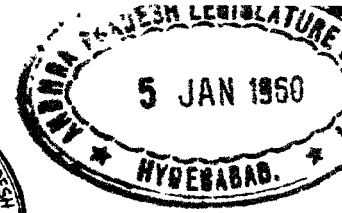

Volume. III

No. 2

3rd March, 1959.
(Tuesday)

Andhra Pradesh Legislative Assembly Debates

OFFICIAL REPORT

Part II—Proceedings other than Questions and Answers

CONTENTS

		Pages
Business of the House	...	92
Privilege Motion re: Circular issued by the Special District Educational Officer, Nellore	...	92- 93
Business of the House	...	93- 94
Budget for 1959-60—Voting of Demands for Grants Demand No X—Heads of State, Ministers and Headquarters Staff	...	94-118
Business of the House	...	118-119
Budget for 1959-60—Voting of Demands for Grants Demand No. X—Heads of State, Ministers and Headquarters Staff —Not concluded	...	119-176

NOTE: *at the commencement of the speech denotes confirmation not received in time from the Member.

Printed by Ajanta Printers, Secunderabad
for the Director, Government Printing Press, Hyderabad-A. P.

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES
[Part II – Proceedings other than Questions and Answers]
OFFICIAL REPORT

Thirty-sixth day of the Eighth Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly

---

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Tuesday, the 3rd March, 1959

The House met at Half Past Eight of the Clock

[MR. SPEAKER IN THE CHAIR]

QUESTIONS AND ANSWERS

(SEE PART I)

BUSINESS OF THE HOUSE

మిస్టర్ స్పీకర్ : Business Advisory Committee వారు 26 వ తేదీన సమావేశం అయినప్పుడు Andhra Pradesh General Sales Tax Act (Amendment) Bill ను మార్చి 18 వ తేది మధ్యాహ్నం 4 గంటలకు పూర్తి చేయడానికి నిర్ణయించారని తమకు మనవిచేస్తున్నాను.

PRIVILEGE MOTION RE : *Circular issued by the Special District Educational Officer, Nellore*

శ్రీ కె. వెంకటరెడ్డి : అధ్యక్షా, నేను Privilege Motion యిచ్చినది ఏమైనది ?

మిస్టర్ స్పీకర్ : ప్రకటించడానికి Privilege Motion యిచ్చినందువల్ల Privilege అంటే చాలా serious matter. Privilege ఇవ్వడం వల్ల మనకు ఎంతో అయినా నేను ఈ విషయమును పరిశీలించి అవసరమైతే D.E.O. పంపిన circular యిచ్చారట్లు వారిని మందలించడమో చేయవలసి వుంటుంది అని

ఒక గౌరవ సభ్యుడు : Privilege Motion అని వ్రాసి ఉన్నది.

మిస్టర్ స్పీకర్ : Privilege Motion క్రిందకురాదు. మంత్రిగారితో అంటే మీరు గట్టిగా Privilege Motion అనే అంటున్నారు. సభలో Privilege Motion క్రింద రాదని చెప్పాను కనుక ఆ విచారణ రానేరాదని నేను మళ్ళీ చెబుతున్నాను.

BUSINESS OF THE HOUSE

Mr. Speaker : Sri Gollakota Narasimha Murty has written to me as follows :

"As I have decided to join the Congress, I request you to give me a seat on the Congress benches."

Do you agree to take him in.

Sri N. Sanjeeva Reddy : Yes Sir, I agree.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు (మైలవరం) : ఇంకా 'crossing of the floor' ఏమన్నా ఉన్నవా ? ఇట్లాంటివి ఏవైనా ఉంటే వారానికి ఒక రోజు announce చేస్తే బాగుంటుందేమో.

మిస్టర్ స్పీకర్ : వస్తే చెపుతాను. మీకు చెప్పకుండా దాచి నేనేమి చేయడంలేదు. నేను మీ తరఫున ఆధారి తరఫునా...

శ్రీ ఎన్. కె. వి. కృష్ణారావు (తాడేపల్లిగూడెం-జనరల్) : రెవెన్యూ మంత్రిగారు స్వయంగా present చేశారుకూడ.

మిస్టర్ స్పీకర్ : గొల్లకోట నరసింహమూర్తిగారు వారి రోజులు కాంగ్రెసులో ఉన్నవారే. తరువాత independent అయినారు...

శ్రీ జి. నరసింహమూర్తి (అమలాపురం - జనరల్) : అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు విశ్వేశ్వరరావుగారు యింకా 'crossing of the floor' ఏమైన ఉన్నదా అన్నారు. నేను ఏ పార్టీకి సంబంధించిన వాడిని కాను. ప్రజలు నన్ను స్వతంత్ర సభ్యుణ్ణిగా ఎన్నుకొన్నారు. నేను కాంగ్రెసులో చేరడం వా constituencyలోని ప్రజలందరికి యిష్టమే. నేను ఏ పార్టీలోనుంచి ఏపార్టీలోకి వెళ్ళలేదు కనుక యిందులో crossing అనే సమస్యలేదు. కృష్ణారావుగారు రెవెన్యూమంత్రిగారు యిస్నారన్నారు. దానికంటే మించి ఉన్నదన్నమాట.

మిస్టర్ స్పీకర్ : ఎవరుయిచ్చినా మించి ఎక్కువ తక్కువ కాదు. Member యిష్టం వచ్చినచోటికి మార్చుకోవచ్చు. ఒక పార్టీలోనుంచి యింకో పార్టీలోకి ఎవరువచ్చినా క్రాసింగే. కమ్యూనిష్టులోనుంచి కాంగ్రెసులోనుంచి, Independentలో నుంచి కాంగ్రెసుకు వచ్చినా క్రాసింగే. అందులో unparliamentary మాటలేమి వచ్చినట్లు లేదు.

శ్రీ పిల్లలమర్తి వెంకటేశ్వర్లు (నందిగామ) : On a point of order, Sir, మంత్రులు ఎవరైన రాజీనామా యిచ్చినప్పుడు statement యివ్వడం సాంప్రదాయం. అంతేగాని ఒక మెంబరు యిక్కడనుంచి అక్కడకుపోతే statement చేయడం...(Interruption) వారు statement యిచ్చారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : Statement ఏమిచేయలేదు. అడ్డదిడ్డప్రశ్నలు మొదలు పెడితే వారేదో చెప్పాల్సివచ్చింది.

శ్రీ పిల్లలమర్తి వెంకటేశ్వర్లు : కాంగ్రెసులోనుంచి యిక్కడికి వచ్చినా కూడ chance యివ్వమని అడుగుతున్నారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : మీరు అక్కడికి వెళ్ళడానికికూడ chance ఉన్నది దానిలో తప్పేమిలేదు.

శ్రీ పిల్లలమర్తి వెంకటేశ్వర్లు : తప్పులేదనే చెబుతున్నాను. అదేనా point of order. మీరు announce చేసి తీర్పుయిచ్చారు. కనుక దానిని అంగీకరిస్తున్నాం. మంత్రులు రాజీనామా యిచ్చినప్పుడు statement చేస్తారు. అది సాంప్రదాయం. వారు 'అందరు చేయవచ్చు' అంటున్నారు. అక్కడనుంచి వచ్చినవాళ్ళు. ఇక్కడనుంచి వెళ్ళినవాళ్ళు statements చేసేటట్లయితే ముఖ్యంగా Budget సమావేశంలో time ఒక పెద్ద factor కనుక అది తగ్గుతుందని మనవిచేస్తున్నాము. మీరు allow చేస్తే సమ్మతమే.

మిస్టర్ స్పీకర్ : నేను allow చేయలేదు. Statement అంటూ ఏమిలేదు. ఇటువంటిది statement కాదు. అయన ఏదోఅన్నారు. దానికి జవాబు చెప్పాను. దీనికి దానికి చెల్లు. Now, let us proceed.

BUDGET FOR 1959-60

VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS

DEMAND No. 32—Heads of State, Ministers and Headquarters Staff

*శ్రీ పిల్లలమర్తి వెంకటేశ్వర్లు : అధ్యక్షా, General Administration ను గురించి చర్చించేటప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారు, ఆర్థికమంత్రిగారు అక్కడ లేరు. ఆ విషయం నేను ప్రస్తావించాను. వారికి తరువాత యిరవు మంత్రులు ఉన్నారు. వారిలో ఇద్దరు వచ్చి వారు యిచ్చిన సమాధానం వినడమో, లేక వారి వాయిదా తీసుకుపోయి మీరు మాట్లాడుతుంది [illegible] Rules Committee [illegible]

తున్నాయి. వీటిని గురించి కొంచెం దీర్ఘంగా చర్చ సాగాలని నేను మొదటి నుంచి తెలియజేస్తున్నాను. ఈనాడు ప్రభుత్వోద్యోగస్థులంతా బ్రహ్మాండమైనటువంటి ఆందోళన చేస్తున్నారు. అది న్యాయమా, కాదా అనే సమస్య కూడ మన ఎదుట ఉన్నది. ముఖ్యమంత్రిగారు, బ్రహ్మానంద రెడ్డిగారు దానికి సరైనటువంటి సమాధానం చెపుతారేమోనని ఆశించాము. వాదనలకు తావివ్వకుండా ప్రభుత్వోద్యోగులు నిర్వహించవలసినటువంటి ప్రధానమైన పాత్రను దృష్టిలో పెట్టుకొని దీనిని settle చేయడానికి ఏవైనా మార్గాలు ముఖ్యమంత్రిగారు గాని, ఆర్థికమంత్రిగారు గాని తెలియచేస్తారేమోనని ఆశించాము. గాని ముఖ్యమంత్రిగారి ఉపన్యాసంగాని, ఆర్థికమంత్రిగారి ఉపన్యాసం గాని దీనిమీద ఏమి చెప్పలేదు. ఆనాడు మనం చర్చించే సమయానికి N.G.Os. కు ఏదో ఒక రకమైనటువంటి వాగ్దానం ఆర్థికమంత్రిగారు చేసినట్లు పత్రికలలో పడ్డది. చూశాము. మొత్తంమీద తమతో మాట్లాడినట్లు ఆర్థికమంత్రిగారు కూడ తెలియజేశారు. వారు వాగ్దానం ఏ రూపంలో చేశారో ఏమో. గాని అన్నింటి కంటె ప్రధానమైనది—అసలీ సమస్యను పరిష్కారం చేయాలనే ఉద్దేశ్యం ప్రభుత్వానికి ఉన్నదా? లేదా? లేకపోతే false sense of prestige మీద ఆధారపడి state కు అంతా నష్టం వచ్చే విధంగా ఉన్న తన విధానాన్ని ప్రభుత్వం తీర్చి దిద్దుకోబోతున్నదా? అనేది ఈరోజున ఉన్నటువంటి ప్రధాన సమస్య. దానికి ఈ బడ్జెట్ సమావేశం జరుగుతున్నప్పుడే ఏ రకమైనటువంటి సమాధానం తేకుండా ఏమి జరగనట్లు భావించి ఊరుకోవడం సవ్యంగా లేదు. మొన్న ఇక్కడ quit work day జరిగినప్పుడు ఆంధ్రప్రదేశ్ నలుమూలల అటు శ్రీకాకుళంనుంచి ఇటు ఈచివరిదాక అన్నిచోట్ల ప్యూన్లుగాని, గుమాస్తాలు కాని తాసిల్దార్లు కూడ లేనటువంటి ఆఫీసులు ఉన్నాయి. ప్రభుత్వం దీనిని ఒక challenge క్రింద తీసుకోవచ్చు. మన ప్రభుత్వానికి master and servant mentality ఏర్పడ్డదేగాని మనమంతా అంగీకరించినటువంటి సోషలిస్టు దృక్పథంలో ఉండాల్సిన mentality లేకపోవడంవల్లనే ఈరకమైనటువంటి ధోరణిని తీసుకువస్తున్నారు. వారు మామీద సమ్మెచేస్తారా? చేసే హక్కు ఉన్నదా అని అడుగుతున్నారు. Socialist దేశాలలోనే కాదు, Britain, West Germany, United States మొదలైన అనేక దేశాలలో ప్రభుత్వోద్యోగస్థులు సమ్మె నోటీసులు యిచ్చి, సమ్మెచేసినటువంటి ఘటనలు, సమ్మె చేయబోయి మానివంటి ఘటనలు ఈనాటికి కూడ ఉన్నారు. అంతమాత్రాన ఆది అపరాధమని అనుకోడానికి వీలులేదు. తమకు అపరిమితమైన కష్టాలు కలిగినప్పుడు ఎవరికైనా హక్కు ప్రభుత్వోద్యోగస్థులకు కూడ ఉన్నదనే సత్యాన్ని ముఖ్యమంత్రిగారు మాట్లాడుతూ "మీరు ఒక సవాల్ చేశారు, ప్రభుత్వం ఎవరు అన్నారు" అనే దానినే వ్యంగంగా మీరు [illegible]

చెబుతున్నాను. ప్రభుత్వం ఎవరు అంటే - మేముకూడ ప్రభుత్వమే. ఈ దేశం నాది అని చెప్పినప్పుడు దేశంలో ఉన్నటువంటి యిళ్ళు, అందరి ఆస్థులు అన్నీ నావే అవుతాయా ? కాదు. దేశభక్తి ఏ విధంగా అందరి యొక్క సొత్తో, ఆ విధంగానే ప్రభుత్వాన్ని నిర్వహించవలసిన బాధ్యతకూడ అందరిమీద ఉన్నది. "ఇది మా ప్రభుత్వం. దీనిని నిర్వహించవలసిన బాధ్యత మా మీదకూడ ఉన్నది. మా కర్తవ్యాన్ని మేము నెరవేరుస్తాం" అనేటటువంటి ధోరణిలో వాళ్ళు చెపుతూఉంటే, ప్రభుత్వంమీద పెద్ద సవాల్ చేశారని, సంజీవరెడ్డి ప్రభుత్వం కాదని, తామే ప్రభుత్వం అన్నారని ఈ విధమైన వంకర టింకర అర్థాలు తీయడం ఏ విధంగాను సరికాదని లేదని నేను వారికి తెలియజేస్తున్నాను. ఆ విధమైన prejudicial mind తో ఆలోచించకుండా అసలు వారికి కష్టాలు ఉన్నాయా, లేవా ? లేకపోయినట్లయితే ఆంధ్ర దేశంలో అన్నీ మూలనుంచి ఈ Pay Committee Report మాకు వద్దు, వేరే Pay Commission ను వేయండి. లేదా మేము సూచించిన సవరణలు carry on చేయండి అని ఎందువల్ల కోరుతున్నారో ఆలోచించవలసిన అవసరం ఉన్నదని నేను మంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. కాని ఆవిధంగా ఆలోచించడం జరగలేదు. అసలు ఈ Pay Committe ని వేయడంలోనే కొన్ని పొరపాట్లు జరిగినాయనియిదివరకే చెప్పాం. Terms of reference యివ్వడంతోనే Pay Committee యొక్క కాళ్ళు చేతులు కట్టి మూల కూర్చో బెట్టారు. Terms of reference యివ్వడంలోనే చాలా defectjve terms యిచ్చారు. Central Pay Commission ను చూచినా కేరళగవర్నమెంటు నియమించిన Pay Commission ను చూచినా, ఇటీవల Madras Government నియమించిన Pay Commission లో అయినాసరే, "మాకు ఆర్థిక విషయాలమీదు చూపించండి" అని చెప్పినటువంటి Pay Commission గాని, మరొక్కటిగాని ఎక్కడ లేదు. Central Pay Commission Report లో వున్నయొక్క service conditions ను పెద్ద చూపించాఉన్నది. 1500 categories ఉన్నాయిట్లు వీటిని చాలా తగ్గించాలి, కేలవులు, house rent allowance ఈ సౌకర్యాలు ఏవి చేయాలి, ఏవి చేయకూడదు అనే టటువంటి విషయాలు చూపించారు. కేరళ Pay Commission లో కూడ అవే విషయాలు తెలియజేశారు. Housing accommodation యివ్వకపోయినట్లయితే house rent allowance యివ్వాలా, వద్దనాలా చేయాలి ? D. A. ఎంత ఉండాలి ? ఇవి చూడమని Pay Committee ని చెప్పినాని, మాకు ఆర్థిక విషయాలు చూపించండి అని Pay Committee

ఇటీవల మద్రాసు ప్రభుత్వం ఒక Pay Committee ని నియమించినది. వారు కేంద్రం యివ్వనున్న సహాయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని స్కేల్సు నిర్ణయించారు. కాని మన Pay Committee వారేమి చేశారు? కేంద్రానికి వార్నింగు నిచ్చారు. మేము యివ్వబోతున్న అధ్వాన్నమైన జీతాలను దృష్టిలో పెట్టుకుని మీరు యివ్వబోయేది ఎక్కువ వ్యత్యాసము లేకుండా చేయమని వార్నింగు యిచ్చారు. నేటి పరిస్థితులను ఏమాత్రం దృష్టిలో పెట్టుకొనకుండా మన Pay Committee వారు వ్యవహరించారని చెప్పడానికి చాల బాధ పడుతున్నాను. ఇది ఒక పార్టీకి సంబంధించిన వ్యవహారం కాదు. ముఖ్యమంత్రిగారు అన్నారు. "ఎంతయినా యివ్వవచ్చు. డబ్బు ఎక్కడనుండి వస్తుంది యివ్వడానికి?" అని. అయితే ముఖ్యమంత్రిగారిని ఒక ప్రశ్న అడుగుతున్నాను. దేనిని దృష్టిలో పెట్టుకుని మద్రాసు ప్రభుత్వం తమ ఉద్యోగులకు 7 రూపాయలవరకు పెంచింది. అక్కడమాత్రం అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు లేవా? కేంద్రం యింతకుముందు యిచ్చే జీతాలు చాల ఎక్కువని అందరికీ తెలుసు. వారు యింకను 5 రూపాయలు వెంటనే పెంచడమేగాక, 300 రూపాయలకు లోపు వున్న వారి జీతాలు పెంచడానికిగాను ఒక కమీషన్‌ను ఎందుకు వేశారు? వారికి మాత్రం అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు లేవా? ఈ విధంగా వుద్యోగులకు జీతాలు తగ్గించడంకూడ అభివృద్ధి కార్యక్రమంక్రిందకి వస్తుందా? ఈ వేయియాలన్నీ ముఖ్యమంత్రిగారు ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. "స్కేల్సు తగ్గినవా?" అని ప్రశ్నిస్తున్నారు. అవును. చాల వరకు తగ్గాయి. 50, 60 వరకు వున్న గ్రేడ్సును 12 గ్రేడ్సుకు తగ్గించారు. దీంట్లో ఒక చిక్కుకూడ వుంది. అవసరమా, అనవసరమా, అనేది వేరే విషయం. గ్రేడ్సు ఎట్లా తగ్గించాలి? అనేది ప్రధానమైనది కాదు. పోనీ తగ్గించినా అన్నీ సక్రమంగాకూడ లేవు. ఈ విధానము అవలంబించడమువలన కొన్ని కేటగిరిస్ ఎఫెక్టు అవుతాయి కనుక దీనిని అవలంబించకూడదని సెంట్రల్ పే కమిషన్, కేరళ పే కమిషన్‌ల యొక్క రిపోర్టులు చూస్తే తెలుస్తుంది. 250 కు క్రింద వున్నదానిని కేరళ ప్రభుత్వం 22 స్కేల్సుకు తగ్గించింది. మన ప్రభుత్వం 12 స్కేల్సుకు మాత్రమే తగ్గించింది. అందువలన చిక్కులు వస్తాయని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ 12 కు తగ్గించడం ఒక [illegible] వల్ల వచ్చే సాధకబాధకాలు చూడకపోవడం ప్రధానమైన లోపం అయింది. దానిని సవరించుకొనవలసిన అవసరం ముందని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. దీనికి ఆర్థికమంత్రిగారు చెప్పింది ఏమాత్రం నమ్మశక్యంగా లేదని మరొకసారి చెప్తున్నాను. ఈ రోజున negotiation జరిగినప్పుడు Chief Secretary కాదులు Chief Minister అని అచ్చు తప్పుపడింది. అని వారు చెప్పుకొన్నారు. వారు బుద్ధిపూర్వకంగానే వేశారని వారు చెప్పడానికి ఏమాత్రం ఆధారముందో వారికి

బోధపడడంలేదు. తరువాత వారు సైక్లోస్టయిల్ చేసి పంచిపెట్టారు. అందులో చీఫ్ మినిష్టరుగాక, చీఫ్ సెక్రటరి అని స్పష్టంగా వ్రాసి వుంది. వారు సక్రమమైన మార్గంలో నడుస్తున్నారు గనుక వారితో రాజీపడి - అంటే యుద్ధం చేసి రాజీ అని కాదు— వారియొక్క కార్యక్రమాలు నెరవేర్చుకొనడానికి మార్గంగా ఆ సమస్యను పరిష్కరించవలసి యున్నది.

Pay Committee సిఫార్సులు చాల సంతృప్తికరంగా వున్నాయని మనం మూడు వంతులు యిద్దరము యిక్కడ కూర్చుని తీర్మానం చేయవచ్చు. కాని దానిని అనుభవించే రెండు లక్షలమంది "మాకు సంతృప్తికరంగా లేదు" అని చెబుతున్నారు. తెలంగాణాలోని ఉపాధ్యాయులు, యితర ఉద్యోగులకు ఉన్న ఎక్కువ జీతాలను తగ్గించమని మనమే చెబుతున్నాం. ఆంధ్రలోని వారు సంతృప్తిపడలేదు. ఎవరికీ తృప్తి నివ్వని ఈ రిపోర్టును పట్టుకొని కూచోడ మెందుకో నాకు అర్థంకావడంలేదు. శ్రీ బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు స్వయంగా కూర్చుని కష్టపడి తయారుచేశారు గనుక వారికి ఆ రిపోర్టుపై ప్రేమ, అభిమానం వుండడం సహజం. దానికి వారిని తప్పు పట్ట నవసరంలేదు. నాలుగు కోట్ల రూపాయలు యస్. జి. వోలకు యివ్వడానికి అవుతుంది అన్నారు. ప్రభుత్వం వారిచ్చిన లెక్కల ప్రకారమే అంతమొత్తం కాదని బుజువుచేయడానికి అవకాశముంది. శ్రీ బానోజీరావుగారు యిదేవిధంగా చెప్పారు.

House rent allowance విషయమై రెండు మాటలు చెబుతాను. **House rent allowance** ఎందుల్లో **merge** చేసినప్పటికి, దాదాపు కోటి రూపాయలు దానివలన **saving** అయినప్పటికి, దానిని **Pay Committee Report** లో ఎక్కడా ఉదహరించలేదు.

[illegible] నాలుగుకోట్ల పన్నెండు లక్షలవరకు అదనంగా ఖర్చు అవుతుందన్నారు. రూపాయలు [illegible] మీ లెక్కల్లో [illegible] లక్షం రూపాయలు ఎంతమాత్రం కాదని బుజువు చేయవచ్చు. ముఖ్యమంత్రిగారు అన్నారు—ఎక్కడో తిండిలేక అల్లాడిపోయేవారి పరిస్థితిని గురించి ఏమాత్రం విచారించకుండా బంధువులపై సోదరప్రజలపై ఏమాత్రం అభిమానంలేని యస్. జి. ల విషయంలో [illegible] అనేవిధంగా వారు చెప్పారు. అందుకు వారిని [illegible] నిందిగా అడుగుతాను. ఈనాడు ధరలు విపరీతంగా [illegible] తోటి ఉద్యోగస్థులపట్ల వారికి [illegible] కాబట్టే [illegible]

నీకమే బాగుపడుతుందిగదా. ఆవిధమైన చర్యలుకూడ తీసుకోవడంలేదు. ఊరికే కబుర్లు చెప్పడంవలన ప్రయోజనంలేదని మనవిచేస్తున్నాను.

ఈరోజున ప్రధానసమస్య పేస్కేల్సు మంచివా? చెడ్డవా? ఎంత వస్తుంది? అని గాదు. దానిపై చర్చకుకూడ మేము సిద్ధంగా ఉన్నాం. నాకు తమరుయిచ్చిన యీ పదిహేను నిముషాల వ్యవధిలో ఎన్నివిషయాలు చెప్పగలను? కార్పెంటర్ నుండి కుక్ వరకు అందరిజీతాలు తగ్గాయన్నది న్యాయం. ఆవిషయం రిపోర్టుచూసిన వారెవరికైనా తెలుస్తుంది. అయితే పెద్దజీతాలు పొందే చీఫ్ సెక్రటరీ, మంత్రుల జీతాలుకూడా తగ్గిస్తే వీరికి తగ్గించినప్పటికి అందుకు అభ్యంతరముండదు. తమకున్న జీతాలను యింకను పెంచుకొనడానికి ఒకవైపు ప్రయత్నిస్తూ తక్కువగా వున్నవారివి యింకను తగ్గిస్తామనడంలో ఏమి న్యాయముంది? గాంధిగారి సిద్ధాంతం ప్రకారమే అయిదువందల రూపాయిలనుండి వెయ్యి రూపాయలు లిమిట్‌గా పెట్టుకుని పెద్దవారిజీతాలు తగ్గించవచ్చునుగదా? కొంతమంది ఎఫెక్టు అయ్యేవిధముగా ఎందుకు తయారు చేయాలి? ఈకమిటీ రిపోర్టులో లూప్‌హోల్సు వున్నాయి. అవి ఎవరికిపడితే వారికి గ్లేరింగ్‌గా అవుపడుతున్నాయి. జూనియర్సు సీనియర్సుకంటె ఎక్కువ జీతం పొందుతారు. ఈ అవకతవకలన్నీ ఎందుకు వచ్చినవి?

ఈ రిపోర్టులో ఒక ఫార్ములాను కూడా ప్రవేశపెట్టాము. అది హౌస్ రెంట్ అలవెన్సును ఇందులో కలిపివేయడం. ఎక్కడయినా యీ అలవెన్సులు డి. ఎ. లో కలపడం చూశామా? వారు తమరిపోర్టును ఎవరూ చదవలేదనుకుంటున్నారేమో! మేము చదివామని చెప్పినా వారునమ్మరు. వారు ఇతర కమిటీల రిపోర్టులు చదివారా? ఈవిషయానికి సంబంధించి సెంట్రల్ పేకమిషన్ ఏమి సిఫార్సుజేసింది? అంతా యీ అలవెన్సు విషయంలో ఎందుకు పట్టుబడుతున్నారు? ప్రభుత్వం కొంతమందికి ఇబ్బుకట్టించింది. జీతంలో పదోవంతు వారిజీతాలనుండి తీసుకుంటారు. దీనివలన బయటవుండేవాళ్లు ఎక్కువ యిచ్చుకోవలసివస్తుంది. ఈ డిస్పారిటీస్ కలిగేవిధంగా.....

ఆర్థికమంత్రి (శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి): అసలు హౌస్ రెంట్ అలవెన్సు ఎందుకు యిస్తున్నారు? దాని సిద్ధాంతమేమిటో కొంచెంచెప్పగలిగితే గమనించారా? కేరళలో హౌస్ రెంట్ అలవెన్సు పార్ట్ చేశారా? లేదా?

శ్రీ పిల్లలమఱ్ఱి వెంకటేశ్వర్లు: సవివరంగా అడుగుతారనే కేరళరిపోర్టు ప్రతిని తీసుకవచ్చాను. ఇక్కడవుంది. శాపలమునంచే చేస్తారా వారికి ఇచ్చేదేస్తాను. స్పీకర్ గారి ఎదుట అడిగా మాట్లాడి మాకు తెలియకుండా చేస్తారేమంటే? అంటే అందుకూ తయారుకాదు. వాటిన్నీ ఈ శీర్షికలో సమయములో ఎన్ని విషయాలు మనవిచేయగలము. కేరళలో ఒకాక్క రెంట్ అలవెన్సు

వెన్ను మెర్జి చేశారా? లేదా? అని మంత్రిగారు ప్రశ్నించారు అక్కడవారు — క్లాసు—4 ఎంప్లాయీస్‌కు హౌసింగ్ అకామొడేషన్ ప్రొవైడ్ చేయుడమా? లేక హౌస్ రెంట్ అలవెన్సు యివ్వడమా? అని ఆలోచిస్తున్నారు. వారు ఒక నిర్ధారణకొచ్చి ఈ రెండింటిలో ఏదో విధముగా చేయడానికి తయారవుతున్నారు. పోని మన ప్రభుత్వం ప్రొవైడ్ చేయడానికి ముందుకు వస్తుందా?

వెయిటేజ్‌కు సంబంధించి మంత్రిగారు కేరళ ప్రభుత్వం మీద ఒక విషయం చెప్పారు. పబ్లిక్ ప్లాట్‌ఫారంమీద మంత్రి బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు ఏమి చెప్పినా ఫర్వాలేదు కాని ఇక్కడ చెప్పేటప్పుడు మాత్రం కేరళ పేకమిటీవారి రిపోర్టును పూర్తిగా పరిశీలించి అందులో ఏమి ఉన్నదో ఎగ్జాక్టుగా అదే చెబితే బాగుండేది. "ఇదివరకటి పే కమిటీ సూచనలమేరకు స్కేల్సు రివైజ్ చేసి దీనికి వెయిటేజ్ యిప్పుడు యివ్వడం జరిగింది. అనామలీస్ వచ్చినప్పుడల్లా సవరించుకుంటుండాలి. కనుక ఎప్పటివో గ్రేడ్సు ఆఫ్ పే స్కేల్సును దృష్టిలో పెట్టుకుని యిప్పటి స్కేల్సు నిర్ణయిస్తే బాగుండదు. ముసలివాళ్లు అయినవారికి ఇప్పుడు స్కేల్సు పెంచినప్పటికి లాభం ఉండదు కాబట్టి వారికి ఈ ప్రత్యేక సదుపాయం కల్పిస్తున్నా" అని వారంటున్నారు. మన ప్రభుత్వం మాత్రం వాళ్ళు చచ్చిన తరువాత ఎప్పుడో ఇస్తామంటున్నది. వాళ్ళు స్వర్గానికి వెళ్ళాక మీకా స్కేల్సు ప్రకారం యిచ్చారా లేదా అని అక్కడ అడగాలి. అంతేగాని, దీనివలన లాభ మేమీ లేదని మనవి చేస్తున్నాను.

హౌసింగ్ ఎకామొడేషన్‌కు సంబంధించి ఒక విషయం చెబుతాను. పోలీసువాళ్ళకు కట్టినట్లుగా ఎన్. జి. ఓ. లకు కూడ ఇళ్ళు కట్టండి. లేకపోతే ఫ్లాటుగుడెసెలు వేయండి అందులో ఉండమనండి. అందుకుకూడా సంతోషమే.

ఆర్థోజన H R.A. ను జీతంతో merge చేయడంవల్లవ అనేక బాధకాలు వచ్చాయి. కేరళ గవర్నమెంటు తెనిపడేమిటి? మంద్రయ్యగారు చెప్పినది ఏమిటి? కేరళలో ఉన్న పరిస్థితులనుబట్టి, అక్కడి set up ను బట్టి వనరులనుబట్టి, వీళ్ళనుబట్టి ప్రభుత్వం తగు విధంగా సరిదిద్దుతున్నది. దానినిబట్టి ఇక్కడ justify చేయాలంటే ఎట్లా కుదురుతుంది? అక్కడకు పోయి చేయాలి కాని, ఇక్కడ, యీ పరిస్థితులలో చేయడానికి వీలుంటుందా? బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు యీ చిన్న విషయాన్ని కూడ మరచిపోయి, తమకు Criminal Lawyer గా ఉన్న అనుభవాన్నంతా మనమీద ప్రయోగిస్తామంటే ప్రజలకగలమా? H R.A. ను merge చేయడంవల్లనే మాకు కష్టాలు వచ్చాయి. కొంతమంది rented houses లో ఉంటారు. వారు ఎక్కువ ఇచ్చుకోవలసి వస్తుంది. వాళ్ళు ఖాళీ చేసేటప్పుడు మేము term చేయవలసి

వస్తుంది. ఇటువంటి ఇబ్బందు లున్నాయి. అసలు H.R.A. ఇవ్వడంలోని basic principle ఏమిటి? పట్టణాలలో house rents చాల ఎక్కువగా ఉంటు న్నాయి. కొన్నిచోట్ల 40 రూపాయల అద్దె ఇచ్చుకొంటేనే గాని ఇల్లు దొరకదు. 40 రూపాయలు ఇంటి అద్దె ఇచ్చుకొని యింక ఎట్లా బ్రతకగలడు? అందువల్ల 'A part of it is being met by the Government'. That is the principle involved in giving H. R. A. అయితే "H. R A ను జీతంతో merge చేశాము కదా, ఎక్కడకు పోయింది? అంటారు. Then, what about the new people? ఇప్పు డున్న దానితో అయిపోతుందా? ఒక Pay Committee ని నియమించారు. ఆ కమిటీ రిపోర్టు బాగాలేదు, ఇంకొక కమిటీని వేయమంటే బాధపడుతున్నారు. కనీసం ఆ రిపోర్టును తిరిగి పరిశీలించడానికైనా మానసికంగా బాధపడే పరిస్థితులలో ఇంకొక Pay Commission ను నియమించడం సాధ్యమా?' Experts తో మరొక కమిటీని ఏర్పాటుచేయమని చెన్నా రెడ్డిగారు చెప్పారు. అంటే మంత్రిగారు experts కాదని మా అభిప్రాయం కాదు. వారు రాజకీయాలలో మంచి experts అని అందరకు తెలుసు. ఆ నిపుణత అంతా ఇక్కడ ఎట్లా కుదురుతుంది? ఇంజనీరింగు సమస్య ఉందనుకోండి. దానిపరిష్కారంకోసం మనలనందరినీగాని, స్పీకరుగారిని గాని కమిటీగా వేశారనుకోండి. మనకు ఆ సమస్యలకు సంబంధంలేదు, ఇక మన లను ఆ కమిటీలో వేసి ఏమిలాభం? ప్రతి విషయానికి experts ఉంటారు. సెంటర్ లో ఉన్న కాంగ్రెసు ప్రభుత్వానికి యీ సమస్యలు తెలియకనా, లేక అనుభవంలేకనా పెద్ద పెద్ద వారినందరినీ తెచ్చి కమిషనులో వేసినది? ఆ కమిటీవారు ఆలోచించి కొన్నివేల పేజీల రిపోర్టు తయారు చేశారు. "ఇంగ్లండులో ఆరకమైన పరిస్థితి ఉంది. ఇక్కడ యీరకమైన పరిస్థితిఉంది. అందువల్ల మనం యీ విధంగా చేసుకొందాము" అని రిపోర్టులో చెప్పినారు. You may differ from the outlook. You can criticise it. You may accept it or reject it." లేకపోతే ఇదిగో "మేము యీ సంవత్సరం class IV ఉద్యోగులకు ఇస్తున్నాము అని గాని, లేక teachers కు ఇస్తున్నా మనిగాని చెప్పి మిగిలిన N. G. O. ల విషయం తరువాత చూస్తామన్నా అని అయినా మన ప్రభుత్వం చెప్పి ఉంటే బాగుండేది. అట్టువంటి పనులు చేయలేక పోయింది. కేరళగవర్నమెంటులో class 4 వారికి ఇరవైరూపాయలనుంచి నుంచి 40 రూపాయల వరకు ఉన్నది. వారికి D. A. విధిగా యివ్వాలని

అసలు బోధలచుకోలేదు. ఈనాడు సంజీవరెడ్డిగారుగాని, బ్రహ్మానందరెడ్డిగారుగాని ఈ పరిస్థితిని vengeance తోగాని, పట్టుదలతోగాని చూడడం పనికిరాదు. పట్టుగల విడువడమే గొప్పవారి లక్షణం. ఇది అలవాటుచేసుకోమని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. పట్టుదలతో కూర్చుంటే ఏమి అగుతుంది? పట్టుదల వదలి, ఇంకొక expert commission ను వేయండి. Chief Secretary నో ఎవరినో మంత్రిగారికి నమ్మకం ఉన్నవారిని కమిటీలో వేయాలి. ఈ మాత్రందానికి పట్టుదలలు, పంతాలు ఎందుకు? పట్టుబట్టి ఎవరిమీద సాధిస్తారు? ఈ దృక్పథం మంచిదికాదని మనవిచేస్తున్నాను. ఇక మా దృక్పథంకూడ చెబుతున్నాను. మంత్రులను ప్రార్థించా. బ్రతిమాలా ఏవిధంగానైనాసరే N. G. O. లకు సహాయం చేయించడానికి మేము పూనుకొన్నాము. ఈనాడు genuine grievances ఉన్నట్లు మేము గుర్తించాము. అవి స్పష్టంగా కనబడుతున్నాయి. ఇప్పటికే scales of pay పెంచాము, ఇంతకంటే ఏమీ చేయలేము అంటారు. ఇచ్చిన scales లో అనేక descripancies ఉన్నాయి. Juniors కు ఎక్కువ జీతం రావడం, seniors కు తక్కువ రావడం జరుగుతోంది. Juniors కు ఎందుకు ఎక్కువ ఇవ్వకూడదు? అంటే అది సబబైన వాదనే అవుతుందా? H. R. A. merge చేయడం, allowances ను తీసేయడం మున్నగునవన్నీ సాకల్యంగా ఆలోచించవలసిన అవసరం ఉన్నది. ఈ విషయాన్ని గుర్తించాలని కోరుతున్నాను మంత్రులు N. G Os. తో సంప్రదించకుండానే ఒక కమిషను వేయవచ్చు బోని, ఇప్పుడు ఏదో 4రోజులలో పరిష్కారం చేస్తామంటున్నారు. Why don't they do it? N. G. Os ఇచ్చిన మెమోరాండాలు కూడ మంత్రిగారిదగ్గర ఉన్నవన్నారు. వాటిలో scales of pay ని తగ్గించడంవల్ల అన్యాయం జరిగిందని ఉన్నది. తెలంగాణాలో నైజాంకాలంనుంచీ రైతులు, పోలీసు కార్మికులు, ప్రభుత్వోద్యోగస్తులు నైజాం ప్రభుత్వాన్ని పోగొట్టవానికి చేసిన ఆందోళనచేసి భ్రమపడి scales of pay ని పెంచుకుంటే విశాలాంధ్ర [illegible] ఆ జీతాలు తీసివేసి అందరూ సేవాకరించి అసహ్యించుకునే మద్రాసు స్కేల్సు తెచ్చి వారి నెత్తిమీద రుద్దుతున్నాము. మద్రాసు స్టేటువారుకూడ మార్చుకోండామని ప్రయత్నంచేస్తున్న scales ను విధానాలను తెచ్చి, వాటిని ఆదర్శంగా ఎంచి వారి నెత్తిమీద రుద్దుతున్నాం. అవి Pay Committee ని నియమించకపూర్వమే తగ్గించాము అంటున్నారు. ఈనాడు ఒక చప్రాసీ జీతం, teacher జీతం చూస్తే [illegible] జరిగిన జగం అవుతుంది. ఈనాడు teacher [illegible] ఒక పెద్ద

ఇప్పుడు ఒక ప్రాజెక్టు కట్టాలంటే ఇంజనీరులు, సిమెంటు, సున్నం కంట్రాక్టరులు ఎవిధంగా అవసరమని ప్రభుత్వం అనుకొంటున్నదో అదేవిధంగా labour కు కనీసమైన జీతాలను నిర్ణయించడంకూడ అవసరం కాదా? వీరికిచ్చే జీతాలు waste అవుతాయా? మిగతావిషయాలలో చేసే expenditure అంతా సక్రమమైనదా? కంట్రాక్టరులు తీసుకోవడం అన్నిటికంటె సక్రమమైనదా? మంత్రులు కాస్త ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. పట్టుదలతో పనులు జరుగవు; పట్టు విడుపు ఉండాలి. నేను ముఖ్యమంత్రిగారికి మనవిచేసేది విన్నవించేది అదే. మాబోటివారితో యుద్ధం చేయడంలో ఖచ్చితంగా పట్టుదలతో ఉండండి. అది రాజకీయనాయకుడుగా చేయవలసినపని. కాని, ప్రభుత్వోద్యోగులమీద, labour మీద పట్టినపట్టుకు విడుపు ఉండాలి. పట్టుదల ఎన్నటికీ పనికిరాదు. ఉద్యోగులు ఒక మెమొరాండం ఇస్తే చింపి అవతల పారేయడం సరైన పద్ధతి కాదు. చదివి దాంట్లో ఏమైనా తప్పులు ఉంటే విమర్శించవచ్చు. He may attack the memorandum if he so chooses. అదేమీ లేకుండా వ్యవహరించడం మంచిది కాదు. ఒకరు కాదు, ఇద్దరు కాదు. 2 లక్షలకు పైగా ఉన్నవారి సమస్య ఇది. ఎవరో ఒకరు చెప్పినందువల్ల వారంతా ఆఫీసులకు మానేశారని అనుకోవద్దు. కమ్యూనిస్టులు చెప్పడంవల్లనే వీరు ఆపని చేశారని, కమ్యూనిస్టులకు అంత బలముకూడ ఉందని ముఖ్యమంత్రిగారు ఒప్పుకుంటారని నేను అనుకోను. ధరలు పెరిగిపోతున్నాయి. ప్రజలు యీదారుణ పరిస్థితికి తట్టుకోలేకుండా ఉన్నారు. కేంద్ర ప్రభుత్వం మద్రాసు ప్రభుత్వంకూడ జీతాలు పెంచుతున్నాయి. మన ప్రభుత్వం మాత్రం కొంతమందికి జీతాలు తగ్గించడం న్యాయంకాదని మనవి చేస్తున్నాను. వారి నిర్ణయాన్ని పునరాలోచించుకోవలసినదిగా ముఖ్యమంత్రిగారికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. అసలు ఇది చేయిదాటిపోయే సమస్య కాదు. It is the duty of the Government to change it. When so many lakhs of people represented their grievances it is the job of the Government to examine them.

ఈనాడు అన్ని ప్రభుత్వాలుకూడ State Language గా regional language ని చేసుకొంటున్నాయి. మన వ్యాజ్ఞాలు మాత్రం అట్లాగే ఉండిపోతున్నాయి. దీనికి బిల్లు తెచ్చి అమలు చేయవలసిన అవసరం ఉన్నది.

Retrenchment అంటూ ఒక ప్రక్కన ఉద్యోగులమ్మీద పడుతున్నారు. మరి ఇరవైనాలుగు ప్రక్కన ప్రభుత్వానికి ఉద్యోగాలు ఇవ్వడమెందుకు? ఇప్పటికే staff ఎక్కువ అయిపోయింది. కొన్నాళ్ళవరకు నియామకాలను విరమించుకోవాలి. ఇంటర్వ్యూకు పిలిచి ఎందుకు తెప్పుకుంటున్నారు? ఒకడు B. A. pass

అయినవారు చాలమంది ఉన్నారు. వీరు Planning శాఖలోకి పనికివస్తారు, Deputy Panchayat Officers గానూ పనికివస్తారు. ఈ పోస్టులకు selections జరపేటప్పుడు, రెకమెండు చేయబడినవారినే, అవసరమైతే ఒక పరీక్షకు కూర్చోమని, ఎందువల్ల తీసుకోకూడదు? Staff ఎక్కువగా ఉన్నదని తీసేసేటప్పుడు L. D. C. లుగా ఉన్నవారికో, U. D. C. లుగా ఉన్నవారికో Planning section లో గాని Panchayats లో గాని ఉద్యోగాలు ఇచ్చినట్లయితే వారికి promotion ఇచ్చినట్లుగానూ ఉంటుంది. మన సమస్య తీరిపోతుంది కదా! దీనిని గురించి ఆలోచించవలసినదిగా మనవి చేస్తున్నాను.

Circle Inspectors' selection విషయంలో అనేక అవకతవకలు జరుగుతున్నాయని ధేశం నలుమూలలా చెప్పుకొంటున్నారు. ఇది ఒక వుకారులా ఉన్నది. అయితే "మీకు ఎవరు చెప్పారు. మీరు ఇటువంటివి చెప్పకూడదు" అని ఇదివరకే ప్రభుత్వం చెబుతున్నది. కాని ఈనాడు అన్యాయం జరుగుతున్నది. సర్వీసు ఉన్నవారిని, ఏవిధమైన black-marks లేనివారిని గురించకుండా personal interests ను దృష్టిలో పెట్టుకొని, Circle Inspectors' posts కు selection జరుగుతున్నట్లు తెలుస్తున్నది. నా దగ్గర ప్రాతమూలకంగా ఆధారాలు లేవు. దీనిని పరిశీలించాలని మంత్రిగారికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

ఇప్పుడు అన్ని ఉద్యోగాలకు కూడ candidates ను సెలక్టు చేసి, నిర్ణయించే బాధ్యత సర్వీసుకమీషనుకే యివ్వడం చాలమంచిది. Religious Endowment కు సంబంధించి నేను ఉపప్రశ్న వేస్తే "ఆలోచించడానికి కూడ సిద్ధంగా లేము" అని ఆ మంత్రిగారన్నారు. దీనినిబట్టి చాని importance తెలుస్తుంది మంత్రులు గుర్తించి ఉండరన్నమాట. గుర్తించినట్లయితే ఆ మంత్రిగారు అసలు మొదట సమాధానం చెప్పేవారు కాదని నా ఉద్దేశం. Candidates ను ఉద్యోగాలకు nominate చేయడం, select చేయడం మొదలగు అధికారాలు individual departmental heads కు ఇస్తే అవకతవకలు, అన్యాయాలు జరగడానికి అస్కారం ఇచ్చినవారవుతారు కాబట్టి అలా కాకుండా చేయమని కోరుతూ నేను సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

**Srimati Masooma Begum (Pathergatti)*: Mr Speaker, Sir, I am surprised to see that so many cu motions have been tabled on a demand on which th Chief Minister had so clearly, so honestly, and so out spokenly laid bare the whole story, as it were. I should have thought that the demand would go uncriticized after certain explanation. Criticism is good, Sir, from

ded it is a healthy and constructive one. Resistance on reasonable grounds is good, as Burke said. But, to resist is the medicine of the constitution and not its daily bread.

Sir, no fresh taxes have been levied and yet this attitude has also not been appreciated and motives had been attributed. Even the devil must be given its due. But the devil can cite scripture for the purpose too. Most of the cut motions deal with the N.G.Os. grievances. I would like to point out here that the Non-Gazetted Employees' Association of the Indian Medicine Department had very sensibly decided not to participate in the quit work campaign. They felt that their duty was to serve and not to hinder, and such attitude is always appreciated. I am sure no Government would ignore the legitimate demands of their people; as the Chief Minister very rightly explained; after all, who are they ? They are their own people. But, if at every step obstacles are put, then no Government can function, least of all a Government of the people, for the people and by the people. Sir, the Chief Minister's speech was a very frank, outspoken and honest one. He made no efforts to beat about the bush. He did not boast of things not done, but only invited and welcomed suggestions. Does it not deserve some encouragement, some appreciation of at least things that so far have been achieved ? The Government's attitude towards N.G.Os. has been described as authoritative, autocratic and arbitrary. Fine elocution of words, I must say. The Finance Minister has given his assurance to look into the matter, and I think we can trust him for that. Another cut motion criticizes the Government for practising groups and discrimination against opposition parties. Sir, I can only refer to the various sub-committees of the Legislature on which the opposition parties have been given equal status and equal chances. And in fact, Mr. Sundarayya has been the Chairman of the Committee on Public Accounts and his work on the Pay Committee has been appreciated and commended. Our ultimate aim is the socialistic pattern of society, and integrity and unity of each individual, apart from his party affiliations is needed to achieve it. We are pledged to provide our people with the bare necessities of life and therefore great responsibilities lie on the people, and more than nationalisation of industries and

services, I would say nationalisation of people is required. Sir, reduction of salaries of Ministers has been suggested, but the salaries and sitting fees of members has been recommended to be increased. Regarding corruption, favouritism and red-tapism also, the Chief Minister has asked for concrete examples and specific cases to be pointed out and drastic action will be taken. No Government would wish to nurture corruption. I am sure, not even the Kerala Government.

In the end, I wish to say that we should be proud of our achievements in the short period of our existence and a lot still has to be done, but only with the co-operation and unity of all the people. Thank you, Sir.

*శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : అధ్యక్షా, మన మందరము ఆంధ్రుల ముగా ఒకచోట పర్వడినట్లు అనుకుంటున్నామే కాని, మనము ఆంధ్రులము అని అనుకునే యోగ్యత మన రాజకీయ పరిభాషలో ఎక్కడనుకూడ లేకుండా పోతున్నది. ప్రభుత్వ వ్యవహారం తెలుగులో జరిపే విషయం పదో అమలు జరుపుతాము అని చెబుతున్నారు. ప్రభుత్వము ఆఫీసర్లతో ఒక కమిటిని వేస్తా మని చెప్పారు. వేసినట్లుగా యింతవరకు పత్రికలలో కూడ రాలేదు. దానిని బట్టి చూస్తే యింత జాప్యము ఎందువల్ల జరుగుతున్నదని మనకు తోచుచున్నది. ముఖ్యమంత్రిగారు ఈ విషయమును గురించి ఆలోచిస్తున్నామని చెబుతున్నారు కనుక, యిక యీ విషయమునుగురించి నేను విమర్శించదలచుకోలేదు. కాని అది త్వరలో అమలుజరపండి అని మాత్రము కోరదలచుకున్నాను.

మనకు ఒక గవర్నరుగారు ఉండవలసిందేనని చెబుతున్నారు. వారు [illegible] ఉండాలనో నాకు బోధపడడము లేదు. ఆయన constitutional గా tate కు [illegible]క్రింద ఉండాలని అన్నాడు. పరిపాలనలో break-down స్తుందని నమ్మకము కలిగినప్పుడు మాత్రమే ఆయన ఉండవచ్చునని అంటు న్నాను. Break-down రాకుండా ఉన్నంతవరకు ఆయన దూరముగానే ఉండ వచ్చు. దానికోసము యింత ఖర్చు మనము చేయవలసిన అవసరము లేదు. ఒకవేళ ఆయన ఉండవలసిందేనని అంటారా, అప్పుడు ఆ post ను elected post గా చేయడము మంచిదేమో ఆలోచించమని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతు న్నాను. అమెరికాలో కూడ యిలాంటి post ను elected post గా చేశారు. అలాగే మనము కూడ దీనిని elected post చేయటానికి వీలుగా ఉండుంటే మో కేంద్ర ప్రభుత్వముతో సంప్రదించి మనకీ ప్రభుత్వాన్ని కోరుకోవచ్చును. కాదు, ఈ post కు election పెట్టనవసరము లేదంటారా, దీని క్రింద అయ్యే ఖర్చు

చరతి శ్రేష్ఠః తత్తదేవేతరోజనః" అని ఉన్నది. అంశే పెద్దవాళ్ళు ఎంత మంచిపని చేస్తారో తక్కినవారు కూడ అంత మంచిపని చేస్తారట. అట్లాగే ఉన్నతోద్యోగి యైన గవర్నరు తన జీతము, తనక్రింద అయ్యే ఖర్చు తగ్గించుకుంటే, క్రింద వారుకూడ తగ్గించుకుంటారు. అదేవిధముగ మంత్రులు కూడ చేస్తే, క్రింది ఉద్యోగస్థులు తగ్గించుకుంటారు. గవర్నరు ఎట్లాగో తన జీతములో 10 పరసెంటు తగ్గించుకుంటానని అన్నారు. అదేమోదిరి మంత్రులు కూడ జీతములో 10% లేక 20% తగ్గించుకుంటే మంచిది. తగ్గించుకోలేము అని అంశే, అది ప్రయోజనము లేదు. ఖర్చు యథాప్రకారమే జరిగిపోతుంది. నా ఉద్దేశ్యములో గవర్నరుగారు 10% కు తగ్గింపుకు voluntary గా ఒప్పుకుంటున్నప్పుడు మంత్రులుకూడ voluntary గా 500 రూపాయలు తీసుకోటానికి ఒప్పుకోవడము అవసరమని అంటున్నాను. పైఆఫీసర్లు అందరు, మంత్రులతో సహా తమ ఇష్టము వచ్చినట్లు ఖర్చులు చేస్తూఉండి, క్రిందివారిని తగ్గించుకోండి అని చెప్పడము న్యాయము కాదు. మంత్రులు తమ ఖర్చులు తగ్గించుకుని ఇతరులను తగ్గించుకోమని చెబితే, దానియందు విలువ ఉంటుంది. అది న్యాయమైన సలహాగా ఉంటుంది. కాబట్టి మంత్రులు 500 రూపాయల జీతము పుచ్చుకోటానికి ఒప్పుకోండని అంటున్నాను కాదు అంటారా, జీతములో voluntary cut 10% కో 20% కో ఒప్పుకోమని కోరుతున్నాను. తరువాత మంత్రుల పర్యటనలు చూస్తే చాలా విచిత్రముగ ఉంటున్నవి. వీరందరు ఒక్కొక్కప్పుడు ఒక్కసారిగా గుంటూరులో కనబడుతూంటారు. సరే, వీరు అందరుఒకే చోటులో ఉన్నప్పుడు, వాళ్ళ క్రింద ఆఫీసర్లు అందరు వారు వెళ్ళిపోయేదాకా వారిచుట్టూ తిరుగుతూఉంటారు. మేము ఆఫీసులకు వెళ్ళితే అక్కడ ఒక్కరుకూడ కనబడరు. అలాంటప్పుడు administration ఏమను తుంది? అలాంటి సమయములో administration అంతా విడిచిపెట్టి మంత్రుల చుట్టూతిరుగుతూ ఉంశే, administration paralyse కాక ఏమవుతుంది? అందువల్ల మంత్రులందరు ఒకే సమయములో ఒకే చోట పర్యటించడముకంశే, జిల్లాలను కొన్ని భాగములుగ విభజించి, పర్యటన చేయటానికి ప్రారంభించితే మన్నారు. Administration dislocate కాకుండాపోతుంది. ఆయా సమయములలో వారు ఆఫీసులలోచేయవలసినవన్నీఅంతా కమిటీలకు పెట్టినేని, అంతా pending గా పెట్టడము పబుబుగాలేదు. అది సరైన పద్ధతి కాదంటున్నాను. ఈ విధముగ విభజించుకుని ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్కచోటుకు పర్యటనకు పోరాదా అని అడిగాము. ఆవిధముగ త్వరలో యిక మంత్రులంతా ఆయినా చేస్తే బాగా ఉంటుంది. ఈ విధానములో మార్పు వెంటనే చేయాలని అంటున్నాను.

ఇక రాష్ట్రపరిపాలన ఎట్లా జరుగుతున్నదని ఆలోచిస్తే, దీనిలో అనేక శాఖలు ఉంటున్నవి. ఇన్ని శాఖలు ఎందుకో బోధపడడములేదు. ఇవి అన్నీ ఒకచానిలో ఒకటి merge చేస్తే మంచిదని అనిపిస్తుంది. Administration కూడ చురుకుగా సాగే అవకాశము ఉన్నది. ఈ దినమునచూస్తే మూడు కమిటీలను ప్రభుత్వము ఏర్పాటుచేసింది. ఈ మూడింటికీకూడ మన బ్రహ్మానంద రెడ్డిగారే అధ్యక్షులుగా ఉండేటట్లు ఏర్పాటుచేశారు. ఇందులో ఒక కమిటీకి పేరు Axe-Committee అన్నారు. రెండవది ఉద్యోగస్థులజీతాలు తగ్గించేది ఎట్లాగు అని ఆలోచిస్తుంది. ఇక మూడవది అసెంబ్లీ మెంబర్లకు జీతాలు పెంచేది ఎట్లాగు అనేది ఆలోచిస్తుందట. ప్రభుత్వానికి అధికారము ఉన్నదిగనుక అసెంబ్లీ మెంబర్లకు జీతాలు పెంచటానికి ప్రభుత్వము చూస్తున్నది. అయితే Economy Committee వేశారెందుకు? ప్రభుత్వము యొక్క ఖర్చు తగ్గించాలని Economy Committee ని వేశామని ఒకవైపున చెబుతూ, మరొక వైపున ఎసెంబ్లీసభ్యుల జీతాలు పెంచుతామనిచెబితే అర్థమేమిటి? అయితే economy observe చేయ నక్కరలేదంటారా? ఒక్కొక్కప్పుడు ఖర్చు తగ్గించటానికి economy observe చేయవలసిందే అంటారు. నిజమే. Observe చేయవలసిందే. Economy, efficiency రెండుకూడ కావలసిందే. ఇవి రెండు సమానముగ నడిచినప్పుడే Administration బాగా నడుస్తుంది కాని, ఒక్క economy మాత్రమే observe చేస్తే చాలదు. Economy observe చేయండి అనేఅంటే, క్రిందఉన్న చిన్నతరగతి గుమాస్తాలను, జవానులను తగ్గిస్తామని అంటారు. ఎంతో అనవసరపుఖర్చు అవుతున్న Revenue Board ను తీసివేయమనిఅంటే, అది అట్లాగే ఉండాలని అంటారు. అది ఉంచడము అనవసరము. దీనిని ముందు తీసివేయండి. ఇప్పటి కిప్పుడే తీసివేయటానికి వీలులేదంటారా. కనీసం మెంబర్లను ఎక్కువగ చేశకండి. Economy Committee పేరుతో Secretariat లో ఉన్న sections ను కొన్ని తీసివేశారు. కమిటీలో పెద్ద మెంబర్లు తక్కువగ ఉన్నారు. గనుక అంకోకరిని వేయడమనేది చాలాకష్టమైన పనిగామారి ఉన్నది. ఈవిధముగ మెంబర్లను పెంచుతూపోతే, ఇది economy క్రిందికిరాదు. Top load ను పెంచడమే అవుతున్నది. మంత్రులు తమజీతాలు తగ్గించుకోకపోగా, శాసన సభ్యుల జీతాలు పెంచుతామనిఅంటే, ఇక economy అనేది ఎక్కడ ఉన్నదిది? ఈ విధముగ జీతాలు M. L. A. లకు పెంచితే వారికి ప్రజలలో ఉన్న కొద్ది గౌరవము పోగొట్టుకోటానికి మార్గమని మాత్రము గుర్తించరు. మంత్రుల జీతాలు తగ్గించుకోమని శాసనసభ్యులు కోరుతున్నప్పుడు, వీరిజీతాలు పెంచితే, ప్రజా సమస్యలను తగ్గించుకోవలసి ఉండగరు. అదిగాక మీరు పెరిగాముకదా,

మేము ఎందుకు తగ్గించుకోవాలి అని చెప్పవచ్చునని అట్లా చెప్పటానికి వీలుగా మంత్రులు యీ ఎత్తుఎత్తినారని అనుకోటానికి అవకాశము ఉన్నది. అమెరికాలో మెంబర్లజీతాలు పెంచటానికి ఆలోచన జరిగినప్పుడు, క్రింది ఉద్యోగస్థులు "మాకు ఈ జీతాలు చాలు, మేము హాయిగా బ్రతకగలుగుతున్నాము" అని చెప్పినప్పుడే, అలా చేశారు. అందువల్ల ఇక్కడ క్రింది ఉద్యోగస్తులు, చిన్న చిన్న జీతాలవారు మా జీతాలు మాకు చాలు అని చెప్పేటంత వరకు M. L. A. లకు జీతాలు పెంచవద్దు, అది న్యాయముకాదు అని నా అభిప్రాయము. ముందు మంత్రుల జీతాలు తగ్గించుకొండి. Economy Committee ని వేసిన ఉద్దేశముకూడ ప్రభుత్వములో ఎక్కడెక్కడ wastage ఉన్నదో అది తగ్గించటానికే వేశారు కాని, Economy Committee పేరుతో నిబ్బందిని తగ్గించటానికి కాదు. ఈ రోజున administration ఎట్లా నడుస్తున్నది? ప్రభుత్వోద్యోగస్థులలో అందులో ముఖ్యంగా provincial officers లో చాలామంది Integrity ఉన్నవారు ఉన్నారు. లేకపోలేదు. Integrity ఎప్పుడైతే ఉన్నదో, అప్పుడే న్యాయపరిపాలన కనబడుతుంది. ప్రజలలో ఎవరికైనా ఇష్టము కాకపోతే, వారికి తగినట్లు వ్యవహరించకపోతే, వారి influence తో టి ఆ ఆఫీసరును అక్కడ ఉండనివ్వకుండా transfer చేయిస్తున్నారు. Transfer చేయడం, loopline లో వేయడమే, అది జరుగుతున్నది. ప్రభుత్వములో influence ఉన్న వారి ఇష్టప్రకారముగా గాని, వారికి అనుకూలంగాగాని కలెక్టరు వడుచుకోకపోతే, ఇక ఆ కలెక్టరును ఆ జిల్లానుంచి transfer చేయడమే జరుగుతున్నది. ఈ విధముగ చేయడమువల్ల Provincial Officers కు administration లో interest పోతున్నది. దీనివల్ల administration దెబ్బతింటున్నది. వీరితోబాటు Provincial Officers ను కూడ transfer చేయడమువల్ల administration సరిగా నడవడములేదు. కాబట్టి local గా ఎవరికి ఎలాంటి influence ఉన్నను, ఎవరికి ఎలాంటి వత్తిడి తగిలినా, ఆఫీసర్లు integrity తో పనిచేసేవారిని ఆయా చోట్లనుంచి, తప్పుంటే తప్ప transfer చేయకూడదు. జిల్లాలో administration సరిగా నడవకపోవటానికి కారణము మరొకటి కనబడుతున్నది. గ్రామాలలో ఏ బావి త్రవ్వించాలన్నా, ఏ చెఱువుకు నీరు వదలవలసివున్నా, ఏ కాలవనుంచి నీరు ఉపయోగించుకోవాలన్నా, ఒక Co-operative Society register చేయాలన్నా ఇలాంటి చిన్న చిన్న విషయములలో కూడ ఆర్డర్లు యిక్కడ [illegible] Cabinet level లో ప్లాను అయి రావలసిన [illegible] మేము అడిగితే, "మన్మోహన్ నమిశేరు [illegible] నివేదిక" వాటి [illegible]

ఈ విషయంలో మేము ఏలాంటి ఔక్యము కలిగించుకోటానికి వీలులేదు" అని జవాబు చెబుతారు. ఇక్కడ Secretariat లో చూద్దామా Secretaries, Dy. Secretaries, Assistant Secretaries, ఈ విధముగ వారికి యిష్టము వచ్చినంతమందిని తమ పని తగ్గించుకోటానికి వేసుకున్నారు. ఇంతమందిని వేస్తే, ఇక economy అంటే అర్థమేమిటో బోధపడడము లేదు. ఎక్కడ చూచినా overburdened charges, top-heavy expenditure, అనవసరపు wastage కనబడుతున్నది. ఈ excess expenditure తగ్గించడము మంచిది.

తరువాత Planning విషయము తీసుకుంటే ఇది ఒక programme ప్రకారము జరిపించాలి. Development ను గురించి ప్లాను ఉన్నదికాని దీనిని practical గా వర్కు చేయటానికి లేదు. Departments మధ్య co-ordination అనేది ఏవిధముగను కన్పించదు. దీనివల్ల plan కార్యక్రమములు అలస్యముగ జరుగుతున్నవి. కార్యక్రమములు జరిపించటానికి ఉత్తరువులు ఆలస్యముగ వస్తున్నాయి. సంవత్సరము అంతా పూర్తి అయిపోయి చివరికి ఏ ఫిబ్రవరి నెల ఆఖరునో, మార్చి నెలలోనో ఆరంభము చేయడము మొదలుపెట్టుతారు. మార్చి నెల పూర్తి అయ్యేలోగా యీ పనులు పూర్తి చేయాలంటారు. అందువల్ల త్వర త్వరగ పనులు పూర్తిచేయటానికి ప్రయత్నించడము జరుగుతున్నది. Local Development Works ఈరోజున కూడ ఆచ్చారు. మనము ఇప్పుడు మార్చి నెల ఆరంభములో ఉన్నాము ఇప్పుడు చేయడము మొదలుపెట్టితే, యీ పనులు ఎప్పటికి పూర్తి కాగలవు? ఇచ్చినందుకు నేను విచారించడములేదు. ఇవ్వవద్దని చెప్పనుకాని ఆ ఇచ్చేటప్పుడు కూడ ఒక planned programme ప్రకారము ఇవ్వాలంటాను. వాటికి ఇచ్చేటప్పుడు Administrative Sanction తోటి ఇవ్వటము మంచిది. Administrative Sanction తీసుకొని పనులు పూర్తిచేయడానికి బల్లో బాధ్యమవుతుంది అన్నీకూడ టకటకా చేయించడంవల్ల, ఇవ్వకూడదు! అవిధముగ చేసినప్పుడే అవి పూర్తి చేయటానికి వీలు అవుతుంది. ఆవిధముగ జరిపించకపోతేమాత్రము planning జయప్రదముగ సాగించటానికి వీలుకాదు. క్రమపద్ధతితో జరిపించబోతే రాష్ట్రములో ప్లాను కార్యక్రమము దెబ్బతిన్నట్లే. రాష్ట్రములో ప్లాను దెబ్బతింటే, మన ఇండియాదేశము మొత్తము అంతటిలో ఈ ప్లానులు దెబ్బతిన్నట్లే. ఇండియా దేశములో plan దెబ్బతిన్నదని ఇతరదేశాలలో అంటే వాళ్ళు వెక్కిరిస్తారు కాబట్టి planning programme లో [illegible] రాకుండా [illegible] Provincial Secretariat లో [illegible] మనమందరూ కూ[illegible]

చెయ్యరా అని మెడమీద కూర్చుని చేయించడము జరుగుతున్నది. ఇలాంటి పద్ధతి సరైనదికాదని చెప్పవలసివస్తున్నది. కాబట్టి ఈ planning విషయములో ప్రభుత్వము ఒక policy పెట్టుకుని, దాని ప్రకారము పనులు జరిపించకపోతే planning తప్పక దెబ్బతింటుందని హెచ్చరికచేస్తున్నాను.

తరువాత ఉద్యోగస్థుల ప్రమోషన్సు విషయముచూస్తే క్రిందివానిని పైకి వేయడం, సీనియర్‌గా ఉన్నవాడిని జూనియర్‌గా చేయడము జరుగుతున్నది. ఈ విషయము బైటికి రాకుండా cabinet level లో దానికి సంబంధించిన files మంత్రులే స్వయంగా సంతకాలు చేశామంటుంటే ఎట్లా? విషయము బైటికిరాకుండా చేస్తున్నారు. ఇది న్యాయమైన పద్ధతికాదు. ఈ విధముగ చేస్తూంటే ఇక administration సరిగా జరగాలంటే ఎట్లా జరుగుతుంది? ఈ విధానమువల్ల seniors కు పనిలో interest లేకుండా చేస్తున్నట్లేనని చెప్పాలి. ఇలాంటిపద్ధతి అవలంబించవద్దని అంటున్నాను. Administrationలో efficiency కావాలని కోరుకుంటున్నాము. ప్రభుత్వోద్యోగస్థులలో integrity expect చేస్తున్నాము. మన ఆంధ్రప్రదేశ్ స్టేటు ముందుకు రావాలంటే, మనది efficient state అనిపించుకోదలిస్తే, ఉన్నతస్థాయికి పోవాలంటే యిలాంటి అవకతవకవిధానము మార్చుకోటానికి ప్రయత్నించాలని అంటున్నాను.

తరువాత ప్రభుత్వం State Aid to Industries అనేదాని క్రింద ఇచ్చిన ఋణములు ఎలాంటివో మనవిచేస్తాను. ఇంతవరకు ప్రభుత్వము ఇచ్చిన ఋణములను గురించి ఆలోచిస్తే ఒక్కొక్కప్పుడు ఆశ్చర్యము వేస్తుంది. ఇచ్చినవి పేటికంటే, పిండిమరలు పెట్టుకోటానికి, Printing press పెట్టుకోటానికి- ఇలాంటి చిన్నచిన్నవాటికి ఋణములు ఇచ్చారు. పోనీ ఇచ్చినవి అయినా తిరిగి వసూలు చేస్తున్నారాంటే, అదికూడ కన్పించదు. ముఖమాటము ఉన్నచోట వసూలు చేయకుండా వదలివేస్తున్నారు. తక్కినవారివద్దనుంచి వసూలు చేస్తున్నారు. ఇదికూడ Land Revenue recoveries పద్ధతిప్రకారము వసూలు చేస్తున్నారు. అదికూడ సంతోషమే. అంతవరకైనా వసూలు చేస్తున్నారు. ఈ వసూళ్ళు జిల్లాలలో కలెక్టర్లకు తహశీలుదార్లకు విడిచిపెట్టారు. వాళ్ళు పట్టుగా వసూలుచేస్తూ ముఖమాటము ఉన్నచోట, ప్రభుత్వములో influence ఉన్నవారిమీదకు పోవడము లేదు. తక్కినవారిని పట్టుకొని వసూలుచేస్తున్నారు. కాడేపల్లిగూడెం తాలూకాను ఉదాహరణగా తీసుకుని చెబుతున్నాను. అక్కడ 15 వేలు, 20 వేలు, 30 వేలు, ఈ విధముగ ఒక [illegible] misappropriate చేస్తే, వారిమీద [illegible] పట్టలేదు. [illegible] చేయలేదు. [illegible] కూడా ఇలాంటి

అడిగాను. "గవర్నమెంటునుంచి కొలిగ్రాము వచ్చింది. అందువల్ల మేము ఏమీ చేయలేకపోయినాము" అన్నారు. కాబట్టి దీనినిబట్టిచూస్తే, మొఖమాటము ఉన్నచోట వదిలివేయడము, లేనిచోట వత్తిడిచేసి వసూలుచేయడము జరుగు తున్నది. ఇది సరైన విధానమేనని అంటారా? ఇలాంటి పద్ధతిని రూపుమాపక పోతే మాత్రం ఉపయోగము లేదు. ప్రభుత్వానికి రావలసిన సొమ్ము వసూలు చేయకపోతే, ప్రభుత్వము ఎట్లానడుస్తుంది? ప్రభుత్వపరిపాలన యింకా ఎక్కువ కట్టుదిట్టములతో పగడ్బందిగా సాగించవలెనని మనము అందరము వాంఛిస్తు న్నాము. ప్రభుత్వానికి రావలసిన సొమ్మునంతా మొఖమాటములేకుండా వసూలు చేయాలంటున్నాను.

తరువాత జిల్లాలలో మునిసిపల్ పరిపాలనగురించి చెబుతాను. మనము decentralization కావాలని కోరుతూ ఉన్నాము. మునిసిపాలిటీలలో కాంగ్రెసు ప్రభుత్వానికి సంబంధించిన మనిషి election లో గెలిచివచ్చి కూర్చుంటే, no-confidence motion వస్తే, అది గెలిస్తే తన్ను దింపుతా రేమోనని భయపడుతున్నాము. ప్రమాదకరమైనప్పుడు దానిని supersede చేయించుకుంటాడు. అలాంటి అగౌరవము పడకుండా తప్పించుకోటానికి ప్రయత్నిస్తాడు. ఇలాంటిదే విశాఖపట్టణము మునిసిపాలిటీ విషయములో జరిగింది. ఆ మునిసిపాలిటీకి శ్రీ భానోజీరావుగారు ఛైర్మనుగా ఉన్నారు ఆయనమీద no-confidence motion వచ్చేటప్పటికి, దానిని supersede చేయించుకున్నాడు. పైగా తనే supersede చేయించినట్లుగా papers లో వేయించుకున్నాడు. Indian Express paper చూడండి. భానోజీరావుగారే ఆమునిసిపాలిటీని supersede చేయించినట్లుగా ఆ పేపరులో వ్రాయబడింది [illegible] అబద్ధమో తెలుస్తుంది. దీనినిబట్టి ఏమని మనము అర్థముచేసుకోవాలి ఆయన ధైర్యవంతుడుగాఉండే ఆర్హతలేనివాడు గనుక, no-confidence motio వచ్చింది. అది చూచి, నిర్ణయించుకుని, తన position తారుమారు కాకుండ చూచుకున్నాడు. "మీరలవస్తే నేనేమి తప్పుకుండా ఓడిపోతాను, unsea అవుతాను" అని భయపడి "ఓ మంత్రివర్యులారా! మీరు నన్ను రక్షించండి అని కోరాడు గనుక ఈ బాధ అంతా ఎందుకు? ఈలాంటి అగౌరవమ నుంచి తప్పించటానికిగాను దానిని గవర్నమెంటు administration కి ఉంచుకోవచ్చునని, supersede చేస్తే సరిపోతుంది అని అనిపించారు. ఇటీవల పెద్ద మునిసిపాలిటీల విషయము అటూ ఉంచండి. ఇక [illegible] మా జిల్లాలోని మాచర్ల పంచాయతీబోర్డు విషయం [illegible] వాని [illegible] పార్టీవారి మనిషి ప్రెసిడెంటుగా ఉండకపోవడంవల్ల [illegible] చూడు [illegible] చేసుకోవాలో చూడు [illegible] తరువాతనో [illegible]

తిరుపతి మునిసిపాలిటీ విషయములో ఏమిజరిగిందో చూడండి. ఇంకా ఇలాంటివి అనేకము ఉన్నవి. వాటి అన్నింటినిగురించి చెప్పాలంటే సైము చాలదు.

తరువాత జిల్లాబోర్డుల పరిపాలన విషయముచూస్తే, అక్కడ ఉన్నదంతా centralization యే. జిల్లాబోర్డుల పరిపాలనంతా ప్రభుత్వము తన చేతిలో పెట్టుకుని అక్కడ elected representatives ను లేకుండా చేశారు. Elected representatives లేరు. అడిగితే జవాబు చెప్పేవారు లేరు. కలెక్టరును ఆ పని చూడమన్నారు. ఆయనకు సైము చాలదని, ఆయనకు P. A. ను ఒకరిని ఇచ్చారు. That P. A. is all powerful ఆయనను ఏదైన విషయమునుగురించి అడిగితే, "నేనేమి చేయనండి? మాకు ఎన్నో పనులు ఉన్నవి, ఏదో చేసుకుంటాము, మా పని మమ్ములను చేసుకోనివ్వండి, సైనుంచి ఆర్డరు వస్తూఉంటుంది, ఆ ప్రకారము చేస్తూ ఉంటాము, అంతకంటే నేనేమి చేయలేను" అంటారు. Appropriation of accounts లో ఏదైనా తప్పుఉన్నదని చెప్పినప్పటికిని, వినేదిక్కు లేకుండా పోతున్నది. ఈ బోర్డు పరిపాలనను decentralize చేస్తామంటున్నారు. ఏదో బిల్లు వస్తున్నదని చెబుతున్నారు. సంతోషమే, రావలసిందే. కాని అది ఏవిధముగ వస్తున్నదంటే, అందులో కలెక్టరును ప్రెసిడెంటుగా చేస్తారట. కాని నేను ఒక్క సలహా యివ్వదలచాము. ఆ ప్రకారము చేసేబదులు కలెక్టరును Secretary పదవిలో Executive Officer గా ఉంచి, ప్రెసిడెంటును elected representative గా తెచ్చి, తక్కిన District Officers ను అందరినీ subordinates గా ఉంచి పని చేయించేపద్ధతిలో బిల్లును తేవాలంటున్నాను. Adult franchise ద్వారా ప్రెసిడెంటును, members ను అందరినీ ఎన్నుకొని ఒక council గా form చేయాలి. దానికి కలెక్టరును Secretary పదవిలో Executive Officer గా ఉంచాలి. తక్కిన District Officers ను subordinates గా చేయాలి. ఆ విధముగ జరిపితే, అప్పుడు సరియైన democratic విధానములో పని జరుపుతున్నారని చెప్పవచ్చు. అదే నిజమైన decentralization అని చెప్పవచ్చు. ఆ విధముగ జరిగిన రోజునాడే జిల్లాబోర్డుల పరిపాలనలో అతిశయించిన కేంద్రీకరణ పోయి వికేంద్రీకరణ అయినట్లు చెప్పగలుగుతాము.

తరువాత Financial Directorate ఉన్నట్టి తెచ్చి చెప్పాలి. మంచిదే, దీనివలన Revenue Administration కింద ఉన్న treasuries ను తీసివేసి Financial Directorate క్రిందకు తెచ్చారు. కాని ఇప్పుడు [illegible] ఉన్నట్టుంది, అందులో ఇదివరకునుండి [illegible] promo-

కుండా, ఇదివరకు ఎప్పుడో Auditor General Office లో retire అయిన వారి నందరినీ తెచ్చి ఇందులోకి వరసగా చేర్చుతున్నారు. అందువల్ల జరిగే నష్టమేమిటంటే— ఆఫీసులోనివారికి encouragement లేకపోవడమువల్ల interest లేకుండా పోతున్నది. పైగా, వారందరు వచ్చి వీరిమీద పెత్తనం చలాయించడము, boss over చేయడము జరుగుతున్నది. అలాంటప్పుడు పని ఎట్లా నడుస్తుంది? ఆ వచ్చినవారికి యీ administration తో ఎలాంటి సంబంధము లేదు. అందువల్ల చిక్కులు వస్తున్నవి. ఇది అంతా అటుంచి ముందు ఈ బడ్జటును తయారుచేసే విధానము మార్చాలంటున్నాను. British వారి imperialistic విధానముతో తయారుచేసిన budget ఏవిధముగ ఉన్నదో, అదేప్రకారము ఈ బడ్జటును తయారుచేసి మా చేతి కిస్తున్నారు. మొన్నటి దినమున నలసింహాచార్యులుగారు budget పుస్తకము తెచ్చి యిది ఏమిటండి? అర్థము కాలేదన్నారు. ఇది British వారి imperialistic విధానములో తయారుచేసిన బడ్జటు మాదిరి బడ్జటు అని చెప్పాము. జనము పెరిగితే, దానినిబట్టి tax పెరగజాబ్దు. సన్ను పెరిగితే [illegible] యీ సంవత్సరము పేరిన అంకెలకును బోల్చిచూశాను. ఈ సంవత్సరము taxation ద్వారా వచ్చిన ఆదాయము పెరిగినట్లు కనబడుతున్నది. నిజానికి ఈ అంకెలలో పొరబాట్లు ఏమైనా ఉన్నవా అనిపిస్తుంది. ఈ అంకెలు చూస్తే క్రిందటి సంవత్సరపు అంకెలు యీ సంవత్సరము ఎక్కించడమో తగ్గించడమో కనబడుతుంది. మొన్నటి దినము Budget Memorandum మా చేతి కిచ్చారు. డిపార్టుమెంట్లనుంచి యింకా figures రానందువల్ల అంచనా figures ను వేసి print చేశామని అందులో వ్రాయబడి యున్నది. అట్లాంటి యీ అంచనా అంకెలు ఎక్కడినుంచి తెచ్చివేశారు? వీనివల్ల ఏమి ప్రయోజనం పొందుకోవాలి? అసలు నిజమైన financial position ఏమిటి? ways and means position [illegible] figures ప్రకారము [illegible] వసూలు కావలసిన పైమ్ము అంచనాయే అయి, ఆప్రకారము ప్రభుత్వము నడుస్తున్నదా? అని అడుగుతున్నాను. ఒక్కొక్కప్పుడు ముందు సంవత్సరానికి కూడ యివే అంకెలు వస్తూ ఉంటాయి. ఈ విధముగ చేయడమువల్ల బడ్జటు అంతా తికమకలతో తయారుచేస్తున్నట్లుగా ఉండడానికి కారణము కనబడుతున్నది. కాబట్టి ఇక ముందునుంచి అయినా ఇదివరకు ఉన్న పాతకాలపు బడ్జటువిధానాన్ని మార్చి వేసి Democratic Socialistic విధానములో మీ బడ్జటును తయారుచేయాలని, ఆవిధముగ తయారుచే

చేయకపోతే మాత్రము ప్రభుత్వము యొక్క actual financial position ఏమిటో తెలియదు కాబట్టి నూతన పద్ధతిలో బడ్జటును రయూగుచేయించమని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతూ, అధ్యక్షులవారికి నా ధన్యవాదములు సమర్పిస్తూ సెలవుతీసుకుంటున్నాను.

Sri P. Anthony Reddy (Anantapur) : Mr. Speaker, Sir, various views have been expressed about the working of the Heads of Departments and about the work of the Ministers also. Some have been criticizing them down-right, others have been praising them. But, unfortunately as the proverb goes, "the devil must be given his due"; even our opposition members ought to have mentioned at least a few of the salient points of the achievements made by the Ministry as well as the Heads of Departments. As every one of us knows, our State has been progressing, progressing from the time we got independence and year after year we have been progressing more than the previous year. I don't think this is the time for us to enumerate the various things that the Government have done. We have got more irrigation schemes executed and a number of them are being executed now, and so many other schemes have been planned. There are also power schemes. A number of power schemes have been executed, some are being executed and some are being planned. And in the field of education, there has been vast improvement, but I reserve my statistical figures for the Education Demand. Therefore, just to criticize down-right that things are bad, I think, is not quite proper. But, still I feel that this is not the time for us to be self-satisfied. Our country had been neglected for years, rather for centuries together and within the short period of 10 or 12 years it would not be possible for any Government to improve and show real progress. What we have done is but just a fraction of what we ought to have done. Therefore, though we are feeling that we have done much, still it is not time to be quiet and be self-satisfied. Of course, there are lot of difficulties, which if only they are improved, our progress would probably be much better. Some of our friends have been criticising that the Ministers are touring too much, but I feel that the Ministers' tours are necessary. Only the approach of these tours should be different. Now, what happens? the Minister comes to a District and

usually all the District officials are after him. The Ministers should come to the Districts, not to gather opinion from the officials, but rather to get opinion from the public. They should not be satisfied by being in the Headquarters alone and getting some addresses and so on ; rather, they should make surprise visits to offices and find out if the work is being done properly. They should make surprise visits to villages and see if the planning work is being done properly. They should go about mixing with people and gather real information about the working of the administration. If this is done, Sir, I am sure, the Ministers' tours will be absolutely necessary and will be really beneficial to the progress of the country.

In our real progress, Sir, there are two stumbling-blocks. One is the administrative set-up we have and the other is the red-tapism we have in our administration. These two things are the relics of the British imperialism which are rather retarding our progress. Though our officials - most of them - have of late changed their views and feel that power is given to them just to serve the people, still a good number of them think that they are the agents of the British imperialists rather than the agents of the Government. They show their power on the poor people. There is great need among our officers to change their outlook. During the British regime, our officers were, as it were, the bosses of the people; they were the rulers of the people; they were, as it were, the agents of the British imperialism, but after independence, things have changed. Our officers should realise that now they are not the masters but are the servants of the people and that power is given to them not to rule over the people but to serve the people. We have a number of officers of this type, but unfortunately the per centage of these officers is not much. So, we want that our officers should change their outlook and realise that they are the servants of the people and that power is given to them to serve the people and to work for the progress of the country.

The second great stumbling block for our progress is red-tapism. That every one of us knows. The British instituted this type of administrative procedure only to retard work and naturally they needed it! But now,

we want our work to proceed quickly and things must be done immediately. For instance, if a paper is to be sent to the Secretary, it must go through the Deputy Secretary, Assistant Secretary, Superintendent, U D.C. and lastly L.D.C. Again, it must go back from the Secretary, in the same manner. That means, the same paper has been handled by half-a-dozen people in one office and then from the Secretariat the paper probably goes to the Revenue Board where it undergoes the same procedure; it then goes to the Collectorate where also it undargoes the same procedure; then to the R.D.C; the Tahsildar; and lastly to the village. Thus you see the amount of waste of energy of all these people for doing the same work and the amount of time that is lost. There is great need to change this red-tapism. Last year, when I raised the same point, our Chief Minister promised to see whether something could be done in this connection but I still feel it is only a promise. At least this year, I am sure, he will see that these things are rectified to a great extent.

There is another anomaly in our administrative procedure. For instance, if the Director of Medical Services, an expert man with ripe experience, sends a proposal to the Government, it goes to the Secretary, but the Secretary does not deal with this paper; he passes it on to Assistant Secretary, then Superintendent then U.D.C. and lastly L.D.C. What is the status and experience of a D.M.S. and a L.D.C? The latter is just a fresh graduate from the college without any experience and he has to study the proposal of the D.M.S. and then pass remarks! I think this is something disgusting. This system ought to be immediately stopped. This can be done only be one method, namely, the D.M.S. rather every Head of the Department, should be given the status of at least Joint Secretary at the Secretariat level. Then, the Secretary can discuss this matter with the D.M.S. and if there are some minor things, they can be rectified later on. It is here where there is the greatest need for reform. These three things are retarding our progress; they are wasting the energy of the staff and, at the same time, delaying papers. If this is rectified, I am sure, our progress will be much better than what it is and there is no doubt that we can enhance our progress.

I now wish to make some reference about the Planning Department. The Planning Department was started by the National Government after the British left our country. Even in this department, red-tapism and defective administration have entered into. I feel that in the Planning Department greatest emphasis is paid for employment work rather than for doing work in the villages. A number of our Planning officials still feel that they are the bosses of the people. In Planning Department, Sir, I personally feel that it will be much better to take direct recruits rather than taking people from the Revenue Department or any other department. The latter are accustomed to one type of work and they have got certain outlook which they are not able to change once they enter the Planning Department. If I remember correct, in the N.E.S. Blocks, there are at least 8 officers and I feel these officers have very little to do except probably to cook up bogus statistics. My own experience, Sir, is that the planning statistics are at least 80% bogus and everybody feels satisfied after seeing these bogus statistics. This ought to be changed. Mere paper records will not improve the country. What we want is actual work done on the spot and in the villages. So, this preparation of statistics should be strictly controlled.

Sir, I thank you for giving me these few minutes and I only pray that as my special subject has always been education you will be pleased to give me at least 20 minutes while discussing Education Demand. May God bless you, Sir.

BUSINESS OF THE HOUSE

Mr. Speaker : Now, I have to make an announcement. There is a letter from 3 members which reads :

"We the under signed members have resigned from the Socialist party and joined the Congress party. We therefore request you to provide us seats in the Congress Benches :

G. Ganga Reddi
K. Muthiam Reddi
K. Rajaiah Reddi

(APPLAUSE FROM CONGRESS BENCHES)

శ్రీ జి. గంగారెడ్డి : శ్రీ ముత్యంరెడ్డి, శ్రీ రాజమల్లుగారలు కాంగ్రెస్ లెజిస్లేచర్ పార్టీలోకి వచ్చారు. ఇది సరేనా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : అవునండి.

శ్రీ ఆర్. నారాయణరెడ్డి (భోన్‌గిర్) : మాకు ఆశ్చర్యం కలగడానికి, ఇది క్రొత్తవిషయం ఏమీకాదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : ఆశ్చర్యమని ఎవరు అంటున్నారు?

BUDJET FOR 1959 - 60
VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS
DEMAND No. X- Heads of State, Ministers and Headquarters Staff.

*శ్రీ కె. పున్నయ్య (చీపురుపల్లి - రిజర్వుడ్) : అధ్యక్షా! ఇటీవల జరిగిన చర్చల ఫలితంగా పునాది సిద్ధమైన కొన్ని సమస్యలు ఉత్పన్నం అవడం చాలా సమంజసంగానూ, సంతోషంగానూ ఉన్నది. ప్రతిపక్షం యొక్క సహకారాన్ని గూర్చి ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రస్తావించడం నాకు నిజంగా సంతోషంగాఉంది. ఇప్పుడు మనం దేశ పునర్నిర్మాణ కార్యక్రమంలో నిమగ్నులమై ఉన్నాము. కాబట్టి ప్రభుత్వపక్షం ఈ సహకారం విషయంలో ఎక్కువ శ్రద్ధతీసుకోవడం అవసరం.

కొన్ని fundamental తేడాలు ఉంటే ఉండవచ్చు. కాని కనీసపు అగ్రిమెంట్‌మీద, అందరికి సంబంధించిన విషయాలలో, సహకారం తీసుకొనుటకు, అభిప్రాయ భేదాలకు తావులేదని అందులో చిక్కులు ఏమీ ఉండవని నాభావము. Taxation measures ను తీసుకొనే సందర్భంలో, ప్రభుత్వ, ప్రతిపక్షాలమధ్య అభిప్రాయభేదాలు ఉండవలసిన పనిలేదు. అలాగే విద్యా సంబంధమైన విషయాలలోను, ఎకనమిక్ అండ్ సోషల్ వ్యవహారాలలోను, ప్లానింగ్ అండ్ డెవలప్‌మెంట్ కార్యక్రమాలలోను అభిప్రాయభేదాలు లేకుండా, ఒక common agreed plan ప్రకారం రెండుపక్షాలు పనిచేయవచ్చును. ఈవిషయాలలో పెద్దగా చిక్కులేదు. అభిప్రాయభేదాలు ఉండవలసిన పనిలేదుకూడ. ఈవిషయాలలో ప్రభుత్వపక్షమే ఒక common agreement ను రావలసిన అవసరంఉన్నది. సిద్ధాంతభేదాలు ఉన్నాయి. ప్రభుత్వం, ప్రతిపక్షాలకు పెద్ద తేడాలులేని సమస్యలు చాలాఉన్నాయి. సోషలిస్టు సమాజ స్థాపన ప్రభుత్వ సిద్ధాంతమైతే, అదే ఈరోజున ప్రతిపక్షంగాని కనీసమున్నది. అలాగే తీసుకోవలసిన చర్యలు ఏమిటి అనేవి ప్రభుత్వపక్షంఅంటే, దానిని ప్రతిపక్షాలు

కూడ హర్షిస్తున్నాయి. ఆవిధముగానే కౌలుదార్లకు రక్షణ కల్గించాలని ఉభయులు కోరుతున్నారు. ఇండస్ట్రియల్ రైజేషన్, లేబరు పాలసీలలో ఉభయుల ఆదర్శాలమధ్య చెప్పుకోతగ్గంత తేడాలేదు. Social Welfare, pay scales, నిరుద్యోగనివారణ మొదలైన సమస్యల పరిష్కారంలో కూడ ప్రభుత్వ ప్రతిపక్షాలమధ్య, సామరస్యం ఎక్కువగా కనపడుతున్నది. అందుచేత అటువంటి బ్రాడర్ సమస్యలపై, సిద్ధాంతరీత్యా అభిప్రాయభేదాలులేవు కనుక, ఆసమస్యల పరిష్కారానికి, ప్రతిపక్షములవారి దృక్పథాన్ని అనుసరించి ఒక common agreed plan ను తయారుచేయడం ప్రభుత్వంయొక్క కర్తవ్యం. అలా చేసినట్లయితే ఉద్రేకాలకు తావులేకుండా, రైనందిన కార్యక్రమ నిర్వహణకు ఎంతో వీలుగా ఉంటుంది. ప్రధానమైనటువంటి, రాష్ట్ర శ్రేయస్సుకు సంబంధించినటువంటి కార్యక్రమ నిర్వహణలో ఏవిధమైన చిక్కులు కలుగకుండా చూచుటకు, ప్రభుత్వం ముందుకు రావాలని నాయొక్క అభిప్రాయం.

ఇక అడ్మినిస్ట్రేషన్‌లో చూచినట్లయితే రెడ్‌టేపిజం చాలా ఎక్కువగా ఉన్నట్లు అటువైపువారు, ఇటువైపు వారుకూడ పలుమార్లు, పలు సందర్భాలలో చెప్పడం జరిగినది. గత రెండు సంవత్సరాలుగా అందరు నొక్కివక్కాణిస్తున్నారు. దానితోపాటు నెపోటిజం, ఫేవరిటిజంకూడ ఎక్కువగానే ఉన్నాయి. వీటి పరిష్కారంలో ప్రభుత్వం విఫలతచెందినదని చెప్పక తప్పదు. ప్రతి చిన్నవిషయంలోను కూడ ఎంతో ఆలశ్యం జరుగుచున్నది. ఈసంగతులన్ని ప్రతి అసెంబ్లీ సమావేశాలలోను చెప్పడంజరుగుచున్నది. దీన్నిగురించి ఏమంత్రి కూడా పట్టించుకొనకపోవడం శోచనీయము. అసలు అడ్మినిస్ట్రేషన్‌లో జరుగుచున్న ఆలశ్యాలను ముందు పరిష్కరించినట్లయితే, దానికి సంబంధించిన రెడ్‌టేపిజం, నెపోటిజం, ఫేవరిటిజం మొదలైన వాటినన్నిటిని పరిష్కరించవచ్చు. ప్రతి ఆఫీసులోనూ ఒక paper ను dispose చేయడానికి కొంత time limit పెట్టండి. అలాఅవ్వకపోతేలో పల ఆ కాగితాన్ని dispose చేయడానికి ప్రయత్నం చేసేటట్లు చూడండి. ఒకవేళ కాకపోతే అప్పుడు కొంత వ్యవధి యివ్వండి. ఆ విధంగా చేసి, దరఖాస్తుపెట్టుకొన్నవారికి, ఏదో కొంతవ్యవధిలోపల జవాబు వస్తుందనే ధైర్యం కలుగజేయండి. అవసరం అయినట్లయితే కొంత stamp fee పెట్టి ఆయినా, delay కాకుండా చేయవలసినదిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. ఆ విధంగా delay కాకుండా చేసినట్లయితే రెడ్‌టేపిజం పోతుందని మనవిచేస్తున్నాను. ఇంజక్షన్ లేదు, మెడిసిన్ లేదని మంత్రులు చెబుతున్నారు. ఇందులో ఎక్కువ డబ్బు అవసరం లేదు. ఒక ప్రతినిధిగా, ఒక వ్యవహారాన్ని ప్రాసీజరు అనుసరించి, త్వరితంగా చేసినట్లయితే అది ఎంతమాత్రం ఇంటర్‌ఫియరు అవడం కాదు. అంటే ఆర్డర్సు వేయడం

చేయ లని చెప్పకుండా, విషయ న్ని proper procedure లో represent చేసి నప్పుడ ఇంటర్ ఫియర్ కారడంక్రింగకు రాదు. ఆర్బిట్రరీ procedure అవలంబించినట్లయితే, అది interfere అయినట్లు అవుతుంది. అటువంటివి చేయకూడదు. పై నుంచి మంత్రిగారియొక్క సహాయం తీసుకొని, వారి యొక్క influence ఉపయోగించుకొని చేసినట్లయితే, అది తప్పకుండా ఇంటర్ ఫియరెన్స్ క్రిందకు వస్తుంది అటువంటివి జరుగుతున్నవి. వాటిని తొలగించడానికి ప్రయత్నం చేయాలని కోరుతున్నాము. అటువంటి నెపొటిజమ్, ఫేవరిటిజమ్ లొలగించినప్పుడే, లంచగొండితనం తగ్గుతుంది. ఆ విధంగా చేసి, మంచి ప్రభుత్వమని పేరుగాంచమని కోరుతున్నాను ఆ విధంగా చేసినట్లయితే మీ ప్రభుత్వాలు చిరస్థాయిగా ఉంటాయి ఆ విధంగా ఉండాలనే నా యొక్క అభిప్రాయమ్. ఆ విధంగా చేయకుండా ఉన్నట్లయితే అడ్మినిస్ట్రేషన్ లో morale పోతుంది. అడ్మినిస్ట్రేషన్ లో morale పోయినట్లయితే ప్రజలలో అసంతృప్తి పర్వడి ప్రజాస్వామ్య మునుగడకే భంగం వాటిల్లుతుందని మనవి చేస్తున్నాను ఈ విషయంలో ప్రభుత్వంవారు, శ్రద్ధవహించకపోయినట్లయితే చాల ప్రమ దం సంభవిస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను అందుచేత common agreed programme ఒకటి తయారుచేసి, అందరినీ దానిక్రిందకు తీసుకొని రావలెనని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ విషయం మంత్రివర్గం దృష్టిలో ఉంచుకోవలెనని కోరుతున్నాను.

గవర్నరుగారి పర్యటన గురించి కొన్ని విషయాలు చెప్పదలచుకొన్నాను. గవర్నరుగారి పర్యటన చాలా అవసరం అని మనవి చేస్తున్నాను గవర్నరుగారు పర్యటన చేస్తున్నప్పుడు ప్రభుత్వ కార్యకలాపాలను, ముఖ్యంగా రాష్ట్రీ పునర్నిర్మాణ కార్యక్రమాలను విచారించాలని కోరుతున్నాను. ప్రాజెక్టులు మొదలైన విషయాలు వారు చూచినట్లయితే, ప్రజలలో ఉత్సాహం జనించ టమే కాకుండా, అనవసర దుర్వ్యయము జరుగకుండా ఉంటుంది. ఉదాహరణకు శ్రీకాకుళంలో ఉన్న సంకిలబ్రిడ్జి విషయం చూడండి, అది పడిపోయిన దని ప్రజలు అంటారు ప్రభుత్వం repair చేస్తున్నామని అంటున్నారు, అది గవర్నరుగారు కూడ చూచారు. అక్కడ ఎంత waste అయిందో గవర్నరుగారు తెలుసుకోనే ఉంటారు ఒకసారి త్రివేదిగారు ఇచ్ఛాపురం వచ్చి C. D. బ్లాకు చూచారు అరతవరకు పూర్తిచేయ్ ఆ బ్లాకులో. త్రివేదిగారు చూచి వెళ్ళిన తరువాత ఆ బ్లాకుకు ప్రాముఖ్యత పెరిగి target limits కూడ function చేయడం జరిగినది.

Social activities కు సంబంధించి గవర్నరుగారు ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకుంటే బాగుంటుంది. మా విశాఖపట్టణ జిల్లాలో కుష్ఠురోగం బాగా స్త్రీగా

ఉన్నది. ఇటువంటి వ్యాధి నివారణ చేసే సంస్థలకు సహాయంచేసే నిమిత్తమై గవర్నరుగారికి డిస్ క్రెషనరీ గ్రాంట్సు పెంచుచేయవలసియున్నది అస్పృశ్యతా నివారణ కార్యక్రమములోగూడా గవర్నరుగారు పెంచుగా పాల్గొనినట్లయితే దేశంలో అంటరానితనము తొందరిగా రూపుచూపగలుగుతాము.

మంత్రులు కొన్ని తాలూకాలలోనే పర్యటనలు జరుపుచున్నారు. అయితే మంత్రులకు ఇచ్చిన విజ్ఞప్తులు గురించి ప్రజలకు జవాబులు అందడం లేదు. దీనివలన ప్రజలలో అసంతృప్తి ఏర్పడుతున్నది. ప్రజలు ఇచ్చిన విజ్ఞప్తులపై సత్వరచర్యలు తీసుకొన్నప్పుడే ప్రజలు సంతోషిస్తారు.

ప్రతిపక్షంవారు ఎన్. జి. ఓ లను రాజకీయ స్వప్రయోజనాలకు వినియోగించుకుంటున్నారని విమర్శించడంలో సత్యంలేదు. ఎన్. జి ఓ లను ప్రతిపక్షం వారు instigate చేస్తున్నారనడం సత్యదూరం. ప్రతిపక్షంవారిని నిందించడానికే ప్రభుత్వం ఈ వాదనను తీసుకొనివస్తున్నట్లు కనిపిస్తున్నది. ప్రభుత్వంవారు ప్రతిష్ఠకోసం ప్రాకులాడక ఎన్. జి. ఓ. ల సమస్యను పరిష్కరించవలెనని కోరుతున్నాను.

* శ్రీ జి. నరసింహమూర్తి : అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన యీ పద్దుపై మాట్లాడడానికి తమరు నాకీ అవకాశం మీయడమే కాకుండా యీ భోజనసే నేను కాంగ్రెసు లెజిస్లేచర్ పార్టీలో చేరివందున నన్ను ఇచ్చటకు వచ్చి మాట్లాడమని చెప్పి ప్రత్యేకమైన గౌరవమిచ్చినందుకు తమకు నా హృదయపూర్వకమైన అభినందనలు తెలియజేస్తున్నాను. ఈ చర్చలను పురస్కరించుకొని పలువురు గౌరవసభ్యులు ఎన్. జి. ఓ. ల సమస్యను గురించే చెప్పడం జరిగినది. ఎన్. జి. ఓ. ల పట్ల ప్రభుత్వం ప్రదర్శిస్తున్న విధానం చాలా కఠినమ్ముగాను, నిర్దాక్షిణ్యముగాను ఉన్నదని, వారి కష్టసుఖాలను సానుభూతిపూర్వకమైనా యోచించుటలేదని కొందరు సభ్యులు చర్చలో విమర్శించారు. మరి కొందరు గౌరవసభ్యులు ప్రభుత్వానికి ఉన్నటువంటి సాధక బాధకాలు, వారి ఆర్థిక స్థోమత దృష్టిలో పెట్టుకోవలెనని సూచించారు అయితే యీ విషయంలో నాకుగల అభిప్రాయాన్ని తమద్వారా మనవిచేస్తాను. ఎన్. జి. ఓ. ల ఆందోళనను పురస్కరించుకొని గౌరవమంత్రిగారు [illegible] ప్రభుత్వమూ. లేక తొమ్మండుగురో [illegible]

న్యాయము. ఆ విషయములలో తేడా లేదు. కాని ప్రభుత్వ వ్యతిరేక ధోరణిలో ప్రభుత్వాన్ని అలత్యంచేసే ధోరణితో, వారు పడుచుకొనిపట్లయితే అది ప్రభుత్వానికికాక ఎన్. జి. ఓ. లకు ఎక్కువ నష్టమని తెలియజేస్తున్నాను. వారు నిగ్రహముతో ఏమిచేయవలెనని మనవిచేస్తున్నాను. ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినదానినిబట్టి ఎన్. జి. ఓ. ల పట్ల వారికి సంపూర్ణమైన సానుభూతి ఉన్నట్లు తెలుస్తున్నది. ప్రభుత్వంలోని పెద్దలకు ఎన్. జి ఓ. లు పడుతున్న బాధలు తెలుసును. ఆహారధాన్యాల ధరలు పెరిగినవని, జీవితావసరవస్తువుల వెలలు రోజురోజుకు అధికమౌతున్నాయని, ఎన్. జి ఓ. ల కిచ్చే జీతాలు సరిపడడం లేదని తెలుసు. తక్షణమే కాకపోయినా క్రమానుగతంగా ఒక చక్కని విధానాన్ని పర్పరచుకొని వారికి సహాయము చేయవలెనే ఉద్దేశం ప్రభుత్వానికి ఉన్నట్లు నాకు తెలుసు. అది చాలా ప్రశంసాపాత్రమైన విషయం. కొన్ని లక్షల మందిగా ఉన్న ఎన్. జి. ఓ. లలో నూటికి ఏ అయిదుగురో ఆరుగురో శ్రీమంతులున్నారు. వారు బి. ఎ. పాస్ అయిన తరువాత ఇంట్లో కూర్చు నేకన్న ఉద్యోగం చేద్దామనే ఉద్దేశంతో ఎన్. జి. ఓ. గా ప్రవేశిస్తారు. వారికి నిజానికి యీ జీతం అవసరం లేదు ఇంటిదగ్గరనుండి డబ్బు తెచ్చుకొంటారు "ప్రభుత్వమిచ్చే జీతాలమీదనే మేము ఆధారపడలేదు సంజీవరెడ్డి మాకన్న భాగ్యవంతుడా? అవసరమైతే రిజిగ్నేషన్ పారేసి పోతాము" అనే దృష్టితో ఉంటారు విశాలాంధ్రలో ప్రవేశించిన ఎన్. జి ఓ. వంటివారు కాకుండా ఉన్న ఎన్. జి. ఓ. లను ఉపయోగించుకుంటున్నారంటే నేను నమ్మలేకుండా ఉన్నాను ఎన్. జి. ఓ. లలో చాలామంది గ్రాడ్యుయేట్సు. డబుల్ గ్రాడ్యుయేట్సు ఉన్నారు. రాజకియపక్షాలు వారిని ఉపయోగించుకొంటున్నవనే దానికన్న, రాజకియపక్షాలనే వారు ఉపయోగించుకొన్నారని చెప్పడం నిజమేమో. ఎన్. జి. ఓ లను ఉపయోగించుకుంటున్నామని ఎవరైనా అనుకుంటే అది వట్టి భ్రమ అని మనవిచేస్తున్నాను. గౌరవసభ్యులు శ్రీ చెన్నా రెడ్డిగారి సూచన ప్రకారము ప్రభుత్వము ఇంకా పెచ్చు ఆదాయము సంపాదించి ఎన్. జి. ఓ. ల జీతాలు, స్కూల్ టీచర్ల జీతాలు కొంతవరకు పెంచే అవకాశం ఉన్నదేమో పరిశీలించాలి. ముఖ్యమంత్రిగారికికూడా ఎన్ జి ఓ ల సమస్యను పరిష్కరించవలెనన్న ఉద్దేశం ఉన్నది. తేడా ఎక్కడాలేదు. ఎన్ జి. ఓ. లకు ఎక్కువ జీతాలు ఇవ్వమని చెప్పేవారు, ఇచ్చేవారు కూడా ఎన్. జి. ఓ. ల పట్ల సానుభూతిని చూపుతున్నపుడు విభేదములకు తావులేదు. కాబట్టి గౌరవసభ్యులు చెన్నా రెడ్డిగారి అధ్వర్యాన ఒక కమిటీని ఏర్పాటుచేసి ఆ కమిటీ సూచనలను అనుసరించి ఎన్. జి. ఓ. లకు జీతభత్యాలను పెంచే ఏర్పాట్లు చేయవచ్చు. ఆ విధముగా చేసినట్లయితే ప్రణాళిక జయప్రదము

కావడానికి యీ ఉద్యోగుల సంపూర్ణసహకారాన్ని పొందడానికి అవకాశ ముంటుంది.

శ్రీ కె. అప్పారావు (కైకలూరు): అధ్యక్షా, ఈ డిమాండును బలపరుస్తూ నేను కొన్ని విషయాలు చెప్పదలచుకున్నాను. అందులో ప్రధానంగా ఈ ప్రభుత్వం దేశాన్ని అభ్యుదయపథంలో తీసుకొనిపోతూ ఉంది. అనేక ఆర్థిక ఇబ్బందులు ఉన్నా, అనేక కష్టాలు ఉన్నా అభ్యుదయంలోకే దేశాన్ని తీసుకు వెళ్ళాలి అని ఒక భగీరథ ప్రయత్నం జరుగుతూ ఉందనేది నిర్వివాదాంశముగా నేను చెప్పగలను. బెజవాడలో బయలుదేరితే. అక్కడ Krishna Barrage Scheme అమలు జరుపుతూ ఉండడం కనిపిస్తుంది. Irrigation channels అన్నీ అభివృద్ధి చేస్తున్నారు. దానివెంబడి drainage పథకాలు అన్నీకూడా అమలు జరుగుతున్నాయి. ఆ scheme చూచిన తరువాత, కొంతదూరము వెళ్ళితే బుడమేరు diversion scheme కనిపిస్తూ ఉంటుంది. ఇంకా కొంత ముందుకువస్తే పాలేరుమీద చంకెన నిర్మాణము కనిపిస్తుంది. ఆ మండవీర్లు గొప్ప కృషితో బహుళార్థికాలములో అభివృద్ధిని సాధించారనేది ఈ ప్రయాణం లోనే మనకు కనిపిస్తూ ఉంటుంది. ముఖ్యంగా P. W. D. మంత్రిగారు ప్రతి జిల్లాలో కూడా ఒక Irrigation conference పెట్టి ఆ ప్రాంతములోని parliament సభ్యులను శాసనసభ్యులను ఇతర పెద్దలను సమావేశపరచి అక్కడ ఉన్న సమస్యలన్నీ కూడా స్వయంగా తెలుసుకొని నిర్ణయాలు కూడా అక్కడే చేసే బహుగొప్ప ఆదర్శప్రాయమైనటువంటి అభివృద్ధిని వారు చూపించి ఉన్నారు. కాని ముఖ్యమంత్రిగారు గతములో P. W. D. మంత్రిగా వారికి ఉన్నటువంటి అనుభవము మా డెల్టా area లో ముఖ్యంగా మా ప్రాంత మంతో చాలా ఉపయోగపడుతూ ఉంది. కాలాన్నిబట్టి ఉద్యోగస్తులు మారతారని కొంతమంది విమర్శిస్తూ ఉంటారు. కాని ముఖ్యంగా వరప్రద ప్రాణాధికారులుకూడా కష్టపడి ప్రణాళికలు వేసుకొని వ్యయంతో ఆది శీఘ్రగతిని కృష్ణా-బ్యారేజ్‌ని సాధించారు. తరువాత ఈనాడు, డెల్టా జిల్లాలు ప్రాంతములలో నీరు సక్రమంగా లేనటువంటి ప్రాంతాలలో రైతుల మీద ప్రయాణంచేసి ఆ కష్టసుఖాలు స్వయంగా తెలుసుకొన్నటువంటి Executive Engineer లను, Section officers ను నేను చూస్తూఉన్నాను. దొర బోట్లలో వారు ఉండగా, ఈ రైతులంతా వారిపన్నిధికివచ్చి, వారితో ఎవరు మాట్లాడాలని చెప్పకుండానే, మాట్లాడగల పెద్దవాళ్ళను ఎవరినో తీసుకువచ్చి, వారికి చెప్పటంలోనూ, వారి ఈనాటి మన సమస్యలను తెలుసుకొని, మన ప్రాంతాలకో పర్యటనకై తెలుసుకొంటున్నారు. అదేవిధంగా Planning and Develop-

ment Department ఉన్నది. దానికి డబ్బు చాలా వ్యయంచేస్తూ ఉన్నాము. కాని అంత అభివృద్ధి మనకు కనిపిస్తూఉన్నదా అనే అనుమానం మనకు వస్తూ ఉంటుంది. అయితే ప్రజలలో ఒక కొత్త వికాసాన్ని, ఒక కొత్త చైతన్యాన్ని తీసుకురావాలని గొప్ప ప్రయత్నం అధికారులు చేస్తూనేఉన్నారు. ఇటీవల మా గ్రామంలో నేను స్వయంగా చూచాను. ఒక రోడ్డుపని విషయంలో ఆ రోడ్డు పోస్తూఉంటే, అక్కడ కొంత మలం కన్పడేటప్పటికి అక్కడ ఉన్నటువంటి రైతులు, ఆ గ్రామంలో ఉన్నటువంటి ప్రజలు దానిని తీసివేయడానికి బెరుకుగా feel అయి, ఆ భాగము విడచి మిగతాభాగాన్ని త్రవ్వుతూ ఉన్నటువంటి పరిస్థితులలో, ఒక Agricultural Extension Officer ఆ మలాన్ని పారతో తీసి పారవేశారు. ఆయన కులముతో అవసరం లేకపోయినా చెప్పాలనే అనుకొంటున్నాను. ఆయన ఒక సద్బ్రాహ్మణుడు. Agricutural Extension Officer అనే ఒక చిన్న ఉద్యోగి. అక్కడ ఉన్నటువంటి రైతాంగం, అందులోమ మట్టిలోనే పుట్టి మట్టిలోనే పెరిగిన రైతాంగం బెరుకుగా feel అయినటువంటి ఒక పనిని ఆయన చేశారు. తరువాత Co-operative Department లో ఒక Extension Officer నేనొక విన్నపము చేయగానే కొల్లేటిలో ఒక గ్రామానికి ఒక రోజులో అక్కడికి వెళ్ళి మరునాడే అక్కడ ఉన్నటువంటి సమాచారం నాకు అందచేశాడు. అది ఒక Co-operative society విషయం. దానికి సాధక బాధకాలు తెలుసుకొనుటకు మరునాడే ఆయన ఆ కొల్లేటికి కాలినడకమీద వెళ్ళడం జరిగింది. చాలాకా ఆఫీసులలోను కలెక్టరు ఆఫీసులోను, చాలా జాప్యం ఉన్నదని కాగితాలు కదలడంలేదని వింటూఉంటాము. దానికి contrary గా, ఇవతల కొంతమంది ఉద్యోగస్తులు మన ఇళ్ళకు మన ప్రాంతాలకు వచ్చి మీకు ఏమికావాలి, చెప్పండి, మేము సహకరిస్తాము. అది ఇస్తాము, ఇది ఇస్తాము, అని ఆ గ్రామంలో ఉన్నటువంటి ప్రజలను, ఉద్యోగులను అడిగి వెళ్ళుతూఉన్నారని చెప్పడానికి నేను నిదర్శనాలు చెప్పగలము. రిపిన్యూ డిపార్టుమెంటుకును, P.W.D. డిపార్టుమెంటుకును మధ్య కొన్ని వివాదగ్రస్తమైన విషయాలు వస్తుఉంటాయి. ఐతే కలెక్టర్లు ఇంజనీర్లకు ఆవిభాదాలను పోసి పరిష్కరించటానికి ఎక్కువ శ్రద్ధతీసుకొంటున్నారు. రెండు డిపార్టుమెంటులమధ్య [illegible] చూస్తూనే ఉన్నాము. కాని P.W.D. వారికిని, highways వారికిని వివాదాలు వచ్చినప్పుడు సంవత్సరాలైనా అవి పరిష్కారంకావడంలేదు. P.W.D. వారిని [illegible] highways వారిని ఆజ్ఞాపించ వీరో [illegible] వారిని అడిగితే మాకేమిలేదు. అదీ P.W.D. కర్తవ్యం ఐనగ [illegible] పోనీ పోనీ అంటూ [illegible]

న్నది. బంటుమిల్లినుంచి వెళ్ళాలంటే అబ్బబండి drain మీద వంతెన కట్టవలెను. విషయంగురించి కీర్తిశేషులైన రమణయ్యవాయుడుగారు ఒక పెద్ద file maintain చేశారు. అటు P.W.D. మినిస్టరుతోను, ఇటు Highways Minister తోను; అటు P.W.D. అధికార్లతోను, ఇటు Highways అధికార్లతోను జరిపిన correspondence గురించి, కొన్ని కష్టసుఖాలు వారు నాకు చదివి వినించారు. ఆ వంతెన నిర్మాణం ఇంకా జరగలేదు. అది మంత్రిగారుకూడా చూచారు. బహుశా త్వరలో జరుగుతుందనుకొంటాను. లారీలు, బస్సుప్రయాణీకులు, వాళ్ళుపడుతున్న కష్టము నేను చూస్తూనే ఉన్నాను. అలాగే కోరుకొల్లు నవకూరు మధ్య పెదలంక drain మీద ఈలాగే P.W.D., Highways మధ్య తగాదావచ్చి ఒక District Board road కు చెందిన వంతెన, 7 సంవత్సరాలైంది దిమ్మలుకట్టి. కాని ఆవంతెన నిర్మాణం పూర్తికాలేదు. ఆగతే ఈనాడు చిన్నయెడ్లగాడి, పెద్దయెడ్లగాడి, మన ఏలూరు, కైకలూరు రోడ్డుమీద వంతెనలకు పట్టింది. ఏదో navigation కు ఏర్పాటు చేయాలని P.W.D. వారు అంటున్నారు. అయితే, వాస్తవానికి రోడ్డు 18 మైళ్ళు కైకలూరునుంచి ఏలూరికి, ఆ చిన్న యెడ్లగాడి, పెద్ద యెడ్లగాడిమీద వంతెనలు నిర్మాణంజరిగితే గుడివాడమీదుగా ఏలూరు రావాలంటె, 50, 60 మైళ్ళు వెళ్ళాలి. West Godavari జిల్లాలో, ఆప్రాంతపు ప్రజలు వాళ్ళ district headquarters కు వెళ్ళాలంటె కైకలూరునుంచి దగ్గరదారి అవుతుంది. అది పడవలకాలవగా ఏదో చేయాలని, పెద్దవంతెనలు కట్టాలని irrigation వారు అంటారు. Highways వారేమో అక్కర్లేదు, కుదిమట్టంగా కట్టితే, సరిపోతుందని అంటున్నారట. నిజానికి రోడ్డు ఎప్పుడైతే పడుతుందో, దానిమీద వంతెనలు పడితే, అసలు పడవలమీదవచ్చే సరుకు ఆరోడ్డుమీదకే వచ్చేస్తుంది. లారీలు మూడుగంట్లో సరుకును ఏలూరికి తీసుకొనిపోతాయి. తరువాత పడవప్రయాణం కూడా మేలుగానుండదు. అందుచేత, ఇటువంటివి, మూడువంతెనల నిర్మాణం గురించి విక్రాన్ను మంత్రిగారు ఇవి P.W.D., Highways వారి మధ్య తగాదాలువచ్చి [illegible]

నేను మరొక విషయమే చెప్పదలచుకొన్నాను. అది general disscussion లో చెప్పటకు అవకాశము కలుగలేదు. అది N.G.Os గురించిన విషయమే. అందరూ చెప్పినట్టువంటిదే. వారిపై [illegible] మీ ఈవేళ కొరవలేదు. War time లో [illegible] N.G.O.s గా ఉండి ఈనాడు lower division [illegible] drain చేస్తూ పనిచేసినటువంటివారు [illegible] వారు [illegible]

ఎక్కువ విమర్శకు గురిఅవుతున్నారు. గోపాలరెడ్డిగారుచేసినది ఏమిటి, సంజీవ రెడ్డిగారు చేయనిది ఏమిటి? అని ఒక్కొక్కప్పుడు అనిపిస్తుంది. అయితే గోపాలరెడ్డిగారిలో పాండిత్యం ఉన్నది, చాతుర్యం ఉన్నది, మార్దవం ఉన్నది. N G. O, ల పట్ల సానుభూతికి కొదవలేదని, ధనం అభావంవల్ల చేయలేకుండా ఉన్నామని—అంటూండేవారు. ఆ మార్దవం దురదృష్టవశాత్తు సంజీవరెడ్డిగారిలో లేదు భావంఒకటే ఈ రెండు సంవత్సరాలలో రు 5 కోట్లు అధికంగా పెంచిం చుట జరుగుతుందన్నారు రైతులపై నీటితీరువా రేట్లు రూపాయకు రెండణాలో నాలుగణాలో పెంచినట్లే నేను తీవ్రంగా వ్యతిరేకించేవాడిని. ఈ 5 కోట్లు పెంచుట జరగడంలేదని ఉద్యోగాల వారంటున్నారు. కాని ఇది arithmetical jugglery కాదని, వాస్తవమేనని బ్రహ్మానంద రెడ్డిగారు చెబుతున్నారు. కొంతమంది జీతం రెండురూపాయలు పెరిగినా అది అతిస్వల్పమని, కొంత మందికి అసలే పెరగలేదని ఉద్యోగులు అంటున్నారు. రు. 10, 15 ఎక్కువ పెరిగినవారు, పెరిగినట్లు ఒప్పుకొనుటలేదు. అనేక scales కుదించి సమన్వయం చేసేటప్పుడు anomalies ఉంటాయి. సానుభూతితో పరిశీలిస్తామని బ్రహ్మానంద రెడ్డిగారు చెబుతున్నారు. అడిగితేగాని అమ్మయినా పెట్టదని N. G. Os అడుగు తున్నారనుకోండి ఇకముందు వారు co-operation యిస్తారని, ప్రభుత్వం వారు వారి కష్టసుఖాలు గుర్తించి పరిష్కారంచేస్తారని ఆశిస్తున్నాను ఈ అవ కాశం యిచ్చినందుకు అధ్యక్షులవారికి కృతజ్ఞుడను

శ్రీ ఆర్ నారాయణరెడ్డి : అధ్యక్షా, నేను చాలా క్లుప్తంగా మాట్లాడ దలచుకున్నాను. ముఖ్యమంత్రిగారు చేసిన ఉపన్యాసంపై కొన్ని అభిప్రాయాలు ప్రకటించడానికి ఈ అవకాశం తీసుకొంటున్నాను. ముఖ్యమంత్రిగారి ఉపన్యాసం జాగ్రత్తగా విన్నాను బాగానే ఉన్నది. వారు కొన్ని వాగ్దానాలు చేశారు ఆ ఉపన్యాసాలు మమ్ములను చాల ఇబ్బందులలో పెడుతుంటాయి. ఉపన్యాసంలో చెప్పిన విషయాలు అమలు జరుగుతాయా లేదా? అనే విషయం మాకు సందేహాస్పదంగా ఉంటుంది. వీరి ఉపన్యాసమేకాదు. ప్రధానమంత్రి పండిట్‌జీ చేసే ఉపన్యాసాల్లు చదివికూడ ఉత్సాహపడతాము. కాని అవి సక్ర మంగా అమలు జరుగుతాయా? లేదా? అన్నే సందేహం ఉన్నది. దురదృష్టవ శాత్తు అవి ఉపన్యాసాల వరకే ఉండిపోతున్నాయని చెప్పడానికి చాల విచారి స్తున్నాను. అయితే ముఖ్యమంత్రిగారు యన్. జి. ఓ. ల విషయంలో మాట్లాడి మయ్యబట్టారు. మేము ప్రభుత్వానికి విశ్వాసఘాతకంగా ప్రవర్తించామని వారు సెలవిచ్చారు. ఈ సందర్భంలో యదార్థ విషయాలు మనవిచేస్తాను. ఎమ్మెల్సీ నాయకులు శ్రీ సుందరయ్యగారు ఆకమిటీలో సభ్యులుగా ఉన్నమాట వాస్తవమే. వారిని ఎప్పటి కప్పుడు ఆలోచించినమాటకూడ వాస్తవమే.

కాని మొదట మేము దీనిలో ఉండే విషయాలు అర్థము చేసుకోలేక పోయాము. రిపోర్టు ప్రకటించిన తరువాత, N. G. O లు, యితర మిత్రులు దానిని విమర్శించిన తరువాత దానిలో N G. O. లకు జరిగిన అన్యాయం గుర్తించాము. ఆ అన్యాయము అంతకుముందు గుర్తింపక పోవడానికి కారణము దానిలో ప్రభుత్వం యిచ్చిన అంకెలు నాలుగుకోట్ల పైన N. G. O. లకు వస్తుందంటే మేము విశ్వసించాము. కాని దాని పైన విమర్శలు చూచిన తరువాత అది సత్యము కాదని తేలినది. కనుక మేము మా వైఖరి మార్చుకోవలసివచ్చింది. ఖమ్మంలో మా పార్టీ మహా సభ జరిగింది. అన్ని కమిటీలకంటే ఉన్నత అధికార స్థాయిలో మహాసభ జరిగింది. అందులో ఈ రిపోర్టును దీర్ఘంగా, కూలంకషంగా చర్చించాము. 600 మంది ప్రతినిధులు హాజరైన ఆ మహాసభలో రాష్ట్రకమిటీ తరపున ప్రవేశపెట్టబడిన తీర్మానము, సుందరయ్యగారు ప్రవేశపెట్టారని ఆర్థికమంత్రి గారికి, ముఖ్యమంత్రిగారికి మనవి చేయదలచుకొన్నాను. N. G. O లకు అన్యాయం జరిగిందని, న్యాయం చేకూర్చాలని, అందుకు వారు చేసే న్యాయ బద్ధమైన పోరాటాన్ని, ఆందోళనను బలపరచాలని మహాసభ ఆదేశించింది. దాని ప్రకారం మేము ప్రవర్తిస్తున్నాము. అయితే ఒకటి, రెండు విషయాలలో మా పైన విసురుళ్ళు విసిరారు మేము చేసిన మహాపరాధం ఏమిటి? బండగా కూర్చొనవలెనా? ఒక సజీవపార్టీ ఒక విషయాన్ని మొదట నిర్ణయించి, అది తప్పుగా తేలిన తరువాత దానిని అట్లాగే పట్టుకొని ఉండటమా? లేక అవసరమైన మార్పులు చేసుకొనడమా, అనేది ముఖ్యమంత్రిగారు, ఆర్థిక మంత్రిగారు ఆలోచించాలి. వారు తాము చేసిన తప్పు అంగీకరించి ఆత్మవిమర్శ చేసుకునే బదులు మాపై విరుచుకుపడటానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఇది విచార కరమైన విషయం. కమ్యూనిస్టు పార్టీ, యితర ప్రతిపక్షాలు, వారిని (N. G. O. లను) ఉద్రేకపరచి బజారులోనికి ఈడుస్తున్నారనే విధంగా మాట్లాడటం, పరిస్థితులను తెలుసుకొని మాట్లాడటం కాదు. విజ్ఞానవంతులయిన N. G. O. లను బజారులోకి ఈడ్చే శక్తి మా పార్టీకి లేదు. ఒక విషయం మాత్రం గుర్తించాలి. ఈనాడు వారి కుటుంబాల దుర్భరమైన పరిస్థితి ఏ స్వరూప ములో ఉన్నది? వారి జీవన వ్యయం ఎంతవరకు పెరిగింది? Institute of Indian Economics అధ్యక్షులైన కేశవఅయ్యంగారు హైదరాబాదులో 148 % living index పెరిగిందని చెప్పారు. అయినప్పుడు N. G. O. ల పరిస్థితి ఏ స్వరూపంలో ఉంటుందో ఆలోచించి తమ ధోరణిలో మార్పు తెచ్చుకొని వారితో సంప్రదించి, వారి సమస్యలను న్యాయబద్ధంగా పరిష్కరిం

విసురుట తేలిక, సులభము; కాని సమస్యను పరిష్కారం చేసేందుకు పూనుకోవాలి

ముఖ్యమంత్రిగారికి ప్రతిపక్షాలు చేసే సహకారము గురించి wrong conception ఉన్నదని వారి ఉపన్యాసమువల్ల అర్థము చేసుకొన్నాను. ప్రతిపక్ష సభ్యులు యిచ్చే సహకారం అంటే ఏమిటో వారు బాగా పరిశీలించాలని మనవిచేస్తున్నాను. కమ్యూనిస్టు పార్టీవరకు నేను చెప్పగలుగుతాను. ప్రభుత్వం యొక్క వివిధ పథకాలతో సహకరించడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. నాగపూర్ కాంగ్రెసు రిజల్యూషన్‌తో సహకరించడానికి మా కమ్యూనిస్టుపార్టీ కేంద్ర ఎగ్జిక్యూటివ్ కౌన్సిల్ చేసిన తీర్మానం మొదటి పర్యాయం ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి, ఆర్థిక మంత్రిగారి దృష్టికి వచ్చిందేమో నాకు అర్థం కావడం లేదు. మేము చాలా విషయాలలో ప్రభుత్వంతో సహకరించడానికి ప్రయత్నం చేస్తూనే ఉన్నాము కాని చాలా కష్టాలు మా ముందు ఎదుర్కొంటున్నాయి. మేము కొన్ని విషయాలలో సహకరించలేకపోతున్నాము. రాజకీయాలలో భేదాభిప్రాయాలుండవచ్చును. కాని అందరూ కలిసి పనిచేసే అనేక సమస్యలు ఉన్నవి. అయితే ముఖ్యమంత్రిగారి ఉపన్యాసములో ఒక ధోరణి కనబడుతోంది. వారు చేసినదానికల్లా అపోస్టిఫ్. రబ్బరు ముద్ర వేయాలంటే సాధ్యం కాదు. మా సహకారం గురించి ఎన్నో ఉదాహరణలు చెప్పగలను. వెనకటి హైద్రాబాదు ప్రభుత్వం భూసంస్కరణలు చేసింది. అప్పుడు బూర్గుల రామకృష్ణారావుగారి ప్రభుత్వంతో సహకరించడానికి ప్రయత్నం చేశాము. కాని జరిగింది ఏమిటి? కౌలుదార్ల భూములు, భూస్వాములు నిలువుటకొరకు సహకరించాము. అయినప్పటికి నూటికి 50 మంది భూముల నుంచి బేదఖలు చేయబడ్డారు. కౌలుదార్లు కబ్జా వదలి వెళ్ళారు. అయితే దేనికి సహకారం చేయాలంటారు. అని సవాల్ చేస్తున్నాను. భూములు భద్రా లేకుండా చేసినదానికా? అటువంటివిషయాలు వ్యతిరేకించక తప్పదు. మేము సాధ్యమైనంతవరకు ఎక్కడ సహకారం చేయగలుగుతామో అక్కడ సహకరిస్తున్నాము. తప్పనిసరి అయితే వ్యతిరేకించక తప్పదు. అవకతవకలు అన్యాయాలు వ్యతిరేకించక తప్పదు. ఈ clear conception తో ముఖ్యమంత్రిగారు ఉండాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఒక్కొక్క పిర్యాయం మాకు అనిపిస్తుంది. మా సహకారమే వారు (nuisance) న్యూసెన్సుగా భావిస్తున్నారు. వీరి సహకారం ఎందుకు? అవసరంలేదు, అనే స్వరూపంగా వారు భావిస్తూంటారేమో.

కారంచేస్తే మేము ప్రజలకు ద్రోహం చేసినవారము అవుతామని బాధపడుతున్నాము అక్కడ తాశిల్దారుద్వారా, రెవిన్యూ డిపార్టుమెంటుద్వారా వసూలు చేయిస్తున్నారు ఐచ్ఛికంగా యిచ్చేవారినుంచి వసూలు చేయిస్తున్నామని యిక్కడ మంత్రులు చెబుతారు. కాని అక్కడచూస్తే నిర్బంధంగా, జబర్దస్తీగా వసూలు చేస్తున్నాగు. సక్రమంగా రసీదులు, సర్టిఫికేట్సు కూడ యివ్వడంలేదు. అనేక ఉదాహరణలున్నాయ్. మా M. L. As. తాపిల్దార్లవెంట తిరిగి వసూలు చేసేందుకు ప్రయత్నించారు. కాని ఈ కష్టాలు ఉన్నాయి. ముఖ్యమంత్రిగారు యీ కష్టాలను తొలగించేందుకు ప్రయత్నిస్తారా అని సవాలు చేస్తున్నాను.

శ్రీ యన్. సంజీవరెడ్డి: 'సవాల్' అనే పదం వాడకుండా ఉంటే బాగుంటుంది It is not a very appealing word. సలహాయిస్తున్నాను. అని అంటే బాగుంటుంది నేను 'సవాల్' చేయలేదుకదా ?

శ్రీ ఆర్. నారాయణరెడ్డి: పరవాలేదు విజ్ఞప్తిచేస్తున్నాను అని అంటాను. ఈ విధంగా ఒరుగుతూంటే 'సహకారం' 'సహకారం' అనడం అంత సమంజసమయినవిషయంకాదు. మేము చాలరోజులనుంచి ఎన్నోవిషయాలలో సహకారం చేసేందుకు ప్రయత్నం చేస్తున్నాము కాని సహకారం తీసుకోడానికి వారు నిరాకరిస్తున్నారు

ప్రభుత్వము డిస్క్రిమినేషన్ చూపించటంలేదని ముఖ్యమంత్రిగారు సెలవిస్తూ రెండు ఉదాహరణలు చెప్పారు. పబ్లిక్ ఎకౌంట్స్ కమిటీలో సుందరయ్యగారిని అధ్యక్షులుగా తీసుకొన్నామని అన్నారు. ప్లానింగ్ కన్సల్టేటివ్ కమిటీలో ఇద్దరుముగ్గురు ప్రతిపక్షమునకు చెందిన పార్టీలవారిని, బహుశా కమ్యూనిస్టుపార్టీ సభ్యులను తీసుకొన్నారు ముఖ్యమంత్రిగారు ఇట్లా రెండు కమిటీలసంగతి మాత్రమే చెప్పి, మిగతా అనేక కమిటీలను విస్మరించటం సమంజసమైనదా శాసన సభ్యుల హ్యాండ్ బుక్ లో ఉన్న కమిటీలలో ప్రతిపక్షం వారిని తీసుకోవడానికి ఎందుకు ఇష్టపడలేదు. వీనినిగురించి ముఖ్యమంత్రిగారు ఏ జవాబు చెప్పలేదు. ప్రభుత్వపక్షంలో తాలూకా లెవల్ లో ఉండే కమిటీలనుగురించి ప్లానింగ్ మినిస్టర్ గారియొక్క వైఖరియే, దురదృష్టవశాత్తు ముఖ్యమంత్రిగారు వ్యక్తీకరించారు. ప్లానింగ్ మినిస్టర్ గారి వైఖరి ఏమిటంటే "ఈ కమిటీలన్నింటినీ కలెక్టర్ల క్రిందగించాము" అని అన్నారు. అట్లా మేం అంగీకరిస్తున్నామని అనలేదు. [illegible] కనిపిస్తూ [illegible]

మైన అభిప్రాయము ఆవిధంగా జరుగుతున్నదని మేము నిరూపించలేకపోవచ్చు మాజ్లారుకు సంబంధించి ఇద్దరు ప్రతిపక్ష సభ్యుల పేర్లు ఇక్కడకు,- హైదరాబాదుకు పంపించబడ్డాయి కాని, వాటిపైన ఇక్కడ రెడ్ పెన్సిల్ పడ్డది దానిని మేము నిరూపించలేకపోవచ్చును ఎందుకంటే, ఆఫైల్స్ మీముందు పెట్టలేము ముఖ్యమంత్రిగారు ఆరెండు కమిటీలగురించి మాత్రం సెలవిచ్చి, మిగతా కమిటీలుగురించి మాట్లాడకపోవటం నాకు ఆశ్చర్యంగా ఉన్నది పైకమిటీలలో కంటే, క్రింద కమిటీలలో తప్పక ప్రతిపక్షంవారిని వేయటం చాలా అవసరమని అనుకొంటున్నాను

కరప్షన్ గురించి ముఖ్యమంత్రిగారు కొన్ని విషయాలు సెలవిచ్చారు దానికి నేను స్వాగతం ఇస్తున్నాను కాని, వారు లోయర్ లెవెల్‌లో కరప్షన్ లేకుండా చేయుటకు సిద్ధంగా ఉన్నట్లు అగుపడ్డది అదికూడ ఎంతవరకు అమలు జరుగుతుంది. అన్నది మాకు సందేహంగా ఉన్నది.

శ్రీ. యన్. సంజీవరెడ్డి: ఏ లెవెల్‌లో ఉన్ని కరప్షన్ అయినా సరే లేకుండాచేయటానికి ప్రయత్నిస్తాను, అని చెప్పాను.

శ్రీ ఆర్. నారాయణరెడ్డి: చాలా సంతోషము. అన్ని లెవెల్స్‌లో ఉన్న కరప్షన్‌ను లేకుండా చేయుటకు ముఖ్యమంత్రిగారికి మేము సహాయము, సహకారము చేయటానికి సిద్ధముగా ఉన్నాము. ఈనాడు కరప్షన్ అన్ని లెవెల్స్‌లోను ఉన్నది. కరప్షన్ మంత్రుల లెవెల్‌లో ఉన్నదా, లేదా, లేక, ఏ లెవెల్‌లో ఉన్నది అన్నది మేము స్పష్టంగా చెప్పే పరిస్థితిలో లేము కాని, కరప్షన్ అన్ని లెవెల్స్‌లో ఉన్నదనేది మా అభిప్రాయము డబ్బు తీసుకోక పోవచ్చు, cash రూపకంగా తీసుకోకపోవచ్చు. ఈ నాడు కరప్షన్ ఎన్నో విధాలుగా ఉంటున్నది. ఫేవరిటిజమ్ కూడ ఒక రకమైన కరప్షనే. స్వంతం కొరకు డబ్బు తీసుకోకుండా, ప్రభుత్వ వత్తిడితో పార్టీ కొరకు డబ్బు వసూలు చేయడముకూడ కరప్షనే. కరప్షన్ ఎన్నో స్వరూపాలలో ఉంటుంది మంత్రులు స్వయంగా డబ్బు తీసుకొంటున్నారు, లంచం తీసుకొంటున్నారు; cash రూపంగా తీసుకొంటున్నారు అనేదికాదు పస్వరూపంలో ఉన్నా అది కరప్షనే. అన్ని లెవెల్స్‌లో కరప్షన్ రూపుమాపటానికి, యీ కరప్షన్ భూతాన్ని లేకుండా చేయటానికి ముఖ్యమంత్రిగారు ఏవైనా చర్యలు తీసుకొంటే, మేము సంపూర్ణంగా వారికి సహాయము చేయటానికి సిద్ధముగా ఉన్నామని వారికి మనవిచేస్తున్నాము. ఇదివరకు జరిపిన కరప్షన్ కేసులు పరిశీలించి, దానిని తొలగించేందుకు కమిటీలు ఏర్పాటుచేసి, అధికారుల ఇతరుల యొక్క ఆస్థులనుగురించి పరిశీలనచేయిస్తే బాగుంటుంది అని ముఖ్యమంత్రిగారికి మనవి చేస్తున్నాము పెద్ద పెద్ద ఆస్తులు సంపాదించిన ఉద్యోగులు ఉన్నారు. వారికి

జీతం కొద్దిగాఉంటుంది; కాని ఆస్థులు చాలాపెద్దగా సంపాదిస్తారు. వారు ఎట్లా సంపాదించారనేది పరిశీలించుట యాంటీకరప్షను డిపార్ట్‌మెంట్ వారి కర్తవ్యము. యాంటీకరప్షన్ డిపార్టుమెంట్ యీనాడు లేదు. ఉద్యోగులయొక్క ఆస్థులను, మంత్రులయొక్క ఆస్థులనుకూడ పరిశీలనచేయిస్తే బాగుంటుందని తెలియజేస్తున్నాను. మంత్రులు కరప్షన్ చేస్తున్నారనే అభిప్రాయం కాదుగాని, ఒక అపవాదుఉన్నది గనుక, ఆ అపవాదు తీసివేయటానికి, మంత్రుల ఆస్థితో పాటు పెద్దఉద్యోగుల చిన్నఉద్యోగుల ఆస్థిని ఒక కమిటీద్వారా ఒకసారి పరిశీలన చేయించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ యన్. సంజీవరెడ్డి : నేను కమిటి వద్దన్నాను. జడ్జీగారిని వేస్తామని చెప్పానుకదా. గౌ. సభ్యులు ఆరకంగా కోరితే, హైకోర్టు జడ్జిగారిని వేస్తానని కూడా చెప్పాను, మొన్న. నాకేమీ ఆక్షేపణలేదన్నాను. అందుకు నేనే వారికి సలహాఇచ్చాను.

శ్రీ ఆర్. నారాయణరెడ్డి : ఇక్కడ జడ్జితోపాటు ప్రజాప్రతినిధులు కూడా ఉంటే బాగుంటుంది వేది నా అభిప్రాయం.

శ్రీ ఎన్: సంజీవరెడ్డి : వారు వేది కావాలంటే అది. ఆ సలహాకూడ ఇచ్చాను. కమిటీ ఏర్పాటు చేయాలన్నా సరే; లేదా మనం అపోజిషన్ లీడర్స్ అందరం కూర్చుని స్పీకర్ గారి ఎదుట మాట్లాడుకొందామన్నాను : లేదా హైకోర్టు జడ్జిని కావాలంటే, వారిని ఎపాయింట్ చేస్తామన్నాను. వారు దేనికి సమ్మతిస్తే అది చేయటానికి నేను సిద్ధంగా ఉన్నానని చెప్పానుగా !

శ్రీ ఆర్. నారాయణరెడ్డి : ముఖ్యమంత్రిగారు ఆవిధంగా చెబితే చాలా సంతోషమే, వారు చెప్పినదానిని ఖచ్చితంగా అమలుజరపటానికి పూనుకోగలరని ఆశిస్తున్నాను.

అడ్మినిస్ట్రేషన్‌లో ఇంటర్‌ఫియరెన్స్ గురించి చాలామంది మిత్రులు చాలా వివరాలు చెప్పారు. కలెక్టర్స్ కాన్ఫరెన్స్‌లో ముఖ్యమంత్రిగారు చేసిన ఉపన్యాసం బాగానే ఉంది. ఇక్కడకూడ కలెక్టర్ అమలు జరపాలని వారు చెప్పారు. దానికికూడ నేను స్వాగతం ఇస్తున్నాను. అయితే, ఇప్పటికీ మంత్రుల యొక్క ఉపన్యాసాలు ఏ విధంగా సాగుతున్నాయనేది చెబుతున్నాను. మంత్రులు చేసే ఆ ఉపన్యాసాలు గురించి, అధ్యక్షులవారు ఒక రూలింగ్ ఇచ్చారు. కాని మంత్రి వెంకటసుబ్బయ్యగారి ఉపన్యాసం చదివినప్పుడు [illegible] ఒక వార్త వచ్చింది. వీళ్ళమీద్ద ఎక్షనులు చేస్తానన్నట్టికి [illegible] వారు నల్లగొండజిల్లాలో మాట్లాడినట్లు వార్త వచ్చింది. నేను [illegible] దేమిటంటే — మంత్రులు చెబుతూంటే, ఉన్నవాళ్ళు

చేయటం మానుకోవాలి కావాలంటే, ప్రతిపాదాన్ని నిమర్శించవచ్చు. అంతేగాని, మంత్రులు అధికారయుతంగా వెళ్ళి "మావాళ్ళు చెబితేనే పనులు చేయాలి; ప్రతిపక్షం సభ్యులు చెబితే చేయకూడదు" అనే విధంగా మాట్లాడటం చాల అన్యాయము కనుక కలెక్టర్ లెవెల్‌లోనే కాకుండా, మంత్రుల లెవెల్‌లో కూడ ఈ విధంగా జరగకుండా చేస్తారని ఆశిస్తూ, అధ్యక్షులకు కృతజ్ఞత లర్పిస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ కె సుబ్బారావు (హిందూపూర్-జనరల్). అధ్యక్షా, నేను ఉపన్యాసం చేసేదానికి ముందు ఇక్కడ వ్రాసుకొనేవాళ్ళకు ఒకవిజ్ఞప్తి మీద్వారా చేస్తున్నాను. వారువ్రాసిన ఉపన్యాసంమో మాకుఅర్థంఅవడంలేదు "యివ్వాలి, పోవాలి, పెరగాలి, పెట్టాలి" అనే భాషపెట్టి మాభాష చెడగొట్టి, మమ్మల్ని కూడ చెడగొట్టేటటువంటి వ్యవహారం చేయకూడదని. దానిని తమరు సరిదిద్దాలని నేను ప్రార్థిస్తున్నాను

మిస్టర్ స్పీకర్ ; ఈమధ్య fashion అయినట్లు ఉన్నది. purpose గా గ్రామ్యం వ్రాయాలని అట్లా చేయకుండా వీలైనంతవరకు గ్రాంధికమే వ్రాయండి, Colloqiual గా ఉంటే సంధులు తప్పితే తప్పవచ్చు. ఎప్పుడూ కూడ గ్రాంధికమే ఉపయోగించండి విశేషలింగంగారి style మనకు అచరణీయమైనటువంటిది. ఆప్రకాశం చేయండి అని చెపుతున్నాను.

శ్రీ బి ఎల్లారెడ్డి (బుగ్గారం) : ఎవరు ఏభాషలో మాట్లాడితే అట్లాగే report చేయాలిగాని గ్రాంధికం అని అంటే అది చాల చిక్కు సమస్య.

మిస్టర్ స్పీకర్ : కావాలని యింకా ఎక్కువ దీర్ఘంతీసేవాళ్లు ఉన్నారు.

శ్రీ బి. ఎల్లారెడ్డి : అధ్యక్షా, గ్రాంధికభాషమీద అభిమానం ఉన్నవాళ్ళు ఉన్నారు వాడుకభాష మాట్లాడితే బాగా ఉంటుందనుకొనేవాళ్ళు ఉన్నారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : వాడుకభాష అంటే ఏమిటి అర్థం? మరి పల్లెటూళ్ళల్లో మాట్లాడేది కాదు. వాడుకభాషఅంటే సాధారణంగా మనంమాట్లాడే భాషలో కొంచెం high level పదాలు మొదలైనవి అక్కర లేదు అనుకున్నాం గాని మరీ ఎక్కువ దీర్ఘాలుతీసి అర్థంకాకుండాపోతే

శ్రీ ఆర్. నారాయణరెడ్డి : సభుండు ఎటూ మాటాడిపో

మిస్టర్ స్పీకర్ : మామూలుగా మనం అంతా గ్రాంధికమే మాట్లాడుతున్నాం అని నా ఉద్దేశం. ఇప్పుడు నేను మాట్లాడుతున్నదంతా గ్రాంధికమే. ఎందుకు కాదు ?

శ్రీ కె. సుబ్బారావు : అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు తెచ్చిన 8 పద్దులు సుమారు 6 కోట్ల రూపాయలకు ఉన్నవి. ఈ పద్దులను నేను హృదయ పూర్వకంగా ఆమోదిస్తున్నాను. ఈ పద్దులలో ముఖ్యమైనవి గవర్నరు, మంత్రులు, సభ్యులు, ఉద్యోగులు-జీతాలకు యితర ఖర్చులకు సంబంధించిన విషయాలన్నీ ప్రస్తావనలో ఉన్నవి. శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు సారము సంసారము లేనివారు. ఆయన గవర్నరు ఎందుకు అని ప్రశ్నించారు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : గవర్నరు సారం కోసమా అక్కడ ఉన్నది ?

Sri N. Sanjeera Reddy : Rs. 1,37,38,900 only.

శ్రీ కె. సుబ్బారావు : మూడు పద్దులు కోటికి మించినవి. ఇన్ని రూపాయలు ఇప్పుడు ఖర్చు పెడుతున్నాము. వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు 'సారం' అంటే ఏమిటి అన్నారు. సారం అంటే లోకంలో ప్రజల గౌరవప్రతిష్టలను నిలిపేటి శక్తి. ఆ శక్తి లేకుండా గవర్నరు ఎందుకు అంటే—మా ఆంధ్రుల యొక్క కీర్తిని, ప్రతిష్టను పరువును నిలపడానికి మేము పెట్టుకున్న గుర్తు. ఆ గుర్తును గౌరవప్రదంగా చూడడం ధర్మం. 'ఎందుకు' అని ప్రశ్న వేస్తే, నా ప్రతిష్టను నిలుపుకోవడానికి నేను ఏర్పాటు చేసుకున్నటువంటి గుర్తు అని చెపుతున్నాను. అదృష్టవశాత్తు మొదట శ్రీ త్రివేదిగారు తరువాత సదాచార సంపన్నులు, స్వాతంత్ర్యప్రియులు అయినటువంటి ఫచార్ గారు రావడం మన భాగ్యం. వారికి ఖర్చు పెట్టేటటువంటి డబ్బులో ఏ విషయంలోను వెనుకపడకూడదు. అవసరం వచ్చినట్లయితే ఆంధ్రదేశం యొక్క గౌరవం మర్యాదలకు తగినట్లు ఆహ్వానితుల ఆంధ్రులకి తగినట్లుగా ఈ ప్రదేశాలకుకూడా ఖర్చు పెట్టి చక్కగా చేయవలసిందని నేను ప్రార్థిస్తున్నాను.

శ్రీ బి. ధర్మలింగం (నకరకల్) : ఎన్ని లక్షలు ఖర్చు పెడితే అంత గౌరవం వెయగుతుందా ?

నలో బలం లేనప్పుడు వాదులు కొట్లాడుకొని మంత్రులను తిడితే సరిపోతుందనుకుంటాను. ఆ తిట్లను మనం అంతగా గమనించి ప్రయోజనం ఏమీలేదు. ఇందులో సభ్యుల విషయంకూడ ఉన్నది. సభ్యులను గురించి, జీతాలు ఎందుకు ఎక్కువ చేయకూడదు అని ఎవరో తీర్మానం ఇచ్చినారట. అది ఎవరో తెలియదు. జీతం ఎక్కువ చేయవలసిందే. 'ఎందుకు' అని అంటే వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు గృహస్థు కాదు కనుక ఆయనకు తెలియదు. కోటాను కోట్ల ప్రజలకు ప్రతినిధిలుగా యిక్కడ ఉండి పని చేసేటప్పుడు మా ప్రజలు వ్రాసినటువంటి జాబులకు మేము జవాబు వ్రాయడానికి 150 రూపాయలు చాలదు అని నేను వారికి చెబుతున్నాను. కనుక అవసరం వచ్చినప్పుడు, ఆర్థిక స్థితి పెంపొందినప్పుడు.....

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : మేము అన్నింటికి జవాబులువ్రాస్తూనే ఉన్నాం. మా డబ్బు సరిపోతున్నది.

శ్రీ కె. సుబ్బారావు : నేను అదే చెపుతున్నాను. సంసారం లేనివారని, బ్రహ్మచారి అని. దేశంలో చక్కని పరిపాలనకు భాగదారులుగాఉండి ఇందులో ఉండేటటువంటి కష్టసుఖాలను ప్రజలకు చెప్పుకోవాలనేట ట్లయితే అవసరం వచ్చినప్పుడు, 70 కోట్లకు పెరిగినటువంటి ఈ ఆస్తిలో శాసనసభ్యుల జీతాలు ఎందుకు ఎక్కువ చేయకూడదు. చేస్తే అందులో తప్పేమీలేదని చెబుతున్నాను. ఇప్పుడే చేయవలెనని చెప్పేవాడినికాను. ఈ రెండు రోజుల చర్చలలో ముఖ్యంగా గమనించవలసింది N. G. O. లు వాళ్ళ జీతాల గురించి. అది ఒక పెద్ద వాగ్వివాదంగా ఏర్పడి ఉన్నది. అట్లనే సభ్యులలోను వారి జీతాలగురించి కూడ కొంతవాగ్వివాదం జరిగింది. ముఖ్యమంత్రిగారికి నేను ఒక విన్నపంచేయదలచుకున్నాను. సభలో శత్రువులు ఉన్నారు. హిత శత్రువులు ఉన్నారు. మిత్రులు ఉన్నారు. రాజ్యాంగంలో ఎప్పుడూకూడ అందరు సరిసమానులనే నేను భావిస్తున్నాను అనేటటువంటిది రాజనీతికాదు. అది నీతి కావచ్చుగాని రాజనీతి కాదు అని నేను చెబుతున్నాను. ఈదినం మంత్రులకు ఉండేటటువంటి అవకాశం ఏమి? అన్నది. నేను ఎప్పుడూ చెబుతూఉంటే నన్ను వారు అనేకమాటలు పోచ్చరించుతూ ఉంటారు.

శ్రీ ఆర్. నారాయణరెడ్డి : అధ్యక్షా! On a Point of order. సభ్యులలో ఎవరో శత్రువులు ఉన్నారని వారు అన్నారు. అది వాళ్ళ ఆర్థంకాలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : అది కరక్టే. పార్లమెంటరీయే.

శ్రీ కె. సుబ్బారావు : శత్రువులు, హిత శత్రువులు, మిత్రులు ఉన్నా [illegible] ఎక్కువమంది ఉన్నారు.

శ్రీ ఆర్. నారాయణరెడ్డి : శత్రువులు అని అనవచ్చునా ?

మిస్టర్ స్పీకర్ : అనవచ్చు.

శ్రీ కె. సుబ్బారావు : రాజ్యపరిపాలన సర్వజనులకు ఉపయోగపడే టట్లుగా చేయవలెనేభావం కలగడం మంచిదే.

"పొడిచిన, తిట్టిన, కొట్టిన పడుచుందురు పరమ భాగవతోత్తములు" అన్నారు అది భాగవతధర్మం కావచ్చునుగాని రాజధర్మంమాత్రం కాదని నేను చెబుతున్నాను. రాజధర్మంతో పరిపాలన చెయవలసిందే. అవసరం వచ్చినప్పుడు తన కొడుకే తనకు వ్యతిరేకంగా వ్యవహారం చేసేటప్పుడు కత్తిరించి కాకులకు గద్దలకు పారేయవలసిందని రాజధర్మం. అట్లాగే అవసరం వచ్చినప్పుడు తన రక్తాన్ని ధారపోయవలెను. శిబిచక్రవర్తి తన కండకోసి యిచ్చినట్లు ఇచ్చుటే రాజ్యపరిపాలనలోని రాజధర్మం. Therefore he must have a mind to take and a heart to give blood

ఇక ఉద్యోగస్థుల వ్యవహారాల గురించి 2, 3 మాటలు చెబుతాను. దినదినము వీరి అవాంతరము పెరిగిపోతున్నది. ఈ విచ్చలవిడితనం స్వేచ్ఛా విహారంగావుంది. Liberty has become licence. కాబట్టి ఉద్యోగులు నౌకరులా లేక పరిపాలకులా అనేది నిర్ధారణ చేసుకోవలసిందని మంత్రిగారికి విన్నపం చేస్తున్నాను. వారు నౌకరులు అనేభావన మనస్సులో పెట్టుకుంటే దానికి కావలసిన code of conduct ఏమో, దానికి కావలసిన నీతి నియమపద్ధతి ఏమో ఆలోచించి దానిని సరిగా అమలులో పెట్టే టటువంటి ప్రయత్నం చేయవలె. ఇప్పుడు ఉద్యోగులగురించి యింత వ్యవహారం చేస్తున్నారు. L D. clerck ఉద్యోగానికి నెలకు, యింతజీతం సంవత్సరానికి యింతజీతం పెంచడము అని advertise చేయబడినప్పుడు ఆయన ఉద్యోగానికొస్తాడు. అతను ఉద్యోగిగావచ్చిన అప్పుడు ఏమైన conditions ప్రకారం ఇంక్రిమెంట్లు ధర్మము ఎక్కినవుడల్లా, పిల్లలు పుట్టినప్పుడల్లా జీతం ఎక్కువచేస్తామని advertise చేస్తారా ? ఆలోచనలో ఎక్కడైనా ఉన్నదా ? Security of Service యిస్తున్నారు. వాళ్ళు ఎన్నితప్పులు చేసినా మేము తప్ప చేయలేదని పై అధికారుల దగ్గరకువెళ్లి వ్యవహారం ఋజువుచేసి కొనే అవకాశం ఉన్నది. Servants గా ఉండేటటువంటి వారి అధికారులు ఏమో వారు గుర్తుపెట్టుకోవలెను. 25 సంవత్సరాలు పనిచేసినపై తరువాత pension యిస్తున్నారు. ఈ మూడుయిచ్చి న్యాయబద్ధంగా పరిపాలన చేసే టటువంటి రాజు యొక్క ఆజ్ఞలను శిరసావహించి పనిచేసినదానికి ఏర్పాటు చేసినటువంటి నౌకరులేవాళ్ళు "Services, Servitude" అన్నారు. ఉద్యోగస్థులు అని పేరుచెప్పి ఒక్కరూపాయి [illegible]

నప్పటికి నరే రెవెన్యూబోర్డు మెంబరుఅయిన నరే రెవెన్యూ సెక్రటరిఅయినా నరే ఉద్యోగిఅని భావించి ఈమూడు సిద్ధాంతాలకులోబడి, ఎవరెవరిని ఏవిధంగా అదుపులో పెట్టవలెనో యోచించి మంత్రిగారు రాజ్యపాలన చేయవలెను. న్యాయ వివక్షత · ధర్మ పరిపాలన కావాలనుకుంటే శత్రువులు, మిత్రులు అనే భేదం లేకుండా అందరిచేత గట్టిగా పని చేయించేటటువంటి పద్ధతిని నేర్చుకోవలెను. ఇంతమాత్రం చేత N G O లకు అధికారం లేదా ? అడిగే హక్కు లేదా అంటే అడిగేహక్కు ఉన్నది. అడగవలసిందే. అంతే. ఇవ్వక పోతే మేము strike చేస్తామని అనేవారు unfit to be servants అని మాత్రం నేను చెప్పుతున్నాను.

అధికారులకు నౌకర్లకు "choice of profession and choice of life are the same" అని నేనెప్పుడూ చెబుతూ వుంటాను. You have chosen this profession. I have chosen this profession and the Minister has chosen this profession. మూడ్ చేసుకునేప్పుడే బుద్ధి వుండవలసినది. ఎవరైనా ఒక స్త్రీని పెండ్లాడిన తరువాత ఆమెను నేను విడిచిపెడతాను అంటే మీదకు వచ్చిపడుతుంది గ్రహాచారం. ఇష్టమైతే డైవోర్స్ ఇవ్వవచ్చు. అంతమాత్రంచేత బెదిరించి, బుకాయించి, వ్యవహరించి, 'నేను యిది చేస్తాను' అనేది ధర్మం కాదు. నీతికాదు పరిపాలనా సీతి కాదు. మెత్తని హృదయము కలిగి 'శత్రువును నేను ఆహ్వానిస్తాను' అని చెబితే అది రాజకీయములో ఒక దోషము దానిని పరిపాలన చేసుకొనవలసినదని మంత్రిగారికి చెబుతున్నాను.

ఎన్. జి. ఓ. లకు యీ దినము కష్టములు వచ్చినవి. నేను ఒకటి చెబుతాను. ఎవరికీ జీతాలు పెంచకండి. వారికి కావలసిన రైస్, డాల్, ఫ్యూయిల్, సుగర్, కాఫీ పౌడర్ మొదలైన ఆహారపదార్థాలు సప్లయి చేయండి. ఇందుకు ఇరవై లక్షల రూపాయిలైనను సరే—వారికి యివ్వవలసినది ధర్మము. వారికి వుండే కష్టములు నివారణ చేయవలసినది ధర్మమే. ఆయన ఏవరో చెప్పినారు,—'కుటుంబ పరిస్థితిని గమనించి'...అని. వీళ్ళ చేతికి డబ్బు యిస్తే సినిమాలకు, సిగరెట్లకు, త్రాగడానికి పోతుందని చెబుతున్నాను. కుటుంబములకు పోదు. కుటుంబములకు పోవలసినదని కోరిక వున్నట్లయితే నేను యింతకు ముందు చెప్పినట్లు ఆహారపదార్థములను సప్లయి చేయండి, కొరికలు తీరు చాల వుంటాయి. ఒక లక్ష రూపాయలు కావలెనువది కూడ కోరికయే.

టీచర్సు గురించి చెప్పినారు. ఈ దినము టీచర్సుకై ఎక్కువలేవి అభిమానముతో కలిగి ప్రవర్తించు పెద్దమనుష్యులు చాల మంది అయినారు. టీచర్సు పరిస్థితి నేను చెబుతాను ఈ దినం, ఒక ఎలిమెంటరీ స్కూల్ టీచరుకు

రు. 65 లు జీతం యిస్తున్నారు. రు. 780 లు ఆయన సాలుకు సంపాదిస్తున్నాడు. అయిదు ఎకరాలు భూమి వున్నవారికి యింత మొత్తము వస్తుందేమో దయ చేసి చెప్పమనండి ఎవరినైనా. ఈయనకు దమ్మిడీ ఖర్చు లేదు. ప్రపంచంలో—రష్యాలో ఆరు గంటలు పని చేయవలయునని వుంటే—ఎలిమెంటరీ స్కూల్ టీచరు చేయవలసినది అయిదు గంటలే పని. అంతేకాకుండా మున్నూట అరువది దినములలో యితను పనిచేసేది యిన్నూరు దినములే. పైగా ప్రస్తుత పరిస్థితులలో అతను సరిగా పనిచేస్తున్నాడా? లేదా? అని చూసే నాథుడు లేడు కనుక యీ ఎలిమెంటరీ స్కూలు టీచర్సుకిచ్చే డబ్బు వృథా అయిపోతున్నదని నేను గట్టిగా చెబుతున్నాను. వాళ్ళను హద్దులో పెట్టి, ఎంత యిస్వఫలయునో మన బొక్కసమును చూచి యిచ్చి, ఆ విధముగా వరిపాలన చేయవలయును. అంతేగాని వారికి సరియైన జీతాలు లేవు— వారిలో ఎంతమంది చదువు చెప్పేవాళ్ళు వున్నారో యీ సభ్యులెప్పుడైనా చూసినారా? పల్లెటూళ్ళకుపోయి ఎంతమంది పిల్లలకు చదువు చెబుతున్నారో చూడండి. స్కూలుకువచ్చే పిల్లలలో ఎంతమంది గుడ్డలు కట్టుకునే వాళ్ళు వున్నారు? తలకునూనె పెట్టుకునేవాళ్ళు ఎంతమంది వున్నారు? అనే భావన ఏమైనా కలిగి ఆలోచిస్తున్నారా? అనేది జ్ఞాపకము చేసుకోనవలసినదని నేను వారిని ప్రార్థిస్తున్నాను

ఇంకా అనేకరకములైన వ్యవహారములు జరుగుతున్నవి. నేను ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లు— భయము, భక్తి రెండూలేని కార్యంతో కాపురము చేయడానికి ఎక్కడయినా వీలు వుంటుందా ప్రపంచములో? భయమైనా వుండవలెను, లేదా, భక్తి అయినా వుండవలె. భయము, భక్తి లేకుండా [illegible] తూలనాడుట సరికాదు — ఇది ఏమి ప్రభుత్వమా? లేక స్వేచ్ఛావిహారమా? అనేది గమనించి వారిని అదుపులో పెట్టి, అవసరము వచ్చినప్పుడు [illegible] వుండి వెళ్ళడానికి [illegible] వుంది? ఎంత యివ్వగలము? అన్నీ ఆలోచించి [illegible] చేయవలసినదని మంత్రిగారికి ప్రార్థనచేయుచున్నాను.

బజార్లలో దిమ్మతిరుగుతున్నారో లెక్క పెట్టి చెప్పమనండి వాళ్ళందరినీ. ఇక్కడ వారిదొక కోల్డ్-వార్. ఇక్కడనిల్చొని 'అయ్యో, మంత్రుల ఇంటర్ ఫియరెన్స్ వుంది, అధికార్ల ఇంటర్ ఫియరెన్స్ వుంది' అంటున్నారు. ఎక్కడ ఇంటర్-ఫియరెన్సు వుందో ఒక్కటి చెప్పమనండి. మంత్రులు చేసే వుపన్యాసాల గురించి చెప్పారు. మంత్రులకు అధికారముంది ఉపన్యాసం చేయడానికి. 'శత్రువుల్ని మీరు ప్రోద్బలించకండి. శత్రువుకు తగినసహాయం చేయకండి' అనేటటువంటిది చెప్పడానికి అధికారముంది రాజ్యాంగములో ప మంత్రికైనప్పటికి.

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి (విజయనగరం) : అపోజిషన్‌ను శత్రుపక్షము క్రింద భావించడము ధర్మమా; అది ప్రజాస్వామ్యపు సాంప్రదాయమా; రాజ్యాంగమునకు అనుకూలమా? దయచేసి తమరు దీనిపై రూలింగ్ యివ్వ వలయునని ప్రార్థన.

మిస్టర్ స్పీకర్ : గౌరవసభ్యులు శత్రువర్గం అని గాకుండా వ్యతిరేక పక్షంవారు అనండి. అది అంత కఠినముగా ఉండదు.

శ్రీ కె. సుబ్బారావు : కఠినంగా వుంటేనే బాగుంటుంది నా వుద్దేశంలో. వ్యతిరేకపక్షులు అంటే మేము పక్షులమా ? అంటారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : వ్యతిరేకపక్షం అనండి.

శ్రీ కె. సుబ్బారావు : మా పార్టీని, మా ప్రభుత్వాన్ని పడగొట్టే ప్రయత్నం చేసేవారంతా శత్రుపక్షంలోని వారు.

శ్రీ ఆర్. నారాయణరెడ్డి : అధ్యక్షా, ఇది చాలా సీరియస్ విషయం.

మిస్టర్ స్పీకర్ : ప్రభుత్వాన్ని పడగొట్టడానికి లోపలా, బయటా ప్రయత్నించేవారేనా అపోజిషన్ అంటే? శత్రుపక్షం అనేది అన్ పార్లమెంటరీయే. కాని, భాషను కొంచెం కఠినంగా వాడకండి.

శ్రీ కె. సుబ్బారావు : అవసరాన్నిబట్టే కఠినంగా మాట్లాడుతున్నాను.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వేంకటేశ్వర్లు : అధ్యక్షా, వారెంత కఠినంగా మాట్లాడితే అంత మంచిది.

శ్రీమతి టి. లక్ష్మీకాంతమ్మ (కమ్మం - జనరల్) : అధ్యక్షా, శత్రువు అనే పదం వాడకూడదు. మనకీదేశంలో శత్రువులెవరూ లేరు.

శ్రీ కె. సుబ్బారావు : వారికి లేరు. రాజకీయపార్టీలకు [illegible] శత్రువులు లేనేలేరేమో ? నేను ప్రతిపక్షులు అంటే మీకు నొక్కి [illegible] వున్నాయేమో? అంటారు. అపోజిషన్ అంటే మీకు వ్యతిరిక్తంగా

ఇంటిలోని పోరు ఇంతంత కాదయా
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమా."

న్యాయంగా, చక్కగా జరిగే కమిటీలలో ప్రతిపక్షంవారిని తీసుకుంచే పని కాకుండా చేసే ప్రయత్నం కనుక మంత్రివర్గం హెచ్చరికతో న్యాయరీత్యా కార్యం చక్కగా నడిచేదానికి తగిన ప్రయత్నం చేయవలెను. దీని విషయమై ఎవరూ పరితాప పడవలసిన అవసరము లేదు. మంత్రివర్గంవారు చేసినది న్యాయమని నేను చెబుతున్నాను.

*శ్రీ వి. రత్నపతి (బద్వేల్): అధ్యక్షా! ఈ రెండురోజులనుంచీ అంతకుముందు general discussion లో కూడ Pay Committee సిఫార్సుల పైన సుదీర్ఘమైన చర్చలు జరిగాయి. సభ్యులు, ప్రభుత్వంవారు వ్యక్తపరిచిన అభిప్రాయాలను అటుంచి వాటిపై చెలరేగిన దుమారం నాకు బాధ కల్గిస్తోంది. అందులో ఒక్కవిషయంమాత్రం అందరూ అంగీకరించారనుకొంటాను. N. G. Os. pay scales కు సంబంధించిన సమస్యను ప్రతిపక్షంగాని, ప్రభుత్వ పక్షంగాని ఒక రాజకీయ సమస్యగా తీసుకోదలచుకోలేదని నేను అనుకొంటున్నాను. కాని ఈ ఉపన్యాసాలు అయిపోయిన తరువాత ఈ సభ్య ఆంధ్ర దేశంలో కార్యావరణ జరిగిన తరువాత ఈ విషయం రాజకీయ సమస్యగా తయారైంది. ఉద్రేకాలు పెరిగిపోతున్నాయి. ఇకమీదటనైనా ఉద్రేకాలను ఆపి, యీసమస్యను విశాలదృష్టితో స్థూలంగా సమీక్షచేస్తేనే పరిష్కార మార్గాన్ని కనుగొనడానికి అవకాశం కలుగుతుంది. కాబట్టి ఉద్రేకాలు తగ్గించుకోవాలని ప్రభుత్వానికీ, నేనున్న పార్టీకి, ఇతర ప్రతిపక్ష పార్టీలకుకూడ మనవి చేస్తున్నాను.

వలసి యున్నది. 5 రూపాయలుగాని, 10 రూపాయలుగాని N. G. O. లకు ఎక్కువచేయాలనేది స్పష్టమైన ఉద్దేశం అయి ఉన్నది.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : అధ్యక్షా, N.G.Os. question ఆలోచించడానికి ఒక జడ్జిగారిని వేస్తానని నేను ఏ stage లో కూడ చెప్పలేదు. Corruption విషయంలో మాత్రం చెప్పినాను.

శ్రీ బి. రత్నసభాపతి : అయితే నాది పొరబాటు. కేవలం grievances ను పరిష్కారంచేయడానికే ఇదివరకు కమిటీని వేశామని చెప్పారు. అది సమస్యను పరిష్కారంచేయడానికి బదులు మరింత జటిలం చేయడానికే ఉపయోగపడింది. ఈ సమస్యను పరిష్కరించడానికి ఉపయోగపడలేదు. ఈనాడు జీవనవ్యయం పెరిగిందని, ధరలు పెరుగుతున్నాయని; దీనినిబట్టి ఉద్యోగస్తుల జీతాలు పెంచాలి అనే విషయం అన్ని పార్టీలవారు, experts, economists—అందరూ కూడ ఒప్పుకొన్న విషయమే. ఈ విషయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని అలోచించి వారు [illegible] లేదు అనే ప్రశ్న అటుంచి యీ సమస్యను శాశ్వతంగా పరిష్కారంచేయడానికి ఒక ప్రాతిపదికను ఏర్పాటుచేయాలి. కాని అటువంటి terms of reference ఇవ్వలేకపోయారు. అందువల్లనే N.G.Os. grievances ఇంకా అట్లానే ఉండిపోయాయి. దీనిని [illegible] ఏర్పాటుచేసేవరకే అవకాశం కలుగచేశారు. దేశంలో వర్గీకరణ [illegible] ఉద్యోగులందరినీ వారు చూస్తారు. ఉద్యోగులు [illegible] ఉన్నారు. ఉద్యోగులకు జీతాలు నిర్ణయించడంలో మొట్టమొదటి example గా ప్రభుత్వం employer గా తయారుకావాలని Pay Commission వారు కూడ [illegible] విషయమే. అన్ని దేశాలవారు మొట్టమొదటిదిగా అంగీకరించిన సిద్ధాంతాలలో [illegible] model employer [illegible] పద్ధతులు [illegible] వర్గీకరణ [illegible] వ్యత్యాసంగా [illegible] జీతాలలో ఉండే [illegible] Scales of Pay ఎక్కువగా ఉన్నాయి. వారు ఉద్యోగులకు ఎక్కువ aminities ఇస్తున్నారు. [illegible] Central Government Scales [illegible] Services [illegible]

సిద్ధాంతం. Pay Committee ని వేసి పరిస్థితులన్నీ review చేసేటప్పుడు యీవిషయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని ఆలోచించాలి. యుద్ధానంతరం 1947వ సంవత్సరంలో మద్రాసులో Pay Committee ని వేసినప్పుడు ప్రతి వస్తువు యొక్కధర పెరిగిపోతున్నది. మళ్ళీ production ఎక్కువఅయితే ధరలు తగ్గిపోతాయి అన్నారు. మద్రాసు ప్రభుత్వంవారు కొన్ని కారణాలవల్ల అప్పటిలో అట్లాచేశారు. నేను యిప్పుడు కారణాలలోనికి పోదలచుకోలేదు. Production ఎక్కువఅయినా, తక్కువ అయినా దేశంలో ధరలుమాత్రం తగ్గలేదు. ధరలు తగ్గే అవకాశంకూడ లేదని తేలిపోయింది. జవాబాకూడ పెరిగిపోతున్నది. Production ఎంత పెరిగినా పెరిగేజనాభాకు proportionate గా పెరగడంలేదు. అందువల్ల ధరలుతగ్గే సూచనలుఎక్కడాలేవు. కనీసం living wage అయినా N. G. O. లకు ఇవ్వవలసియున్నది. Living wage ని ప్రాతిపదికగా తీసికొని నేను మనవిచేసిన factors ను దృష్టిలోపెట్టుకొని చేయవలసిన అవసరంఉన్నది. ఈ విషయాలన్నీ విచారణ జరిపేటప్పుడు evidence తీసుకొని నిర్ణయం తీసుకోవాలనే విషయంకూడ Pay Committee సూచించలేదు. కమిటీ సూచనలు grievances ను తీర్చడం అట్లాఉంచి సమస్యను స్థూలంగా పరిష్కరించడానికికూడ ఉపయోగపడుటలేదు. ఈ Pay Committee చేసిన సిఫార్సులు ఎందుకూ పనికిరావని నేను ఒక తీర్మానానికి వచ్చాను. Grievances ను తీర్చేఅవకాశం ఎక్కడాలేదు. ఒక objective view తో యీ సమస్యను పరిష్కరించడానికి ప్రయత్నం చేయలేదు. కాబట్టి ప్రభుత్వం మళ్ళీ ఒక experts committee ని వేయాలి. ఇటువంటి విషయాలకు సంబంధించి రాజకీయపార్టీలతో కమిటీలు వేసినంతమాత్రాన ప్రయోజనం ఉండదనే నిర్ణయానికి వచ్చాను. నాపార్టీ, మీపార్టీ, మిగతా ప్రతిపక్ష పార్టీలన్నీ కూడ ఒకేదృష్టి పర్యవసానాన్ని కలిగివుంటాయి. నేను వ్యతిరేకించి ఇటువంటి సమస్యలను పరిష్కరించడానికి రాజకీయ పార్టీలు తగవని చెబుతున్నాను. రాజకీయపార్టీలు యిటువంటి కమిటీలలోనికి వచ్చేటట్లు

యున్నది. Experts సూచించిన సూచనలను అమలుచేయడానికి కావలసిన machinery ని తయారుచేసుకోవాలి; అమలుచేయడానికి ప్రయత్నం చేయాలి. కనుక అటువంటి కమిటీలు కావాలి. N. G. Os pay scales విషయమై సాధ్యమయినంతవరకు కేవలము objective దృష్టితో చూసే వ్యక్తులను, మేధావులను యీ కమిటీలో వేసి స్థూలదృష్టితో పరిష్కారమార్గాన్ని వెతకమని ఆదేశించాలి. N.G.Os సమస్యలన్నీ యీలోజున పరిష్కారము కావాలని నేను కోరడములేదు. శాశ్వతమైన కమిటీని ఒకదానిని వేయమని కోరుచున్నాను. కొన్నిదేశాలలో, అనగా సిలోను మొదలగు దేశాలలో, ఒక permanent commission ను ఏర్పరచి ఏసంవత్సరమున కాసంవత్సరము ధరలు పెచ్చుతుండడమువల్లను, తగ్గుచుండుటవల్లను కలిగే పరిస్థితులను సమగ్రముగా పరిశీలించి తగుసూచనలు చేయుంచుట జరుగుచున్నది. ఈకమిషనే చేసే సూచనలు సాధారణముగా ప్రభుత్వము అమలు జరుపుతూవుంటుంది. అందువల్ల వారి grievances ను చాలావరకు పరిశీలించినవారమూ అవుతారు. శ్రీ సుబ్బారావుగారు చెప్పిన పలహాలు చాలా జాగ్రత్తగా పరిశీలించి, fixed salaries పెన్షనర్లు, ఆహారధాన్యముల ధరలు పెరిగినప్పుడు చాలా బాధలకు గురి అవుతున్నారు. ఆహారధాన్యాల ధరలను అరికట్టడానికి ఏవైన చర్యలు కూడ తీసుకొనలేదు. అందుచేత కనీసము రోజు రోజుకు పెరిగిపోతున్న జీవితావసర వస్తువుల ధరలను అదుపులో ఉంచడానికి ప్రయత్నము చేయండి. ప్రభుత్వము ఒక scientific basis మీద approach అయి ఈ సమస్యను పరిశీలిస్తే బాగుంటుందని నేను సవరి చేస్తున్నాను. చాలా కేవలము మిత్ర Agricultural Minister గారు చెప్పుతున్నట్లు, కడ్ల గురించి అదీ ఎంత? అలా అనకుండా, రాజకీయదృష్టితోగాని లేక మరి యేయితరదృష్టితోగాని కాకుండా, [illegible] పరిశీలించమని మనవిచేస్తున్నాను. ఒకనిర్దిష్టమైన [illegible] తీసుకొని [illegible] ఉత్పత్తి [illegible] మాత్ర మే [illegible] scientific basis [illegible] తున్నంతవరకు [illegible] ఉన్నది. [Democracy is not [illegible] [illegible] [illegible]

హక్కులు) వున్నవి. అట్టి హక్కులపై encroachment జరిగినపుడు ప్రజాస్వామ్యములో resist చేయబడుతుంది. N. G. G. Os strike చేసి demonstrations జరిపినారంటే, అది కేవలము వారి హక్కులకు భంగము కలిగినదని భావించడమువల్లనే. Constitution assure చేసినట్లుగా వారు ప్రజాస్వామ్యములో ఒక భాగముగా పరిపడివున్నారు. అందుచేత అన్యాయాన్ని ఎదుర్కొనవలసిన బాధ్యత వారిపై వున్నది. అందుచేత demonstrations అనే హక్కును వారు ఉపయోగించుకున్నారు. అంతేగాని శ్రీ కల్లూరి సుబ్బారావు గారు చెప్పినట్లుగా, "N. G. Os కు ప్రభుత్వము జీతాలు యిస్తున్నది, వారు ప్రభుత్వాన్ని బెదిరిస్తున్నారు" అని అనడము ప్రజాస్వామ్యము అనిపించుకోదని వారికి నేనుమనవి చేస్తున్నాను. ఈ ప్రజాస్వామ్యములో ప్రతి వ్యక్తికి fundamental rights వున్నవి. Any encroachment upon their rights must be resisted. Then only democracy will thrive. ప్రజాస్వామ్యమని ఒకవైపు చెప్పుతూ మరొకవైపున అన్యాయంజరుగుతున్నప్పుడు resist చేయడము తప్పనిచెప్పడము న్యాయానికి విరుద్ధముగావుంటుంది. అవిధముగా resist చేస్తే Ayubkhan వస్తారని అనడము కూడ సబబుగా లేదని మనవి చేస్తున్నాను. ఏనాడయితే ప్రజలలో విసుగు, disgust పుట్టుతుందో, ఆనాడే అయూబ్ ఖాన్ తప్పుకుండా వస్తాడు. Democracy thrive కావాలంటే ఆ విసుగు లేకుండా చేసుకోవాలి. ఆ అసంతృప్తి ప్రతి పౌరునిలోను వచ్చినప్పుడు నియంతలు రావడానికి అవకాశమున్నది. పార్టీలన్నింటికి కొన్ని విశిష్టమయిన Political and Social objectives వున్నవి. మీ పార్టీసిద్ధాంతాలు మంచివే కావచ్చును. కాదని నేను చెప్పలేదు. ఆ సిద్ధాంతాలను అమలులో పెట్టడానికి కృషిచేయండి. అంతేగాని ఒక vison, లేక ghost తయారు చేసుకొని "అయూబ్ ఖాన్ వస్తాడు గనుక మీరంతా నోరుమూసుకోండి" అని అనడము అనుచితముగావుండి. ప్రజాస్వామ్యము ఉండాలంటే మేమే అధికారములో వుండాలి, తక్కినవారంతా శత్రువులు అని అన్నట్లయితే ప్రజాస్వామ్యము నిలబడదని నేను శ్రీ కల్లూరి సుబ్బారావుగారు మాటలను పెద్దలకు మనవిచేయు చున్నాను. [illegible] living కు అనుగుణ్యముగా జీతాలు [illegible] చేస్తున్నారు. ఆ ప్రయత్నములు ఫలించినప్పుడు Constitution [illegible] చేయబడినట్లుగా వారి హక్కును ఏవిధముగాను [illegible] [illegible] [illegible]

వవసరములేదు. ఈనాడు N.G.Os.'Living Wage' కావాలని కోరుతున్నారు. వారుPay Committee recommendations లో వున్నటువంటి anamoliesను చూపించినారు. నాకు తెలిసినంతవరకు ప్రభుత్వము ఆ anamolies ను consider చేస్తామని చెప్పినారు. మేము opposition groups లో వుండి N.G.G.Os. తరపున మాట్లాడుతున్నందున, N.G.G.Os. కు ఎటువంటి సహాయము చేయరాదనే ధోరణిలో ఉండవద్దని మనవిచేస్తున్నాను. వారిని politicians గా చిత్రించి ఆ దృష్టితో వారి సమస్యను పరిశీలించవద్దని మనవిచేస్తున్నాను. కేవలము సానుభూతితో వారి grievances ను consider చేసి ఇంకొక Pay Committee ను నియమించి (ఒక జడ్జిని వేసినంత మాత్రాన్నే ఫలితము వుంటుందనే నమ్మకము లేదు) వారి సమస్యలను పరిశీలింపజేయాలని కోరుతున్నాను. ఈక మిటీలో మంచి అనుభవముగల economic experts ను సభ్యులుగా వేస్తే బాగుగా వుంటుందని నేను అభిప్రాయపడుతున్నాను. ఆ కమిటీ సంపూర్ణమైన పరిష్కార మార్గాన్ని తెలికితే యింకా బాగుగా వుంటుందని నేను ముఖ్యమంత్రిగారికి ప్రత్యేకించి విజ్ఞప్తిచేస్తున్నాను. శ్రీ పి. వెంకటేశ్వర్లుగారు మంచి సలహాలను ఇచ్చినారనే దానిని చేస్తున్నాము. వారి సలహాలను పరిగణించవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

నేను మరొక విషయము మనవిచేయదలచుకున్నాను. ఇది మంత్రివర్గానికి సంబంధించిన విషయము. కాంగ్రెసుపార్టీవారు, వారి journals లోనూ, Party conference లోనూ, వేసిన ఉపన్యాసాలలోనూ ప్రస్తుత administrative machinery మారాలని కోరడము జరుగుతున్నది. ఇప్పుడు మన మున్నటువంటి social objectives ను implement చేసుకొనగలిగేటటు machinery కావాలని అనుకుంటున్నాము. ఈ విషయములో అనేక [illegible] admin[illegible] చాలా [illegible] పంచాయితీ సమితులు ఏర్పాటయి [illegible] వర్ధతిపై పరిపాలన చాగించ బోతున్నారు. ఈ వికేంద్రీకరణ ప్రజాస్వామ్యములో ఒక భాగముగా [illegible] బడుతున్నప్పుడు వీరిలాగా యంత్రాంగములో మార్పు [illegible] ఎంతైనా వుంది. దీనిని చేయాలంటే మన [illegible] మంత్రివర్గము [illegible] యించడము జరుగుతుంది. [illegible] Secretariat వుండవలసిన [illegible]

చేయగల machinery వున్నదా అనే విషయము పరిశీలించాల్సివుంది. మొత్తము Revenue Board నుంచి క్రింద Tahsildar office వరకు పరిపాలన ఏ విధముగా నడుస్తున్నదో చూస్తే అసలు ఆచరణలో జరుగుతున్నదేమిటో బాగుగా అర్థము కాతుంది. మొన్నమ Council కు ఎన్నికలు జరిగినప్పుడు Education Ministry నుంచి ఒక G.O. pass అయింది. Graduates Constituency కు ఫలానా తేదీన ఎన్నికలు జరుగబోతున్నవి కాబట్టి District Boards లోనూ ఇంకా యితర్రకా పనిచేసే ఉపాధ్యాయులను సాధ్యమయినంతవరకు transfer చేయకూడదని ఆ G.O. లో ఆదేశించారు. ఆనెల 20 వ తేదీన ఆ G.O. అందరికి పంపబడింది. అంతకుముందు అటువంటి transfers చేసి అమలులోనికి రాకుండావుంచే వాటినికూడ ఆపవలసినదిగా orders జారీ చేసినారు. మా బిల్లాలో వ్యవహారాలన్నీ దౌర్భన్యపూరితమైన వాతావరణముతో జరుగుతూవుంటాయి. Education Department వారిచ్చిన orders ను సరాసరి బుట్ట దాఖలుచేశారు. Government నుంచి వచ్చిన orders కు జిల్లాలో జరిగే వ్యవహారాలకు ఏమాత్రముకూడ సంబంధములేకుండా పోతున్నది. ఇది చాలా విచిత్రముగా వున్నది. ఇంకా యీపరిపాలనా క్రమములో మరొక రకమయిన విచిత్రపద్ధతివుంది. ఒకటవ తారీఖున ఒక ఉపాధ్యాయుడినో లేక తహశీల్దారునో బదిలీచేస్తున్నట్లు orders జారీఅవుతాయి. మర్నాటంతోనే ఆ orders ను కేన్సిలుచేసినట్లు orders వస్తాయి. ఎవరకు ఈరెండు orders ను supersede చేస్తున్నట్లు మూడవరకమైన order పుట్టుతుంది. ఈమూడు orders ను కూడ ఒకదానితో యింకొకదానికి సంబంధములేకుండా ఆచరణలో పెట్టుతూవుంటారు. 10 గంటలకు ఒక Tahsildar ను transfer చేస్తున్నట్లు orders పడి, 12 గంటలకు కేన్సిలుఅయినట్లు telegram వస్తుంది. ఒంటి గంటకు మరొక order వస్తుంది. ఈవిధముగా పరిపాలన ఎందుకు జరుగుతున్నదో నాకర్థము కావడములేదు. ముఖ్యముగా ఈపరిస్థితి మాకడపజిల్లాలో మోచ్చుగావుందని మనవిచేయదలచుకున్నాను. అదేవిధముగా యితర్రకా జిల్లా అన్నింటిలోకూడ వుందని భావిస్తున్నాను. ఒకవేళ నాఅభిప్రాయము సరికానిదని కాబోతే correct చేసుకోనడానికి ready గా వున్నాను. Chief Minister గారు enquiry చేయదలచుకుంటే దానికి approve చేయడానికి ready గా వున్నాను. కాని పూర్తిగా ఏవరాలు చెప్పకుండా [illegible] move చేయగలము [illegible] Dacoits party [illegible]

ఉన్నది. ఒక Assistant Collector దానిని suspend చేస్తే, ఆ suspension orders cancel చేసి మరల ఉద్యోగము ఇప్పించే వ్యవహారమంతా జరిగింది. జరుగుతున్న ఇటువంటి ఘోరాలు, అన్యాయాలు నాకు తెలుసు. ఇక్కడ వున్న వారికి తెలుసుకోనడానికి అవకాశములు చాల తక్కువ. మా జిల్లా నుంచి వచ్చినవారు ఇక్కడ చాల తక్కువమంది ఉన్నారు. కాబట్టి నేను చెప్పక తప్పదు.

Mr. Speaker: You are making an allegation that the present District Collector is a partner in all that corrupt business. You are taking a severe responsibility. Please take care. Are you going to stick to your statement or withdraw it?

Sri B Ratnasabhapathi: With fullest responsibility. I am conscious of the responsbility and I am making that statement on the floor of the House. If the Chief Minister is prepared to enquire into it, everything will come out of it. I am not going to say anything more about it now.

Mr. Speaker: Do you take the responsibility.

Sri B. Rathnasabhapathi: Yes, I am quite conscious of it. Such things are happening. I need not take the responsibility to prove that. They are also in the court and the police records also show that.

అటువంటి వ్యవహారములు ఎన్నో జరుగుతున్నవి. మంత్రివర్గానికి తెలి యకపోవచ్చు. కాని వారికి బాధ్యత ఉంది. మనము చేసిన G. O. లు ఎంత వరకు అమలు జరుగుచున్నవి. ఏ విధముగా అమలు కాకుండా పోతున్నవి. దానికి బాధ్యులెవ్వరు. నిజముగా implement చేయవలసిన వారు యీ administrative machinery లో loyal officers లేరా. ఈ బాధ్యత ప్రభుత్వముమీద వుందని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎ. కృష్ణయ్య (వెంకటగిరి - రిజర్వుడు): అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రవేశపెట్టిన ఈ demands ను బలపరుస్తూ మా area ను గురించి కొన్ని విషయాలు మనవి చేయదలచుకొన్నాను. వెంకటగిరి ఎస్టేటు జమీందారీ [illegible] భూమి చెరువుల క్రింద [illegible] చెరువులను [illegible] మరమ్మతులు [illegible] [illegible] [illegible]

సంతృప్తికరముగా చేసినట్లు కనపడడం లేదు. మా జిల్లాలో సోమశిల ప్రాజెక్టు చాల ముఖ్యమైనది. జిల్లాలోని అన్ని ప్రాంతాలకు దానివలన నీరు లభ్యము కాగలదు. అటువంటి ప్రాజెక్టు గురించి పదేపదే చెపుతూనేవున్నాము. కేంద్ర ఉపమంత్రి శ్రీ జై ఋక్లాల్ హతీ అక్కడకు విచ్చేసినప్పుడు దాని అవసరమును గుర్తించి దానివలన చాల ఉపయోగమువుతుందని చెప్పారు. ఇప్పుడు సాగులో వున్న 4 లక్షల ఎకరాల భూమి పటిష్టము అవుతుంది. అంతేకాకుండా ఇంకా 4 లక్షల ఎకరాల అదనపు భూమి సాగుబడికి నీరు లభిస్తుంది. ప్రభుత్వము ఈ విషయములో ఎక్కడ శ్రద్ధవహించుతున్నట్లు కనబడదు. తర్వాత సామాన్యముగా Forest Department వారు చాల అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు చేస్తున్నారు. Cashew పెంచుతున్నారు. చందనం, శ్రీగంధం, టేకు కూడ పెంచుతున్నారు. Hamlets గ్రామాలకు కంచె నిర్ణయము ఇప్పటికి లేదు. సుమారు 100 మంది రైతులు వుంటారు. వారి పశువులను ఎక్కడ మేపుకోవాలి అనే నిర్ణయము కాలేదు. దీనివలన రైతులకు చాల కలతగా వుంది. రైతులకు ఈ కంచెలు చాల ప్రధానమైనవి. తర్వాత రెండు సంవత్సరముల క్రితం మా Local-fund Hospital ను provincialise చేశారు. Necessary equipment చేర్చుటకు శ్రీ గౌ. ముఖ్యమంత్రిగారు తగు చర్యలు తీసికొన్నప్పటికిని ఏ కారణముచేతనో department లో జాప్యము జరుగుచున్నది. అక్కడ కావలసిన equipment ఏమీలేదు. ఫోసా ఆసుపత్రిలో సుమారు 1½ సంవత్సరముల నుంచి డాక్టరు లేడు. ఇప్పటికీ ఖాళీగానే వుంది. స్త్రీలు చాల బాధలకు గురి కావలసి వస్తోంది. చాలమంది Higher grade Training అయినవారు వున్నారు. వారందరికి teachers పోస్టులు యివ్వడములేదు. ఒకవేళ interview లకు పిలిచినా వారిని reject చేయడము లేదు. మాకు basic training అయినవారు, secondary grade training అయినవారు వున్నారని చెపుతున్నారు. ఈ higher grade traine చాల అవస్థలు పడుచున్నారు. ముఖ్యముగా వీరివారే, హరిజనులు ఈ training అయినవారిలో వుంటారు. వీరిని neglect చేసినందువల్ల మనకు ఇంకా ఎక్కువ నిరుద్యోగము చేసినట్లవుతుంది. ఈ విషయము గురించి తగు చర్యలు తీసుకోవాలని ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తూ నా బిజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

*శ్రీ ఎన్. సి. శేషాద్రి (అనంతపురం): అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన సవరణలకు చాలా బలపరుస్తూ ప్రతిపక్ష సభ్యులు తీసుకువచ్చిన తీర్మానాలను బలపరిచేటందుకు మాత్రమే నేను ప్రతిపక్ష సభ్యులు తమ తీర్మానాలలో Gross discrimination against the opposi -

జరిగింది. రాష్ట్ర స్థాయిలోఉండే కమిటీలలో ఇద్దరికో, ముగ్గురికో ప్రతిపక్ష సభ్యులకు మాత్రం ప్రాతినిధ్యం ఇచ్చి తాలూకా, బ్లాక్ స్థాయిలలో వారికి సరియైన ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వడంలేదని, అభివృద్ధి కార్యక్రమాలుకూడా ప్రతిపక్ష సభ్యులు ఎన్నికైన ప్రాంతాలలో ఏమీ జరుగకుండా కాంగ్రెస్ సభ్యులు ఎన్నికైన ప్రాంతాలలోనే జరుగుతున్నట్లు వారు పేర్కొన్నారు. Community Development Blocks, N. E. S. మొదలైనవి ఎట్టి పార్టీ వివక్షత లేకుండా ఇవ్వడం జరుగుతోంది. అదేవిధంగా అభివృద్ధి కార్యక్రమాలుకూడా కొనసాగుతున్నాయి. వీటిని గురించి చేయబడిన ఆరోపణలు నిరాధారమైనవని తమద్వారా మనవి చేస్తున్నాను.

పోయిన సంవత్సరం ముఖ్యమంత్రిగారు రాయదుర్గం నియోజక వర్గానికి వచ్చారు. అక్కడ కమ్యూనిస్టు నాయకత్వానగల J. R. S. Mill Union అనే ఒక యూనియన్ ఉంది. ఈ union సభ్యులు ఒక మెమోరాండమ్ తీసుకొని ముఖ్యమంత్రి బసచేసిన బంగళా దగ్గరకు వచ్చారు. వచ్చిన వారు Communist sponsored union సభ్యులని చెప్పినప్పటికి ముఖ్యమంత్రి వారిని పిలిపించి వారు ఇచ్చిన మెమోరాండమును తీసుకొన్నారు. ఆరోజు సాయంకాలం ఒక బహిరంగసభను ఏర్పాటుచేసి, పంచాయితీబోర్డు తరపున ముఖ్యమంత్రికి సన్మానపత్రం సమర్పించబడింది. ఆ పంచాయితీబోర్డులో ఒక్క కమ్యూనిస్టు సభ్యుడు లేకపోయినా J. R. S. Mill Workers Union సమర్పించిన మెమొరాండమ్‌ను ఆ బహిరంగసభలో చదవడం జరిగింది. అందుకు ముఖ్యమంత్రిగారు అంగీకరించారు. "మామీద ఇచ్చే మెమోరాండాలను మంత్రులు స్వీకరించడంలేదు. కాంగ్రెస్ వారు ఇచ్చేవాటినే తీసుకొంటున్నా"రని ప్రతిపక్ష సభ్యులు ఆరోపణలు చేయడంచేత నేను ఈ విషయాలన్నీ చెబుతున్నాను. ఈ ఆరోపణలు కొన్నిసార్లు వాస్తవమైనవిగా మారుమూల ప్రాంతాలలో సంబంధించినవారిపై ప్రతిపక్ష సభ్యులు ఫిర్యాదులు చేసినప్పటికి మంత్రులు వాస్తవాలను తెలుసుకొని వారిపై చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుతోంది. J.R.S. Mill Workers Union వారి memorandum ను labour officer పంపకపోయినా, కేవలం ముఖ్యమంత్రికి ఇచ్చిన దానినైననే దానిని dispute గా treat చేయడం, dispute arise కావడం, దానిని conciliation పూర్తికావడం ఇవన్నీ జరిగాయి. ఈ conciliation ప్రక్రియ వారికి తెలుసు. వారే స్వయంగా [illegible] మంత్రులు అందరూ [illegible] వారిపై [illegible] వారి [illegible] మెమోరాండమ్ [illegible]

గవర్నర్ గారు మా ప్రాంతాలకు వచ్చిన సందర్భంలో, కాంగ్రెసువారు వారికి మెమోరాండమ్ ఇవ్వాలనుకొన్నారు. అందుకొరకు ముందుగానే వారు సక్రమపద్ధతిలో కలెక్టర్ వద్ద permission కూడా పొందారు. గవర్నర్ గారికి వారు మెమోరాండమ్ సమర్పించుకొన్నారు. కానీ అదే ప్రాంతంలో ఉన్న కమ్యూనిస్టులు సక్రమపద్ధతిలో permission పొందకుండా, మెమోరాండమ్ సమర్పించబోగా, కలెక్టర్ దానిని నిరాకరించారు. ఆ కమ్యూనిస్టులు రెండవరోజున ఒక బహిరంగసభను ఏర్పాటుచేసి, దానిలో కలెక్టర్‌ను, గవర్నర్‌ను విమర్శిస్తూ అక్కడి స్థానిక కమ్యూనిస్టు నాయకులు ఉపన్యాసాలు చేశారు. దీనినిబట్టి చూస్తే, ప్రజాస్వామ్యంలో సక్రమమైన పద్ధతిలో ప్రవర్తించేది కమ్యూనిస్టులో లేక కాంగ్రెస్ వారో అందరకు తెలుస్తుంది. మంత్రులు వెయ్యి రూపాయలు జీతంక్రింద ఎందుకు తీసుకోవాలి? 500 రూపాయలు ఎందుకు తీసుకోకూడదు? N. G. Os. ఇంత కష్టపడుతుంటే, మంత్రులు వెయ్యి రూపాయలు తీసుకొని చాల సుఖాలు అనుభవిస్తున్నారనే ధోరణిలో వారు మాట్లాడారు. మంత్రిహోదాలో ఉన్న వ్యక్తికి కనీసం వెయ్యి రూపాయిలైనా జీతం లేనిదే రోజులు ఎలా గడుస్తాయి అనే విషయాన్ని మనం యోచించాలి. తమ కమ్యూనిస్టుపార్టీ అధికారంలో వున్న కేరళలో మంత్రులు నెలకు 500 రూపాయలు మాత్రమే తీసుకొంటున్నారని చెప్పుకొంటున్నారు. నా మిత్రుడొకడు మాజీ మంత్రులను గురించి మాట్లాడుతూ "వీరు జవాన్లు వచ్చి తలుపు తెరవందే కార్లనుంచి దిగరు" అని విమర్శించాడు. అదే మిత్రుడు ఈ మధ్య కేరళకు పోయివచ్చి, నెలకు 500 రూపాయలు జీతం తీసుకొని విలాసంలో జీవితం గడుపుతున్నారని చెప్పబడే కమ్యూనిస్టు మంత్రులు కూడా జవాను వచ్చి తలుపు తెరవనిదే కార్లనుంచి దిగడంలేదని చెప్పాడు. వాళ్ళకుకూడా బట్లర్లు, దఫేదార్లు పనికివస్తున్నారు. Minor incidentsను ఆధారంగా తీసుకొని, మంత్రులు ఆడంబరంగా బ్రతుకుతున్నారని, వారి జీతాలు తగ్గించుకోవాలని చెప్పడం కేవలం ప్రచారంకోసం మాత్రమే పనికివస్తుంది. కానీ, మంత్రులు నెలకు 500 రూపాయలు తీసుకొన్నందువల్ల రాష్ట్రపరిస్థితిలో కనిపించే భేదం ఎక్కువ లేదు ఉండదు. మంత్రి నెలకు 1000 రూపాయలు జీతం తీసుకోవడం సమంజసమే అని నేను భావిస్తున్నాను.

[illegible] Economy Committee [illegible] 4,000 [illegible] 500 [illegible] 1000 [illegible]

లినట్లుచెప్పారు. జిల్లా స్థాయిలో కూడా Economy Committee పూర్తిగా పరిశీలనచేసి సిబ్బందిని తగ్గించాలనే ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. ఆ ప్రయత్నాలన్నీ పూర్తి అయినప్పుడు ఈ Top-heavy administration తగ్గడమే కాకుండా అనవసరమైన ఖర్చు తగ్గడానికి కూడా అవకాశం ఉంది. Revenue Board ను రద్దు చేయాలని కాంగ్రెసు, ప్రతిపక్ష సభ్యులందరూ కూడా చెబుతూ వచ్చారు. మన ప్రభుత్వం Revenue Board ను రద్దుచేసి, Regional Commissioners ను ఏర్పాటు చేసి పరిపాలనను సక్రమంగా నడపడానికి వీలయిన పరిస్థితులను కలిపించ చేస్తుం దనే విషయాన్ని సూచనప్రాయంగా పత్రికలలో చూశాము. సాధ్యమై నంతత్వరలో Revenue Board ను రద్దుచేసి, ఎక్కువగా ఉన్న stages ను తక్కువచేసి, administration లో ఎక్కువగా delay లేకుండా మనప్రజల సమస్యలు పరిష్కారం కావడానికి సరియైనమార్గాలను మనప్రభుత్వం అన్వే షిస్తుందనేఆశ కాకుఉంది. కాబట్టి ప్రభుత్వం త్వరలోనే ఈ విషయంలో దీర్ఘంగా యోచనచేసి Board of Revenue ను రద్దుచేసి Regional Commissioners ను ఏర్పాటుచేస్తే, పరిపాలన తప్పకుండా బాగుపడుతుందనే నా అభిప్రాయాన్ని తమద్వారా మంత్రిగారికి తెలుపుతూ ఇంతటితో సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ పద్మనాభరెడ్డి (వనపర్తి) : అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండ్లను మనస్ఫూర్తిగా బలపరుస్తూ, మా వనపర్తి తాలూకాలో ఉన్న యిబ్బందులను మంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకొనిరాదలచాను. వనపర్తి తాలూకా, తెలంగాణా తాలూకాలు అన్నిటిలో చాలా వెనుకబడి ఉన్నది పూర్వం జమీందారుల చేత పరిపాలింపబడడంవల్ల అక్కడ ప్రజలకు ఎట్టి సౌకర్యాలు లేవు. ఇప్పుడు ఆ జిల్లాలో విద్యుచ్ఛక్తి గురించి స్వల్ప ప్రయత్నం ప్రారంభించి [illegible] రాల క్రితము [illegible] విద్యుచ్ఛక్తిని ఇవ్వటానికి ఒప్పుకొన్నారు. అప్పటి నుంచి ఆ సౌకర్యాన్ని పొందడానికి ప్రజలు ప్రయత్నాలు చేస్తూ వస్తున్నారు. ఇక ప్రయివేటు కంపెనీ చేత నడుపబడుతోంది. కాని 1958వ సంవత్సరం వేసవి కాలంలో ఆ కంపెనీ చెడిపోవుట వలన, ఆ కంపెనీ నడపడానికి విద్యుచ్ఛక్తి ఆగిపోయినది. దానిగురించి దానికి సంబంధించిన మంత్రిగారికి ఎన్నోసారులు చెప్పుకున్నప్పటికీ [illegible] విద్యుచ్ఛక్తి [illegible] legal objections [illegible] సంవత్సరకాలంలో [illegible] పట్టణ జనసంఖ్య 12 వేలు. [illegible] విద్యుచ్ఛక్తి [illegible] వాడుకొనుటకు విద్యుచ్ఛక్తి [illegible]

యింతవరకు మా ప్రాంతానికి రాలేదు. నేను, అచ్యుతరెడ్డిగారు, కె. జనార్దన రెడ్డిగారు అంతాకలసి మంత్రిగారికి ఈ విషయాలు తెలుపుకున్నాము. కాని -ఇంతవరకు దానికి అతీగతీ లేదు. తక్షణం మా ప్రాంతానికి విద్యుచ్ఛక్తి వచ్చే ఏర్పాట్లు చేయవలసినదిగా ప్రభుత్వాన్ని ఈ సందర్భంలో కోరుతున్నాను.

గత సంవత్సరంలో (1958), అంతకుముందు యివ్వబడిన తక్కావీ ఋణాలను రైతులను ఒత్తిడిచేసి బకాయిలు అన్నిటిని వసూలుచేశారు. అలా వసూలుచేసిన తరువాత ఒక G.O. వచ్చింది. 1952 సంవత్సరంవరకు ఉన్న తక్కావీలు మాఫీ చేయబడినవని అందులో పేర్కొనబడినది. మొండిగా ఉండి బాకీలు యివ్వనటువంటివారు అలాగే ఉండిపోయారు. ప్రభుత్వానికి, అధికారులకులోబడి ఉన్న అమాయక రైతాంగం పన్నులుచెల్లించివేశారు. ఈసందర్భంలో ప్రత్యేకంగా ప్రభుత్వాన్ని నేను కోరేది, ఆ తక్కావీ ఋణాలు చెల్లించిన రైతులకు ఆ డబ్బును వాపసు యివ్వవలసినదని ఈ రోజున N.G.O. లకు ప్రభుత్వం సౌకర్యాలు కలుగజేస్తున్నారు. కాని రైతుల విషయంలో మాత్రం పట్టించుకొనటలేదు. రైతువిషయం ఎవరికి పట్టినట్లు లేదు. శాసనసభలో వారిగురించి మాట్లాడేవారు చాల తక్కువగానే కనబడుతున్నారు. ఈ రోజున బస్సుస్టేండులలో ప్రయాణీకులకు కొన్ని సౌకర్యాలు కలుగజేస్తున్నారు. బస్సుస్టేండ్లలో chambers కట్టిస్తున్నారు. ఇంకకు శాసనసభ్యులకు మాత్రం ప్రత్యేక సౌకర్యాలు కలుగజేస్తున్నారు. కాని తహశీల్ కచ్చేరికి వచ్చే రైతుకు నిలవడానికి చోటు ఎక్కడ చూపించడంలేదు ప్రభుత్వం. కనీసం బస్సు స్టాండులలో వేసే మెడ్డులులాంటివి అయినా, తక్కువఖర్చుతో వేసినట్లయితే బాగుండేది. అవిధంగా చేయాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాము.

మా ప్రాంతం అంతా జాగీర్దార్లచే పరిపాలింపబడుటవల్ల అక్కడ ఏవిధమయిన సౌకర్యాలు లేవు. ముఖ్యముగా కొల్హాపూర్, ఆత్మకూర్, వనపర్తి, గద్వాల, గోపాలపేట దగ్గర దగ్గరగా ఉన్నవి. ఈ ఆయిదు సంస్థానాలు జిల్లాలో ఉన్నాయి. వీటికొరకు ఒక ప్రత్యేక ఆఫీసర్ను వేసి, ఆ తాలూకాల అభివృద్ధికి పాటుపడాలని ప్రభుత్వాన్ని ప్రత్యేకంగా కోరుతున్నాము. నైజాము ప్రాంతంలో ఉన్న అన్ని తాలూకాలకన్న ఇవి వెనుకబడి ఉన్నవి కాబట్టి, వీటిగురించి ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవలెనని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాము.

[illegible] అభివృద్ధి [illegible] అన్ని కాళీగా

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి: నేను ఇక్కడ ఉన్నాను. అక్కడకంటే ఇక్కడ కాస్త స్వేచ్ఛగా ఉంటుందని కూర్చున్నాను. (స్పీకరుకు కుడివైపు ఉన్న వరుసలో చివరకు శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు కూర్చొని ఉండిరి.)

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: అప్పుడే మంత్రిగారికి, "మంత్రిసీటులో" కూర్చోటానికి అంత విసుగుగా ఉన్నదా?

శ్రీ పద్మనాభరెడ్డి: మా వనపర్తిలో girls, middle cum high school ఒకటి కమిటీచేత నడుపబడుచున్నది. ఆస్కూలుకు ఒక హెడ్ మిస్ట్రెస్ గత జూన్‌లో వచ్చినది. వెంటనే జులైలో వెళ్ళిపోయినది. ఆగస్టులో యింకో ఆమెవచ్చి ఒక నెలఉండి వెళ్ళిపోయినది. ఆ స్కూలులో నాలుగువందలమంది విద్యార్థినులు, విద్యార్థులు ఉన్నారు. ప్రభుత్వంవారు 9వ తరగతివరకే తమ ఆధీనం చేసుకొన్నారు. మిగతా రెండు తరగతులు కమిటీచేతనే నడుపబడుతున్నవి. 10th, 11th క్లాసులుకూడ ప్రభుత్వమే తీసుకొని నడుపవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

చివరగా, ఒక స్పెషల్ ఆఫీసరును వేసి ఈ జాగీరు తాలూకాలను అభివృద్ధి చేయవలసినదిగా కోరుతూ, ఈ అవకాశం యిచ్చినందులకు తమకు ధన్యవాదాలు అర్పిస్తున్నాను.

*శ్రీ పి. గోపాలరెడ్డి (తిరుత్తని-జనరల్): అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండును నేను బలపరుస్తున్నాను. ఈవిషయమై అనేకమంది మిత్రులు అనేక అభిప్రాయాలు వెల్లడించారు. అయితే నాకు తెలిసిన కొన్ని సూచనలు ప్రభుత్వ దృష్టికి తేవలసి ఉన్నది. మంత్రులు జిల్లాలలో పర్యటించినందువల్ల ఎటువంటి లాభము కలుగుటలేదని కొందరు విమర్శించారు. ఈ విమర్శన చాలా విచిత్రముగా ఉన్నది. ప్రజలతో మాట్లాడుటకు కాకపోతే మంత్రులు ఎందుకువస్తారు. వారు ఒకవంక ప్రజలతో మాట్లాడుతున్నారు. మంత్రి పర్యటనకుపచ్చారంటే చాలామంది ఒకటో రెండో అర్జీలనుకూడా హెడ్ క్వార్టర్స్‌కు తెచ్చుకుంటున్నారు. ఈ అర్జీలలో వేలకొలదున్నవాటిని తెరవేర్చవలెనంటే మంత్రి నిర్వహించే శాఖలకు యీయబడిన డబ్బు చాలదు. అయాశాఖలకు కావలసిన డబ్బు మనం మంజూరుచేస్తేనే మంత్రులు ఆయా కార్యక్రమములను అమలు పరచగలరు.

ప్రభుత్వ కార్యాలయములలో వివరీతంగా అలస్యము అవుతున్నది అంచగొండితనం హెచ్చుగా ఉన్నది. ప్రభుత్వంనుంచి కాగితాలరాయడం ఆలస్యం అయితే పార్టీలు ఆఫీసులకు పరుగెడుతారు, పార్టీ వచ్చాడుగదా అని ఉద్యోగులు కాగితాలను అలస్యంచేస్తారు. డిక్టేషన్‌లోనే 6, 7 రోజులు

కాగితాలు అలస్యమౌతున్నాయి. పార్టీ ఎలాగూ వస్తాడుగదా, ఎలాగూ డబ్బు ఇస్తాడుగదా అనే దృష్టి ఉండడంవల్ల లంచగొండితనం విపరీతంగా ఉన్నది. నాకు తెలిసిన ఉదాహరణ మనవిచేస్తాను. తిరుత్తని సబ్ మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో కాపీయిస్టుగా ఉండేవారు రిటైర్ అయి నాలుగు సంవత్సరాలు అయినది. ఆతరువాత వచ్చిన ఉత్తరువులవల్ల పెన్షన్‌లో 3, 4 రూపాయలు అదనంగా వస్తాయని ఆయన దరఖాస్తు పెట్టుకున్నాడు. అది ఫైనాన్స్ డిపార్ట్‌మెంట్, జి.ఎ.డి. మొదలైన శాఖలలో ఎంతో కాలం తిరిగింది. అచ్చటనుంచి బోర్డుకు వెళ్ళినదని తెలుస్తున్నది. ఆ వ్యక్తి చనిపోవడానికి ముందుగానైనా అతనికి ఇంకో 4 రూపాయల పెన్షన్ ఎక్కువవచ్చినదని తెలిస్తే చాలానంతోషిస్తాడు.

ఒకమంగలి నాలిద అని వ్రాసుకున్నాడు. ఆపదానికి మంగలి అనే అర్థము కూడ ఉన్నది. తనను వెనకబడినకులానికి చెందినవానినిగా గుర్తించమని దరఖాస్తు పెట్టుకున్నాడు. వెనుకబడినకులాలవారి జాబితాలో నాలిదకూడా చేర్చవలెనని నేను స్వయముగా ఒక అర్జీ ఇచ్చాను. కాని ఇంతవరకు అది జరుగలేదు. ఆమంగలి చదువు మానుకున్నాడు.

ఒకచెరువుయొక్క కెపాసిటీ లెవల్ అర అడుగు త్రవ్వించవలెననే దానిని గురించి ఆచెరువుకు ఇరువైపుల ఉన్న గ్రామస్థులు కొంతకాలం తగాదాపడి తరువాత రాజీకివచ్చి ఆవిషయం కలెక్టర్ గారికి చెప్పుకున్నారు. ఆపనికి దాదాపు రూ. 50 లు మాత్రమే ఖర్చుఅవుతుంది. వీళ్ళు అనుమానం వచ్చినదో గాని యీ పనిని చేయవచ్చునా, లేదా ? అనే విషయాన్ని కలెక్టరుగారు రెవిన్యూబోర్డు వారికి వ్రాశారు. రెండున్నర సంవత్సరములు గడచినా దానినిగురించి ఇంత వరకు ఒకనిర్ణయం జరుగలేదు. 20 మంది కూలీలతో జరిగేపని ఇంతవరకు జరుగకుండా పోయింది. ఇందువల్ల ప్రజలలో ఉత్సాహము పోతున్నది.

ఒక క్వారీ వేలంపాడుకొను ఒక ఆసామి, ఆ కాంట్రాక్టులో ఉన్న కండిషన్‌లను పొరపాటుగా అర్థంచేసుకొనవి కారణంచేత, ఒక సంవత్సరం అయిన తరువాత కాంట్రాక్టు వదలుకొన్నట్లు ప్రభుత్వానికి తెలుపుకున్నాడు. అతడు 1 శాతం వసూలీతో కాంట్రాక్టు వదలుకొనినట్లు వ్రాసివను ఇంతవరకు [illegible] కాన్సిల్ చేయలేదు. కలెక్టర్ చిరమండ్ వేశారు. కాబట్టి ప్రభుత్వం వరకు వచ్చాయి. మూడెంట్లు అయినప్పటికి అక్షరాలా 2,500 రూపాయలు వాపసు చేయలేదు. ఈ విధంగా కాలాహరణం కావడంవల్ల [illegible] [illegible] [illegible] అవసరములు కాకుండా మూడవసారి తాకట్టు అప్పుడే [illegible]

[illegible]

రెవెన్యూ కార్యరూపములు దాల్చునట్లు చూడవలెనని మంత్రివర్గాన్ని కోరుతున్నాను.

నేను తిరుత్తని నియోజకవర్గానికి చెందినవాడను. గత సంవత్సరం ఏప్రిల్ నెలలో పటాస్కర్ తీర్పు ప్రకారం తిరుత్తని ప్రాంతం మద్రాసు రాష్ట్రంలోనికి పోవలసి ఉన్నది. ఇందుకు ఉభయ ప్రభుత్వాలవారు జూన్, జూలై నెలలలో అంగీకరించినారు. కాని ఇంతవరకును దీనిని అమలుపరచలేదు. దీనివల్ల ఆ ప్రాంతంలోని ప్రజలు చాలా ఇబ్బంది పడుతున్నారు వాబోటి వారికి శ్రీ వినాయకం బోటివారికి కష్టంగా ఉండకపోయినా, దురదృష్టవంతులైన ఆ ప్రాంత ప్రజలు బాధపడుతున్నారు. ఈ విషయాన్ని నేను ప్రభుత్వ దృష్టికి తెవలసి ఉన్నది. ఆ ప్రాంతములలో అటు ఆ ప్రభుత్వంగాని, ఇటు ఈ ప్రభుత్వం గాని డబ్బు ఖర్చుచేయడం లేదు. అది సహజమే. విద్యుచ్ఛక్తి స్కీములు, ఇరిగేషన్ స్కీములు. ఇతర అభివృద్ధి పథకాలు అభివృద్ధి చేయబడుతున్నాయి. కమ్మీలు, తంతులు వేసిన తరువాత కూడా ట్రాన్సఫార్మర్లు ఇవ్వకపోవడం వల్ల కమ్మీలు, తంతులు కూడా తిరిగి తీసుకుని పోవటానికి ఈ మధ్య ప్రయత్నించారు. కాని ఆ గ్రామస్థులు అంగీకరించనందువల్ల ఆ పని జరుగలేదని తెలిసింది. 1954 వ సంవత్సరములో శాంక్షన్ అయిన స్కీములనే ఆపివేయడం జరుగుతున్నది. అందువల్ల పటాస్కర్ అవార్డును తొందరగా అమలు జరిపించ వలసినదని కోరుతున్నాను. శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు, శ్రీ కామరాజు నాడారుగారు అన్నదమ్ములవలెవున్నారు. మిత్రులు. కనుక శ్రీ నాడార్ గారితో మాట్లాడి మన ప్రభుత్వం వారు ఒక లక్ష రూపాయలు, ఆ ప్రభుత్వంవారు ఒక లక్షరూపాయలు ఉభయ ప్రాంతాలలోను ఖర్చుచేసే ఏర్పాటు చేయించినట్లయితే ప్రజల [illegible] కొంతవరకు తగ్గగలవని మనవి చేస్తున్నాను.

[illegible]

బాధపడడంగాని, విమర్శించడంగాని న్యాయసమ్మతంకాదనే ధోరణిలో మొదలుపెట్టారు. ఈ ఖర్చులంతా : వారికి సౌఖ్యాలను కల్పించేందుకు కాదు. వారి దగ్గరకువచ్చే స్వంత అతిథులనుగాని, బంధువులనుగాని, సత్కరించడానికి గాదు. Official అతిథుల సౌకర్యంకొరకు ఈ ఖర్చుచేశామని అన్నారు. బాగానేఉంది. దాంట్లోఎవరికి అభ్యంతరంలేదు. మన state చాలా ఖర్చు లకు ఇబ్బందులు పడుతున్నది. ప్రజాసౌకర్యాలు కల్పించాలి అంటున్నప్పుడు, ఆదాయం తక్కువగా ఉన్నదని మనం అంటున్నాము. అట్లాంటప్పుడు, తగు జాగ్రత్తగా వివిధముగా ఖర్చుపెట్టవలెను అని ఆలోచించడానికి మాత్రం, ఏదీ సూచించడం జరగదు. గవర్నరుగారి విషయం వచ్చినప్పుడు, వారు చాలా simple life గడుపుతున్నారు. అతిథులు వచ్చినప్పుడు వాస్తవానికి వారి బెడ్‌రూముకూడా వదులుకొని మరెక్కడో పండుకొంటారు. అది మాకు బాధగా ఉన్నదని ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారు. ఈమధ్యనే నాకు ఒక అనుభవము కలిగింది. గవర్నరుగారు ఖమ్మంజిల్లా tour చేశారు. అప్పుడు చూచిన ఒక విషయం గురించి తెలియజేస్తున్నాను. మరి అది ఎటువంటి సాంప్రదాయమో నాకు ఎరుకలేదు. ఆనాడు నైజాము కాలములో ముఖ్య మంత్రిగారు ఎక్కడికైనా బయలుదేరితే, అంత హంగామా ఉండకపోయేది అన్నమాట. గవర్నరుగారు ఖమ్మంనుంచి డోర్నకల్లువచ్చి, అక్కడినుంచి కొత్తగూడెం వెళ్లుతున్నారు. గవర్నరుగారు డోర్నకల్లులో camp చేసినప్పుడు వారికి ఒక నేరు అపుపాలు, ఒక నేరు బర్రెపాలు కావాలన్నారు. ఆ పాలుకూడా అక్కడికి డాక్టర్లు వచ్చి examine చేసినతరువాతనే వారు వాడుకొన్నారు. ఆ పాలును examine చేయడం మాత్రమే కాదు, దానితోపాటు ఆవులను కూడా examine చేయవలెనట. వారు రెండు నేర పాలకోరకు, ఒక తర్డరువేసి ఆ చుట్టుప్రక్కల ఉన్న గ్రామాలనుంచి 15 ఆవులను, 4 బర్రెలను నిర్బంధంగా డోర్నకల్లుకు తీసుకొనివచ్చి ఒకరోజు అంతా అక్కడ ఉంచి, మాటిమ్మార్లా పాలు తీసుకోడానికి ప్రయత్నం చేశారన్నమాట. ఇంత ఘోరము [illegible] ప్రభుత్వాధికారుల కాలములో కూడా చూచి ఎరుగము. ఈ విషయం [illegible] check up [illegible]

ఒక రూపాయకో, అర్ధరూపాయకో రశీదు మాత్రం తీసుకొన్నారు గాని ఆ ఆవులను పంపించినవారికి మాత్రం డబ్బు ఏమాత్రం చెల్లించబడలేదు.

ఇక ప్రభుత్వ పక్షపాతం గురించి సంజీవరెడ్డిగారు చాలా చక్కగా చెప్పారు. దానిని ఇక్కడ ముఖ్యమంత్రిగారు కూర్చొని ఉండగానే బ్రహ్మానంద రెడ్డిగారు తీవ్రంగా ఖండించారు. ఈ రెండు జరిగినాయి. సంజీవయ్యగారు ఖమ్మం వచ్చినప్పుడు, ఒక సమావేశాన్ని ఏర్పరచి, అధికారులందరిని సమావేశపరచారు. ప్రజా కార్యకర్తలతో వున్నిహితత్వం ఏర్పడవలెననే ఉద్దేశంతోనే ఏర్పాటు చేసుకొన్నారని అనుకొంటాం. కాని ప్రజా కార్యకర్తలంటే, ఒక మినిస్టరే అయినప్పటికిని, ఉద్యోగులందరినీ సమావేశపరచి కాంగ్రెస్ వారే ప్రజా కార్యకర్తలని అనుకోవలసిన అవసరమేమిటి ? ఇది వాకు అర్థంకాలేదు. అక్కడ local గా పెద్దన్న M. L. A. గారు ఉన్నారు. వారు కాంగ్రెసు కాకపోవచ్చు. కొంతమంది కాంగ్రెస్ కార్యకర్తలను ప్రత్యేకంగా తీసుకొని పోయి, District Officers ను అందరిని సమావేశపరచి వాళ్ళకు వీటిని వరిచయం చేయవలసిన అవసరంగాని, లేక వారు ప్రశ్నలు వేస్తూంటే, వాటికి జవాబులు చెప్పుకొనే పరిస్థితిలో ఆ ఉద్యోగస్తులను పెట్టవలసిన అవసరం సంజీవయ్యగారికి ఏమివచ్చిందో వీకు అర్థం కావడంలేదు. ప్రత్యేకంగా కాంగ్రెసు వాళ్ళను తీసుకొనిపోయి ఆ కలెక్టరును, ఇతర District heads ను, Deputy Collector ఇట్లాంటి Officials ను అందరిని పిలిపించి వీళ్ళు ప్రశ్నలు వేస్తూంటే, వారికి జవాబులు చెప్పుకొనే పరిస్థితిలో వారిని అక్కడ నిలబెట్టడం ఈనాటి ప్రజాస్వామ్యానికి ఆర్థం కావడంలేదు.

శ్రీమతి దేవకీదేవమ్మ : ఆవే ప్రత్యేకంగా ఆ సమావేశము ఏర్పాటు చేయలేదండి. కొన్ని grievences ఏవో ఉంటే వారిని అడిగి తెలుసుకొన్నారు.

శ్రీ [illegible] : [illegible] ఒప్పుకోకపోయినా [illegible] ఆఫీసర్లు అక్కడికి [illegible] controversial issue [illegible] ఏదో చర్చించడానికి సంజీవరెడ్డిగారు ఇచ్చారు. [illegible] కార్యకర్తలను [illegible] నిర్బంధించవలసిన [illegible] అంటే [illegible] చెప్పడం [illegible]

Shri D. Sanjivayya : [illegible]

ఉన్నాయి. వాటిని గురించి ఆలోచించినప్పుడు, ఈ మంత్రుల పర్యటన ప్రభుత్వ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించడానికన్నా ఎక్కువగా తమ organisation పనిని చేసుకోడానికి మాత్రం ఉపయోగపడుతున్నవని మాకు స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

తరువాత పక్షపాతం విషయం తీసుకువచ్చినప్పుడు ఏలాటి పక్షపాతము జరగడంలేదని అంటారు. దానికి కొన్ని ఉదహరణలు చెప్పుతాను. ప్రస్తుత కల్లూరు ఏరియా గతంలో హైదరాబాద్ ఏరియాలో మిళితమై ఉండేది. అది N. E. S. block గా ముందు తీసుకోబడింది. అది ఈవేళ community development block గా నిర్వహింపబడుతున్నది. దాంట్లోనుంచి ఒక భాగాన్ని కల్లూరు ఏరియా block ను ఈవేళ వేరుచేయడం జరిగింది. వేరే ఒక బ్లాకు ఏర్పరిచారు కల్లూరు ఏరియాకోరకు. ప్రస్తుత వైరాఏరియా second stage లో continue అవుతున్నది వైరా బ్లాకు. దాంట్లోనుంచి కొంతకాలము ఆ amenities అన్నీ అనుభవించిన కల్లూరు area ను వేరుచేసి దానికి Pre-Extension Block గా అంగీకరించవలసిన అవసరమేమి వచ్చింది? ఆ తరువాత అక్కడనే పంచాయితీ సమితిని పెట్టవలసిన అవసరమేమి వచ్చిందని నేను తెలుసుకోదలచుకొన్నాను. దానికి కారణం ఒకటే కనిపిస్తున్నది. ఆ ఏరియాలో కాంగ్రెస్ కార్యకర్తలకు బలం ఉంది. అక్కడ కాంగ్రెసు కార్యకర్తలమీద ప్రత్యేకంగా పలుకుబడి ఉంది. ఆ ప్రాంతం యొక్క [illegible] భాగాన్ని చేసుకోవాలనే ఉద్దేశంతో దానిని వైరానుంచి వేరుచేయడం జరిగింది. ఈ వైరా ప్రాంతమును second stage లో ఉంచి, అన్ని amenities దానితోపాటు అనుభవించిన దానిని pre-extension block గా పెట్టి ఒక stage లో [illegible] చేయబడినట్లుగా దానిని continue చేయడం, దానికి కొన్ని ఏర్పాటులు కల్పించడం దానితోపాటు, పంచాయితీ సమితికూడా అక్కడే పెట్టడం జరిగింది అన్నమాట. అయితే మొన్న నేకమ్మం (general) M. L. A. గారు మాట్లాడుతూ వీరేశ్వరరావుగారు చెప్పిన దానిని ఖండించడానికి ప్రయత్నం చేశారు. వారు చేయలేదు. ఆరువేల రూపాయలు తీసుకొన్నారండి, మా organisation కోసము [illegible] అన్నారు. Organisation కొరకు మనం [illegible] మేము ప్రజల [illegible] organisation [illegible] from one licencee [illegible] from one [illegible]

tive Bank ఎన్నికలు మొన్ననే జరిగినాయి. ఈ వేళ మన state లో opposition వారి చేతుల్లో అదొక్కటే Central Bank ఉంటున్నది. ఈవాడు దానికి కూడా సహకరించలేని స్థితిలో మన ప్రభుత్వమున్నది. ఆ Bank ఎన్నికలు జరిగిన సందర్భంలో దానికి సంబంధించి ఓటర్ల scrutiny జరిగేటప్పుడు, లోపల Deputy Registrar ఉన్నాడు. అతనే ఆ scrutiny లో స్పష్టంగా పాల్గొన్నాడు. ఆ ఎన్నికలు జరిగినప్పుడే కలెక్టరు అధ్యక్షతను, joint registrar కూడా అందులో పాల్గొన్నాడు. ఈ విధంగా జరిగినప్పటికీ కాంగ్రెసు కార్యకర్తలు బయటికివచ్చి, ఈ కలెక్టరు మమ్ములను పూర్తిగా మోసగించాడు. ఇతడు ఈ meeting ను వాయిదావేస్తానని అన్నాడు. ఇతనిని degrade చేయించి అండమాన్సుకు పంపించాలి. ఇంత దుర్మార్గంచేస్తాడా అనే రీతిగా అతనిని దూషిస్తూ మాట్లాడారంటే, దాని అర్థం మాకు తెలియడంలేదు. ఇంత దుర్మార్గం చేస్తాడాదుర్మార్గుడు అనేరీతిగా బజారులో నూరుమంది ముందర బూతులుతిట్టినారంటే దాని అర్థము ఏమిటో మాకు తెలియటలేదు. పానిక్ కాంగ్రెసు కార్యకర్తలు వివిధంగా ఆలోచిస్తున్నారు. ? తాము పనిచేస్తున్నదేకాంగ్రెసు ప్రభుత్వమే, మంత్రిగానో, ముఖ్యమంత్రిగానో పరిగణించే తరుణంలో local officers తమకు వత్తాసు పలక్కపోతే వారిని transfer చేయించే అధికారం పూర్తిగా ఉన్నదని చెప్పుకొనుట జరుగుతోంది. దానిని మోనుకొని హైదరాబాదుకు వస్తారు. హైదరాబాదులో వారికి ఎంత వరకు సహకారం చిక్కినదో మాకు తెలియదు, ఆ రహస్యాలు అన్ని తెలుసుకొనే పరిస్థితిలోలేము. ఆవర్ణాభకటో, అంతో ఉంచే దానినే పెద్ద సమస్యగా తీసికొని ఆ బ్యాంకును సూపర్ సీడ్ చేయించడానికి పెద్ద ప్రయత్నాలుచేస్తున్నారు. సూపర్ సెషన్ కొంపకు జరిగాయా ఎన్నికలు? తమకు ఇష్టములేని కారణంగా walkout చేసి వెళ్ళిపోవడం, కలెక్టరు అధ్యక్షతన జాయింటు రిజిష్ట్రారు సమక్షములో జరిగిన దానిని సూపర్ సీడ్ చేయమని ప్రభుత్వాన్ని దగ్గరకువచ్చి represent చేయడం దీనిబట్టి అక్కడ ప్రభుత్వం చెప్పే కార్యకర్తల మన స్థానం, responsible పదవులలో develop అవుతున్నాయి అన్నది అలోచించాలి. దీనిని ఎట్లా నివారించి వివిధంగా represent చేయడానికి ఎట్లా గుండెధైర్యం వచ్చిందో పరిశీలించాలి. ఇటువంటి తప్పుడు ధోరణి దూరము చేయవలసిన అవసరం ఉన్నదని ముఖ్యమంత్రిగారికి మనవిచేస్తున్నాను.

విమర్శించారు. మన ఆంధ్రదేశం స్థాయి చాల పెరిగింది. కర్నూలును రాజధాని చేసుకొని కొన్ని రోజులు వ్యవహరించాము. అప్పట్లో మనస్థాయి ఎట్లా ఉన్నది? ఇతర దేశాలనుంచి వచ్చే పెద్ద వ్యక్తులు, కేంద్ర మంత్రులు వారి మొఖంకూడా చూపించని రోజులు. హైద్రాబాదుకు వచ్చిన తరువాత మనస్థాయి చాలా పెరిగింది. ఇతర దేశాలనుంచి వచ్చే గొప్ప వ్యక్తులకు, కేంద్రమంత్రులు మొదలైన వారికి, వారి స్థాయికి తగినట్లు రాజమర్యాదలు యివ్వవలసిన బాధ్యత గవర్నరుపై ఉన్నందువల్ల, గవర్నరు సిబ్బందికి ఖర్చు, గృహనిర్మాణము జరగక తప్పదు. ప్రతిపక్షంవారు అభిమానంతో ఆదరిస్తున్న రష్యాదేశములో పర్యటనకు మన వెంకటాగారు వెళ్ళినప్పుడు, వారికి ఎటువంటి మర్యాదలు యిచ్చారో, వారి దేశస్థాయిని ఎట్లా నిలుపుకోగలిగారో ఆలోచిస్తే తెలుస్తుంది. అది ప్రజా ప్రభుత్వం డబ్బు కాదా? డబ్బును వృధా చేశారని చెబుతారా? కాబట్టి మన రాష్ట్ర మర్యాదను కాపాడుకొని స్థాయిని పెంచుకొనవలెనంటే, ఈ ఖర్చులు వృథా అనుకోడం సబబుకాదు. ఇప్పుడు గవర్నరుగా ఉన్న భీమసేన్ సచార్ గారు దేశ కళ్యాణంకోసం, విముక్తికోసం బాధపడిన వ్యక్తి. వారు మన రాష్ట్రములో పర్యటించినపుడు ప్రజలతో ఎంత సన్నిహిత సంబంధాలు పెట్టుకొంటున్నారో ప్రభుత్వాలకు తెలుసు. వారి పర్యటనలో డిన్నర్లు, టీపార్టీలు పూర్తిగా మానుకున్నారు. వారి భోజనసదుపాయాలకు ప్రభుత్వం వారే [illegible] జిల్లాలో పర్యటించి వచ్చారు. [illegible] ప్రతిపక్షమునకు చెబుకాదు. మంత్రులకు చెయ్యూపాయలు ఇతం ఎందుకని పెద్ద భవనాలు ఎందుకని విమర్శిస్తున్నారు. సంజీవరెడ్డిగారు మధ్యతరగతి వ్యక్తి. అంత పెద్దభవనం కావలసిన అభిప్రాయం అయనకు లేదు. కాని గొప్ప గొప్ప అతిథులు వస్తూంటారు. మొన్న టిటోగారు వచ్చి వారి మంత్రిమండలితో విడిదిగా ఉన్నారు. అటువంటి పరిస్థితులలో పెద్ద భవనాలు అవసరం. మేము కర్నూలులో ఉన్నప్పుడు దేరాలలో ఉన్నాము. అప్పట్లో టిటోగారుగాని, ఎవరూ గొప్ప వ్యక్తులు రాలేదు. ముఖ్యమంత్రి స్థాయిలో ఉన్నప్పుడు ఆ స్థాయికి తగిన మర్యాదలు యివ్వవలసి యుంటుంది. సంజీవరెడ్డిగారు వ్యక్తిగతంగా [illegible] విలాసాలకోసం [illegible] ఉండదు. [illegible] వస్తారు, విదేశాలనుంచి [illegible] మంత్రులు సభ్యులు అందరూ వారిని కలుసుకొంటారు. [illegible] వచ్చేవారి మనస్తత్వానికి [illegible]

శాసనసభ్యుల జీతాలు రు 200 లకు పెంచాలని కొందరు సూచన చేసినట్లు విమర్శించారు. ప్రజాప్రభుత్వంలో శాసనసభ్యుల బాధ్యత ఎక్కువయినది. మొన్న లక్ష్మీకాంతమ్మగారు చెప్పారు. మంత్రులకు పైపిస్సు ఉంటారుగాని శాసనసభ్యులు ఏదైనా పైపు చేయించవలసివస్తే రెండు రూపాయలు విధిగా యిస్తేనేగాని పైపుచేయించే అవకాశంలేదని చెప్పారు. శాసనసభ్యులు జిల్లాలలో వర్యటించునప్పుడు, రాజధానికి వచ్చినప్పుడు— పార్లమెంటు సభ్యులకు యిచ్చినట్లు పాసులు— ఫస్టుక్లాసుగాని, సెకండుక్లాసుగాని యిస్తే, ఇస్తున్న జీతం యథాతథంగా ఉంచడానికి అభ్యంతరంలేదు. శాసన సభ్యులకయ్యే పోస్టేజి ఖర్చుల గురించికూడ సుబ్బారావుగారు ఇదివరకే వక్కాణించారు. ప్రభుత్వం service stamps అన్ని ఆఫీసులకు సప్లయి చేస్తున్నారు. శాసన సభ్యులకుకూడ ప్రభుత్వ వ్యవహారములకు సంబంధించిన లెటర్సుకు సర్వీస్ స్టాంప్సు యిస్తూ—యిటువంటి వసతులు కలుగజేస్తే జీతం ఎక్కువచేయమని ఎవ్వరూ కోరరు. ఎక్కువ తీసుకోవాలని ఏ సభ్యునికీ అభిప్రాయంలేదు.

[illegible] 7 Standing Committees ఉన్నవి, వాటి వేరు వేరు పద్దులక్రింద ఖర్చుచేయుటకు, ఏ [illegible] ఎంతెంత ఖర్చు చేయాలనేది జిల్లా పరిషత్తు నిర్ణయిస్తే జాబ్యం [illegible] జిల్లా స్థాయిలో పరిష్కారం అవుతాయి. ఒక చిన్న విషయము [illegible] జిల్లా స్థాయికి వెళ్ళి, అక్కడనుండి రాష్ట్ర స్థాయికి పోయి, తిరిగి [illegible] పడుతోంది. అంతలోపల గౌరవ సభ్యుల పరియత్ [illegible] ఉన్నాను, మొదటి రాష్ట్రంలో శాసనసభ్యుడుగా ఉండినప్పటినుండి [illegible] ఉన్నాను. [illegible] స్థాయినుండి [illegible] అంతవరకు [illegible] రెవిన్యూ [illegible] నిర్వహణ [illegible] ఎగ్జిక్యూటివ్ [illegible]

ప్రజలలో ప్రచారం కాలేదు. అర్జీస్టాంపు అతికించనటువంటి అర్జీలను ప్రభుత్వం బుట్టదాఖలు చేస్తోంది. ఇది ప్రజాస్వామ్యమునకు, దీనికి సుంకం ఏర్పాటు చేయటం అంత సబబుకాదు కాబట్టి, ప్రభుత్వం యీ విషయంలో పునఃపరిశీలన చేయాలని మనవిచేస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ పి. గున్నయ్య (పాతపట్నం-రిజర్వుడ్) : అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండును హృదయపూర్వకంగా బలపరుస్తూ, కొన్ని విషయాలు తమదృష్టికి తెస్తున్నాను. ఈ డిమాండుపైన నిన్నటి నుండి చర్చ జరుగుతున్నది. అపోజిషన్ పార్టీవారు ఒకే ఒక అందోళన చేస్తున్నారు. ఈవాడు గ్రామంలో సూటికి 25 మంది నిరాహారంగా, ముష్టిగాళ్లిగా ప్రతిపక్షంలో ఉన్నారు. అలాంటివారి కోరకు ప్రతిపక్షంవారు పోట్లాడితే, వారితో నేను ఏకీభవించేవాణ్ణి. కాని ప్రతిపక్షంవారు అలాంటి ప్రజలను మర్చిపోయారు. మన కాంగ్రెసు ఈవాడు సెలకు 70 రు. తెచ్చుకొనేవాడికి సంవత్సరంలో రూపాయి 840 రు. అవుతుంది. సెలకు 80 రు. తెచ్చుకొనేవాడికి 1000 రు. సంవత్సర ఆదాయం వస్తుంది. కాని, గ్రామాలలో ఎంతో కష్టపడి, మదుపుచేసి, క్రమపడి [illegible] దున్నుకొనేవాడికి సుమారుగానికి 600 రు.లు ఆదాయంమాత్రం [illegible] పోయారు. ఎన్నికల ప్రచారంలో "మీకు అప్పు ఇప్పిస్తాము, మీడబ్బు మీకు ఇస్తాము" అని చెప్పి, కొంగరపాలుచేసి గ్రామాలలో ప్రచారం చేస్తారు. ఇవాళ అపోజిషన్ వారు హరిజనులను గురించి ఏమీ చెప్పనందుకు వేను [illegible] పంచవర్ష ప్రణాళికలో గ్రామాల కొరకు [illegible] అవుతున్నది. ఈ సొమ్ములు పంచవర్షప్రణాళిక [illegible] ఖర్చు అయినది. బిల్లి అమ్మరి వెంక పేశ్వర్లుగారివి దుష్టబుద్ధి పెట్టుకొంటే మనకు ఒక సలగతి తెలుస్తుంది. వారు రెండుసార్లు దొంగ. ఎల్. వీ. అయ్యారు ఈ ప్రభుత్వం [illegible] పంచవర్ష ప్రణాళికలో జరిగిన అభివృద్ధి ప్రణాళికలో [illegible] సమూలనిర్మూలనం [illegible]

[illegible]

కంట్రిబ్యూట్ చేస్తే పని ప్రారంభించబడుతుందని చెప్పటం జరిగింది అందుచేత ఆ కమిటీవారు ప్రజల కంట్రిబ్యూషన్ కొరకు ప్రయత్నించినపుడు, అక్కడ ప్రజాప్రతినిధులు మాత్రం సహకారం చేయలేదు ప్రజాప్రతినిధుల సహకారం అక్కడ ఉన్నట్లు లేదు 50 వేల రూపాయలు గవర్నమెంటు ఇచ్చినపుడు, అక్కడ ఉన్న ప్రజాప్రతినిధులు ప్రజలనుండి డబ్బు తీసుకువచ్చి, ఆ రోడ్డు వేయించేందుకు ప్రయత్నించాలా, అక్కరలేదా ? - అని అడుగుతున్నాను. మూడు సంవత్సరాలుగా ఆ కమిటీ 500 రూ మాత్రమే వసూలు చేయగలిగింది "మనకు డబ్బు ఇస్తేనే సంజీవరెడ్డిగారి ప్రభుత్వము చేస్తుందట ఆ రోడ్డు లేకపోతేలేకపోనీ" అని అక్కడి ప్రజాప్రతినిధులు చెబుతున్నందుకు నేను విచారిస్తున్నాను. ప్రభుత్వం ఇచ్చే డబ్బు తీసుకొని, ప్రజలనుండి కంట్రిబ్యూషన్ వసూలుచేసి, గ్రామాలలో పనులు చేస్తే బాగుంటుందని, అందుకు ప్రతిపక్షం వారుకూడ గట్టిగా ప్రయత్నించాలని కోరుతున్నాను హరిజనులకు మేలు కలిగించుటకు ప్రభ్మానంద రెడ్డిగారు కనికరించి కృషిచేయాలి. కాని, యీ రోజున మన గోలే మిగులుతోంది. అపోజిషన్ పార్టీవారు గ్రామాలకు పోయి, ప్రభుత్వం చేస్తున్న మేలును ప్రజలకు తెలియజేయాలని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ యన్. పెద్దన్న (అమ్మూర : రిజర్వుడు). పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ సర్, అక్కడ అపోజిషన్ పార్టీవారి సహకారం లేదని, గున్నయ్యగారు చెబుతున్నారు. 50 వేలు గవర్నమెంటు కాంట్రిబ్యూషన్ చేశారన్నారు గవర్నమెంటు కాంట్రిబ్యూషన్ చేసింది 50 వేలు కాదు, 16 వేలు మాత్రమే. అక్కడ ప్రజలు నిర్మాణాత్మకమైన పనులు చేశారు...

మిస్టర్ స్పీకర్ మీరు చెప్పిన దానిలో పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ లేదు. కూర్చోండి. మీ టైమ్ వచ్చినపుడు మీరు మాట్లాడండి.

[illegible] అధ్యక్షా, వారు ఆరోడ్డుకై [illegible] ఆడిచెల్ళారు. [illegible] వారు [illegible] మీద వేడారు. అనిల్ [illegible] [illegible] కాంట్రాక్టుకి డబ్బు ఇస్తేనే రోడ్డు వేస్తారా ?" సంజీవ రెడ్డిగారిపేరు [illegible] చెప్తూ "ప్రజలు ఎందుకు డబ్బు ఇవ్వాలి". అని అంటున్నారు. దానివల్ల అక్కడ జరుగుతున్న పనులుకూడ ఆగిపోయినవి. గజపతినగరంలో మంచినీళ్ళు కలిగినట్లయితే [illegible] చేసెంటు గారు [illegible] [illegible] మెంటు [illegible]

"ప్రభుత్వం చేసింది సున్న" అని చెప్పటం ధర్మంకాదని మనవిచేస్తున్నాను. "మా జిల్లాలో ప్రజలు వీధుల్లోకి వస్తున్నారని" ఇంకో సభ్యులు అన్నారు ఆ సభ్యుని నియోజకవర్గంలాంటి నియోజకవర్గం మన రాష్ట్రంలో ఇంకోటి లేదు. వారి పట్టణంలో పెద్ద పెద్ద భవనాలు, పెద్ద వ్యాపార కేంద్రాలు ఉన్నాయనేది అందరికీ తెలుసు ఆంధ్రదేశంలో అటువంటి పట్టణం ఇంకోటి లేదు విశాఖపట్నంలో ప్రజల డబ్బును ఖర్చుపెట్టి ప్రభుత్వం అనేక ఇండస్ట్రీస్‌ను స్థాపించింది దేశంలో ఉన్న కూలీవాళ్ళమ అక్కడ పోషించటం జరుగుతున్నది. ఆ విషయాన్ని అక్కడి ప్రజాప్రతినిధులు ఎరుగరా? అని ప్రశ్నిస్తున్నాను

పాతపట్నం తాలూకా జిల్లాబోర్డు రోడ్లు 4 సంవత్సరములనుండి మరమ్మత్తులు కాలేదు సదరురోడ్లు అన్నీ 1 లక్షరూపాయలు ఖర్చుచేసి మరమ్మత్తులు చేయిస్తారని ఆశిస్తూ యున్నాము

ఎక్కడో ఉన్నటువంటి British దొరలను తీసుకొచ్చి వారికి కొంత shares యిచ్చి కాల్ చెక్స్ కంపెనీ కర్మాగారంకట్టింది. దానిలో కొన్ని లక్షల మంది 100 రూపాయలకు తక్కువ లేకుండా జీతాలు అనుభవిస్తూ వాళ్ళు కలుగజేసుకున్న సౌకర్యాలు శాసన సభ్యులకు కూడ లేవని ఆ గౌరవసభ్యులకు తెలియదు అని మనవిచేస్తున్నాము. అందులో గవర్నమెంటు పెట్టుబడి కోటిన్నర రూపాయలు ఖర్చు పెట్టినప్పటికీ labourers మాత్రం తప్పక దళారీ ప్రభుత్వాన్నారు. ఈ విశాఖపట్టణానికి యిచ్చినటువంటి water work scheme కు కొన్ని కోట్లరూపాయలు అవుతుంది. అది ప్రజల డబ్బుకాదా? ప్రజలను వీడిపిస్తున్నారు ప్రజా ప్రతినిధులు. మాకు opposition ఉండవచ్చు అడగండి: అంతేగాని ప్రభుత్వంలో యుంటూనే తిట్టకూడదని వారిని విషయ పూర్వకంగా ప్రార్థిస్తున్నాను.

ధరలు పెరిగిపోతున్నాయనే గోల ఎక్కువ అయింది. 1½ రు కు 2 సేర్లు బియ్యం అంటున్నారు, బియ్యం అమ్ముకునేవాడి సంగతే ప్రతిసభ్యులు చెబుతారు. [illegible] బియ్యం ఉత్పత్తి చేసేవాడి సంగతి మరచిపోతున్నారు. [illegible] పండించేటటువంటి వాడు గతిసెడు ధాన్యం ఇస్తే [illegible] పల్లకీలు దానాలలో నేమ్ముతున్నాడు. [illegible] దీనిని [illegible] మరి ప్రభుత్వం [illegible]

700 చేనేత సహకార సొసైటీలు ఉన్నాయి 4 లక్షల మగ్గాలు పనిచేస్తున్నాయని ప్రభుత్వం చెబుతున్నది. ఇన్నీ చేస్తున్నా బజారులో పేదవాడికి 5 రూపాయలకు చీర, 5 రూపాయలకు పంచ దొరకదు అన్నీ 50 రూపాయలు చీరలే నేస్తున్నారు ఇక్కడున్నటువంటి వాళ్ళంతా ఉన్నత ఉద్యోగస్తులే అనుకోండి. సామాన్యమైనటువంటి 70 రూపాయల ఉద్యోగికి చీరలక్రిందే డబ్బంతా అయిపోతుంది 700 సహకారసంఘాల మీద ఒక Director ఉన్నారు కొంచెం రేటు తగ్గించి, మామూలు వాళ్ళకు 20 రూ॥ లకు చీర, పేదవాళ్ళకు 2, 8 రూపాయలకు బట్టలు దొరికేటట్లు ప్రభుత్వం ఎందుకు చేయకూడదు? ఆ విధంగా బట్టలు చౌకచేయించాలని నేను వినయపూర్వకంగా ప్రార్థిస్తున్నాను

Local administration విషయంలో నేను కొద్దిగా చెప్పాల్సి ఉన్నది. అందుకు తమరు అంగీకరించాలని ప్రార్థిస్తున్నాను. N.G.O. ఉద్యోగుల సంగతి చాలాకు రాబడి చెప్తున్నాను. మా జిల్లాలో ఒక sanitary inspector గారు ఉన్నారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : Local administration demand వచ్చినప్పుడు ఆ రోజున మాట్లాడవచ్చును.

శ్రీ పి గున్నయ్య : వెలరోజులు యిక్కడ budget చర్చలు జరుగుతాయి. హరిజన సమస్య గ్రామాలలో ఉన్నది అస్పృశ్యతా నివారణ, యింకా వాళ్ళ కార్యక్రమాలు ఉన్నాయి. గ్రామాలలో హరిజనులను ఏ విధంగా బాగు చేయాలి? వారిజీవనస్థాయిని పునరుద్ధరణ ఏవిధంగా చేయాలి అనేటటువంటి విషయంమీద తమరు యిస్తేబాగుంటుంది. అవకాశంలో ఒక్కక్క విషయం అయినా M. L. A. లు అందరు మాట్లాడితే ప్రభుత్వం వెంటనే దానిని అంగీకరిస్తారని [illegible]

[illegible] నేను [illegible] ఎల్ [illegible]

మిస్టర్ స్పీకర్ : [illegible]

శ్రీ [illegible] Hyderabad [illegible] quarters [illegible] supervisor [illegible] typist [illegible]

వాడికి తెలుగు typist, ఇంగ్లీషువాళ్ళకు ఇంగ్లీషుపైపు చేయించే ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను

మిన్టర్ స్పీకర్ మీకు కఒ ఇంగ్లీషు పైపిస్టును యివ్వమన్నారా ?

శ్రీ ఏ గున్నయ్య తమదయ ఇక్కడున్నటువంటి ప్యూన్లు, office లో ఉన్నటువంటివాళ్ళు భోజనాలు లేకుండా పనిచేస్తున్నారు కాబట్టి ప్రతి బడ్జెట్‌లో కూడ ఒక tea party అంత ఉండదు ఒక నెల జీతం బోనసుగా యిప్పించాలని వారియొక్క సౌకర్యానికి తమరు తోడ్పడాలని వినయపూర్వకంగా ప్రార్థిస్తూ విరమించుకుంటున్నాను

*డాక్టర్ ఎమ్. చెన్నారెడ్డి (వికారాబాద్-జనరల్) అధ్యక్షా, మొత్తం రెండు రోజుల చర్చలలో వచ్చిన అనేక విషయాలపైన క్లుప్తంగా మీరు యిచ్చిన కొద్దిపాటి సమయంలో కొన్ని అభిప్రాయాలు మనవి చేయడానికి నేను ప్రయత్నం చేస్తాను. మన భారతదేశంలో రాజకీయంగా స్వాతంత్ర్యం దొరకక పూర్వం, దొరికిన తరువాత administration పద్ధతిలో మార్పులు ఏమి రాలేదనే సంగతిని అందరూ అంగీకరిస్తున్నారు మన బాధ్యతలు, మనం తీసుకున్న కార్యక్రమాలు ఎంత పెద్ద ఎత్తున పెరిగిపోయినా దానికి అనుగుణ్యంగా మన administrative machinery ని, administrative system ను మార్చుకోలేకుండా ఉన్నాం. ఒక్కసారిగా ఈ పద్ధతిని మార్చుకోవాలంటే కష్ట సాధ్యంగా ఉంటుంది దానికి సలహా చెప్పేవారుకూడ ఆ administration లోనే పెరిగి పెద్దయి ఉంటారు వారి సలహాలను ధిక్కరించాలంటే రాజకీయాలలో తలలుముంచి ఉండేటటువంటి మన అందరికి ఒక్కసారిగా సాధ్యంకాకుండా పోతుంది అందుకే పంచవర్ష ప్రణాళికలను వేసుకున్నాం. రెండు పంచవర్ష ప్రణాళికల అనుభవం మనకు ఉన్నది రెండో ప్రణాళిక చివరి రెండు సంవత్సరాలలోను మనం ఎంతో కార్యక్రమాన్ని పూర్తిచేసుకోవలసిన అవసరం ఉన్నది. ఏపిల్‌బి కమిటీ రిపోర్టు అని పండిత జవహర్‌లాల్ నెహ్రూగారు ఎంతో ప్రకటించినా అన్ని రాష్ట్రాలకు సిఫార్సు చేశారు కాని చానిలో సూచించిన విషయాలను పరిశీలిస్తే. ఏ మేరకు లోనైనా సరే ఆచరణలో పెట్టడానికి ప్రయత్నిస్తున్నామనే పరిజ్ఞానం వారికి లేదు అవిధంగా rigour తో ప్రయత్నించటంటి మార్పులు ఈనాటి administrative [illegible] అనే పరిస్థితి అంతట్లో [illegible] స్థాయిలో [illegible] ఉంటే

నరైన పద్ధతిగా కన్పించదు ఇతర రాష్ట్రాలలో ఉండే Commissioners పద్ధతిని ఎంత తొందరగా ఆచరణలో పెడితే అంత బాగా ఉంటుందని అనేక మంది సభ్యులు యిదివరకు, యింతకుపూర్వం పలమా చెప్పారు దానినే నేను కూడ సమర్థిస్తున్నాను Tottenham system, బాగా కరుడుకట్టిన పాత తత్వం అదేవద్ధతి ఆఫీసర్లను పట్టిబాధిస్తూ ఉన్నదనేది స్పష్టంగా కనబడుతూ ఉన్నది. పైనందిన administration వ్యవహారాలలో అనేక నిదర్శనాలు మనం చూస్తూ ఉంటాము ఎంత నేపు రిపోర్టులు, files వ్యవహారంతోనే ఉండి, సామాన్య పౌరులు యిచ్చినటువంటి applications లెక్క లేకుండా ఉండే టటువంటి Tottenham system ఎంత rotten గా ఉన్నదో, మనం ఎంత తొందరలో గుర్తిస్తే అంత బాగుంటుందని నేను మనవిచేస్తున్నాను.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడింది గనుక, ఆంధ్ర, తెలంగాణా పద్ధతులను రెంటిని ఒకటిచేసే అవకాశముంది కాని దానిని ప్రభుత్వం లెక్కచేస్తున్నట్లు కనబడదు గత రెండు సంవత్సరములనుండి పట్టుదలగా పాతపద్ధతినే దృఢ ప్రయత్నిస్తున్నట్లు కనబడుతున్నది. ఇది చాలా బాధాకరమైన విషయం. దీనిని ప్రభుత్వంలో మంత్రివర్గం తీసుకోవలసిన అవసరం లేదని నేను పలమా చెప్పుతున్నాను. ఒక ఆఫీసరు యీవాడు ఏవిధముగా ప్రవర్తిస్తున్నాడో ఉదాహరణలు చేర్కొంటాము. సెక్యూరిటీ ఆఫ్ సర్వీసెస్ ఏ విధంగా వుంటాయి? ప్రాంతీయ భేదాలవల్లగాని, కులతత్వాలతోగాని యీవాడు అధికార్లు యిష్టంవచ్చినట్లు నిచ్చలవిడిగా వ్యవహరించే మొండిసాహసాన్ని అరికట్టుట చాల అవసరమని ప్రభుత్వానికి మనవిచేస్తున్నాను. సేల్సుటాక్సు డిపార్ట్‌మెంటులో జరిగిన ఒక చిన్న సంఘటన నా దృష్టికి వచ్చింది. దానిని ముఖ్యమంత్రిగారు గమనించి అది సరైనదో కాదో రుజువుచేసి ఆ విధంగా యిక ముందు జరుగకుండా చేయవలసిన అవసర

[redacted]

ఖంగా [redacted] వుంటుంది [redacted] ఆఫీసులో డ్యూటీస్ జులాట్‌కేసే రిజిస్టర్‌లో ఒక [redacted] అసిస్టెంటు కమిషనరో వీళ్లెవ్వరూ రాకు వెళ్ళియడ్డి. హిందువుల పండుగవాడు ఆఫీసులో ఇందర్నీ [redacted] బండలు చూసి [redacted] రెండు రోజులు పాకిస్తాము అయితే [redacted] లేదు అవే [redacted]

శాసనసభ్యుల జీతాలు రు 200 లకు పెంచాలని కొందరు సూచన చేసినట్లు విమర్శించారు. ప్రజాప్రభుత్వంలో శాసనసభ్యుల బాధ్యత ఎక్కువయినది. మొన్న లక్ష్మీకాంతమ్మగారు చెప్పారు. మంత్రులకు పైపిస్సు ఉంటారుగాని శాసనసభ్యులు ఏదైనా పైపు చేయించవలసివస్తే రెండు రూపాయలు విధిగా యిస్తేనేగాని పైపుచేయించే అవకాశంలేదని చెప్పారు. శాసనసభ్యులు జిల్లాలలో వర్యటించునప్పుడు, రాజధానికి వచ్చినప్పుడు— పార్లమెంటు సభ్యులకు యిచ్చినట్లు పాసులు— ఫస్టుక్లాసుగాని, సెకండుక్లాసుగాని యిస్తే, ఇస్తున్న జీతం యథాతథంగా ఉంచడానికి అభ్యంతరంలేదు. శాసన సభ్యులకయ్యే పోస్టేజి ఖర్చుల గురించికూడ సుబ్బారావుగారు ఇదివరకే వక్కాణించారు. ప్రభుత్వం service stamps అన్ని ఆఫీసులకు సప్లయి చేస్తున్నారు. శాసన సభ్యులకుకూడ ప్రభుత్వ వ్యవహారములకు సంబంధించిన లెటర్సుకు సర్వీస్ స్టాంప్సు యిస్తూ—యిటువంటి వసతులు కలుగజేస్తే జీతం ఎక్కువచేయమని ఎవ్వరూ కోరరు. ఎక్కువ తీసుకోవాలని ఏ సభ్యునికీ అభిప్రాయంలేదు.

[illegible] 7 Standing Committees ఉన్నవి, వాటి వేరు వేరు పద్దులక్రింద ఖర్చుచేయుటకు, ఏ [illegible] ఎంతెంత ఖర్చు చేయాలనేది జిల్లా పరిషత్తు నిర్ణయిస్తే జాబ్యం [illegible] జిల్లా స్థాయిలో పరిష్కారం అవుతాయి. ఒక చిన్న విషయము [illegible] జిల్లా స్థాయికి వెళ్ళి, అక్కడనుండి రాష్ట్ర స్థాయికి పోయి, తిరిగి [illegible] పడుతోంది. అంతలోపల గౌరవ సభ్యుల పరియత్ [illegible] ఉన్నాను, మొదటి రాష్ట్రంలో శాసనసభ్యుడుగా ఉండినప్పటినుండి [illegible] ఉన్నాను. [illegible] స్థాయినుండి [illegible] అంతవరకు [illegible] రెవిన్యూ [illegible] నిర్వహణ [illegible] ఎగ్జిక్యూటివ్ [illegible]

శాసనసభ్యుల జీతాలు రు 200 లకు పెంచాలని కొందరు సూచన చేసినట్లు విమర్శించారు. ప్రజాప్రభుత్వంలో శాసనసభ్యుల బాధ్యత ఎక్కువయినది. మొన్న లక్ష్మీకాంతమ్మగారు చెప్పారు. మంత్రులకు పైపిస్సు ఉంటారుగాని శాసనసభ్యులు ఏదైనా పైపు చేయించవలసివస్తే రెండు రూపాయలు విధిగా యిస్తేనేగాని పైపుచేయించే అవకాశంలేదని చెప్పారు. శాసనసభ్యులు జిల్లాలలో వర్యటించునప్పుడు, రాజధానికి వచ్చినప్పుడు— పార్లమెంటు సభ్యులకు యిచ్చినట్లు పాసులు— ఫస్టుక్లాసుగాని, సెకండుక్లాసుగాని యిస్తే, ఇస్తున్న జీతం యథాతథంగా ఉంచడానికి అభ్యంతరంలేదు. శాసన సభ్యులకయ్యే పోస్టేజి ఖర్చుల గురించికూడ సుబ్బారావుగారు ఇదివరకే వక్కాణించారు. ప్రభుత్వం service stamps అన్ని ఆఫీసులకు సప్లయి చేస్తున్నారు. శాసన సభ్యులకుకూడ ప్రభుత్వ వ్యవహారములకు సంబంధించిన లెటర్సుకు సర్వీస్ స్టాంప్సు యిస్తూ—యిటువంటి వసతులు కలుగజేస్తే జీతం ఎక్కువచేయమని ఎవ్వరూ కోరరు. ఎక్కువ తీసుకోవాలని ఏ సభ్యునికీ అభిప్రాయంలేదు.

[illegible] 7 Standing Committees ఉన్నవి, వాటి వేరు వేరు పద్దులక్రింద ఖర్చుచేయుటకు, ఏ [illegible] ఎంతెంత ఖర్చు చేయాలనేది జిల్లా పరిషత్తు నిర్ణయిస్తే జాబ్యం [illegible] జిల్లా స్థాయిలో పరిష్కారం అవుతాయి. ఒక చిన్న విషయము [illegible] జిల్లా స్థాయికి వెళ్ళి, అక్కడనుండి రాష్ట్ర స్థాయికి పోయి, తిరిగి [illegible] పడుతోంది. అంతలోపల గౌరవ సభ్యుల పరియత్ [illegible] ఉన్నాను, మొదటి రాష్ట్రంలో శాసనసభ్యుడుగా ఉండినప్పటినుండి [illegible] ఉన్నాను. [illegible] స్థాయినుండి [illegible] అంతవరకు [illegible] రెవిన్యూ [illegible] నిర్వహణ [illegible] ఎగ్జిక్యూటివ్ [illegible]

శాసనసభ్యుల జీతాలు రు 200 లకు పెంచాలని కొందరు సూచన చేసినట్లు విమర్శించారు. ప్రజాప్రభుత్వంలో శాసనసభ్యుల బాధ్యత ఎక్కువయినది. మొన్న లక్ష్మీకాంతమ్మగారు చెప్పారు. మంత్రులకు పైపిస్సు ఉంటారుగాని శాసనసభ్యులు ఏదైనా పైపు చేయించవలసివస్తే రెండు రూపాయలు విధిగా యిస్తేనేగాని పైపుచేయించే అవకాశంలేదని చెప్పారు. శాసనసభ్యులు జిల్లాలలో వర్యటించునప్పుడు, రాజధానికి వచ్చినప్పుడు— పార్లమెంటు సభ్యులకు యిచ్చినట్లు పాసులు— ఫస్టుక్లాసుగాని, సెకండుక్లాసుగాని యిస్తే, ఇస్తున్న జీతం యథాతథంగా ఉంచడానికి అభ్యంతరంలేదు. శాసన సభ్యులకయ్యే పోస్టేజి ఖర్చుల గురించికూడ సుబ్బారావుగారు ఇదివరకే వక్కాణించారు. ప్రభుత్వం service stamps అన్ని ఆఫీసులకు సప్లయి చేస్తున్నారు. శాసన సభ్యులకుకూడ ప్రభుత్వ వ్యవహారములకు సంబంధించిన లెటర్సుకు సర్వీస్ స్టాంప్సు యిస్తూ—యిటువంటి వసతులు కలుగజేస్తే జీతం ఎక్కువచేయమని ఎవ్వరూ కోరరు. ఎక్కువ తీసుకోవాలని ఏ సభ్యునికీ అభిప్రాయంలేదు.

[illegible] 7 Standing Committees ఉన్నవి, వాటి వేరు వేరు పద్దులక్రింద ఖర్చుచేయుటకు, ఏ [illegible] ఎంతెంత ఖర్చు చేయాలనేది జిల్లా పరిషత్తు నిర్ణయిస్తే జాబ్యం [illegible] జిల్లా స్థాయిలో పరిష్కారం అవుతాయి. ఒక చిన్న విషయము [illegible] జిల్లా స్థాయికి వెళ్ళి, అక్కడనుండి రాష్ట్ర స్థాయికి పోయి, తిరిగి [illegible] పడుతోంది. అంతలోపల గౌరవ సభ్యుల పరియత్ [illegible] ఉన్నాను, మొదటి రాష్ట్రంలో శాసనసభ్యుడుగా ఉండినప్పటినుండి [illegible] ఉన్నాను. [illegible] స్థాయినుండి [illegible] అంతవరకు [illegible] రెవిన్యూ [illegible] నిర్వహణ [illegible] ఎగ్జిక్యూటివ్ [illegible]

శాసనసభ్యుల జీతాలు రు 200 లకు పెంచాలని కొందరు సూచన చేసినట్లు విమర్శించారు. ప్రజాప్రభుత్వంలో శాసనసభ్యుల బాధ్యత ఎక్కువయినది. మొన్న లక్ష్మీకాంతమ్మగారు చెప్పారు. మంత్రులకు పైపిస్సు ఉంటారుగాని శాసనసభ్యులు ఏదైనా పైపు చేయించవలసివస్తే రెండు రూపాయలు విధిగా యిస్తేనేగాని పైపుచేయించే అవకాశంలేదని చెప్పారు. శాసనసభ్యులు జిల్లాలలో వర్యటించునప్పుడు, రాజధానికి వచ్చినప్పుడు— పార్లమెంటు సభ్యులకు యిచ్చినట్లు పాసులు— ఫస్టుక్లాసుగాని, సెకండుక్లాసుగాని యిస్తే, ఇస్తున్న జీతం యథాతథంగా ఉంచడానికి అభ్యంతరంలేదు. శాసన సభ్యులకయ్యే పోస్టేజి ఖర్చుల గురించికూడ సుబ్బారావుగారు ఇదివరకే వక్కాణించారు. ప్రభుత్వం service stamps అన్ని ఆఫీసులకు సప్లయి చేస్తున్నారు. శాసన సభ్యులకుకూడ ప్రభుత్వ వ్యవహారములకు సంబంధించిన లెటర్సుకు సర్వీస్ స్టాంప్సు యిస్తూ—యిటువంటి వసతులు కలుగజేస్తే జీతం ఎక్కువచేయమని ఎవ్వరూ కోరరు. ఎక్కువ తీసుకోవాలని ఏ సభ్యునికీ అభిప్రాయంలేదు.

[illegible] 7 Standing Committees ఉన్నవి, వాటి వేరు వేరు పద్దులక్రింద ఖర్చుచేయుటకు, ఏ [illegible] ఎంతెంత ఖర్చు చేయాలనేది జిల్లా పరిషత్తు నిర్ణయిస్తే జాబ్యం [illegible] జిల్లా స్థాయిలో పరిష్కారం అవుతాయి. ఒక చిన్న విషయము [illegible] జిల్లా స్థాయికి వెళ్ళి, అక్కడనుండి రాష్ట్ర స్థాయికి పోయి, తిరిగి [illegible] పడుతోంది. అంతలోపల గౌరవ సభ్యుల పరియత్ [illegible] ఉన్నాను, మొదటి రాష్ట్రంలో శాసనసభ్యుడుగా ఉండినప్పటినుండి [illegible] ఉన్నాను. [illegible] స్థాయినుండి [illegible] అంతవరకు [illegible] రెవిన్యూ [illegible] నిర్వహణ [illegible] ఎగ్జిక్యూటివ్ [illegible]

శాసనసభ్యుల జీతాలు రు 200 లకు పెంచాలని కొందరు సూచన చేసినట్లు విమర్శించారు. ప్రజాప్రభుత్వంలో శాసనసభ్యుల బాధ్యత ఎక్కువయినది. మొన్న లక్ష్మీకాంతమ్మగారు చెప్పారు. మంత్రులకు పైపిస్సు ఉంటారుగాని శాసనసభ్యులు ఏదైనా పైపు చేయించవలసివస్తే రెండు రూపాయలు విధిగా యిస్తేనేగాని పైపుచేయించే అవకాశంలేదని చెప్పారు. శాసనసభ్యులు జిల్లాలలో వర్యటించునప్పుడు, రాజధానికి వచ్చినప్పుడు— పార్లమెంటు సభ్యులకు యిచ్చినట్లు పాసులు— ఫస్టుక్లాసుగాని, సెకండుక్లాసుగాని యిస్తే, ఇస్తున్న జీతం యథాతథంగా ఉంచడానికి అభ్యంతరంలేదు. శాసన సభ్యులకయ్యే పోస్టేజి ఖర్చుల గురించికూడ సుబ్బారావుగారు ఇదివరకే వక్కాణించారు. ప్రభుత్వం service stamps అన్ని ఆఫీసులకు సప్లయి చేస్తున్నారు. శాసన సభ్యులకుకూడ ప్రభుత్వ వ్యవహారములకు సంబంధించిన లెటర్సుకు సర్వీస్ స్టాంప్సు యిస్తూ—యిటువంటి వసతులు కలుగజేస్తే జీతం ఎక్కువచేయమని ఎవ్వరూ కోరరు. ఎక్కువ తీసుకోవాలని ఏ సభ్యునికీ అభిప్రాయంలేదు.

[illegible] 7 Standing Committees ఉన్నవి, వాటి వేరు వేరు పద్దులక్రింద ఖర్చుచేయుటకు, ఏ [illegible] ఎంతెంత ఖర్చు చేయాలనేది జిల్లా పరిషత్తు నిర్ణయిస్తే జాబ్యం [illegible] జిల్లా స్థాయిలో పరిష్కారం అవుతాయి. ఒక చిన్న విషయము [illegible] జిల్లా స్థాయికి వెళ్ళి, అక్కడనుండి రాష్ట్ర స్థాయికి పోయి, తిరిగి [illegible] పడుతోంది. అంతలోపల గౌరవ సభ్యుల పరియత్ [illegible] ఉన్నాను, మొదటి రాష్ట్రంలో శాసనసభ్యుడుగా ఉండినప్పటినుండి [illegible] ఉన్నాను. [illegible] స్థాయినుండి [illegible] అంతవరకు [illegible] రెవిన్యూ [illegible] నిర్వహణ [illegible] ఎగ్జిక్యూటివ్ [illegible]

శాసనసభ్యుల జీతాలు రు 200 లకు పెంచాలని కొందరు సూచన చేసినట్లు విమర్శించారు. ప్రజాప్రభుత్వంలో శాసనసభ్యుల బాధ్యత ఎక్కువయినది. మొన్న లక్ష్మీకాంతమ్మగారు చెప్పారు. మంత్రులకు పైపిస్సు ఉంటారుగాని శాసనసభ్యులు ఏదైనా పైపు చేయించవలసివస్తే రెండు రూపాయలు విధిగా యిస్తేనేగాని పైపుచేయించే అవకాశంలేదని చెప్పారు. శాసనసభ్యులు జిల్లాలలో వర్యటించునప్పుడు, రాజధానికి వచ్చినప్పుడు— పార్లమెంటు సభ్యులకు యిచ్చినట్లు పాసులు— ఫస్టుక్లాసుగాని, సెకండుక్లాసుగాని యిస్తే, ఇస్తున్న జీతం యథాతథంగా ఉంచడానికి అభ్యంతరంలేదు. శాసన సభ్యులకయ్యే పోస్టేజి ఖర్చుల గురించికూడ సుబ్బారావుగారు ఇదివరకే వక్కాణించారు. ప్రభుత్వం service stamps అన్ని ఆఫీసులకు సప్లయి చేస్తున్నారు. శాసన సభ్యులకుకూడ ప్రభుత్వ వ్యవహారములకు సంబంధించిన లెటర్సుకు సర్వీస్ స్టాంప్సు యిస్తూ—యిటువంటి వసతులు కలుగజేస్తే జీతం ఎక్కువచేయమని ఎవ్వరూ కోరరు. ఎక్కువ తీసుకోవాలని ఏ సభ్యునికీ అభిప్రాయంలేదు.

[illegible] 7 Standing Committees ఉన్నవి, వాటి వేరు వేరు పద్దులక్రింద ఖర్చుచేయుటకు, ఏ [illegible] ఎంతెంత ఖర్చు చేయాలనేది జిల్లా పరిషత్తు నిర్ణయిస్తే జాబ్యం [illegible] జిల్లా స్థాయిలో పరిష్కారం అవుతాయి. ఒక చిన్న విషయము [illegible] జిల్లా స్థాయికి వెళ్ళి, అక్కడనుండి రాష్ట్ర స్థాయికి పోయి, తిరిగి [illegible] పడుతోంది. అంతలోపల గౌరవ సభ్యుల పరియత్ [illegible] ఉన్నాను, మొదటి రాష్ట్రంలో శాసనసభ్యుడుగా ఉండినప్పటినుండి [illegible] ఉన్నాను. [illegible] స్థాయినుండి [illegible] అంతవరకు [illegible] రెవిన్యూ [illegible] నిర్వహణ [illegible] ఎగ్జిక్యూటివ్ [illegible]

శాసనసభ్యుల జీతాలు రు 200 లకు పెంచాలని కొందరు సూచన చేసినట్లు విమర్శించారు. ప్రజాప్రభుత్వంలో శాసనసభ్యుల బాధ్యత ఎక్కువయినది. మొన్న లక్ష్మీకాంతమ్మగారు చెప్పారు. మంత్రులకు పైపిస్సు ఉంటారుగాని శాసనసభ్యులు ఏదైనా పైపు చేయించవలసివస్తే రెండు రూపాయలు విధిగా యిస్తేనేగాని పైపుచేయించే అవకాశంలేదని చెప్పారు. శాసనసభ్యులు జిల్లాలలో వర్యటించునప్పుడు, రాజధానికి వచ్చినప్పుడు— పార్లమెంటు సభ్యులకు యిచ్చినట్లు పాసులు— ఫస్టుక్లాసుగాని, సెకండుక్లాసుగాని యిస్తే, ఇస్తున్న జీతం యథాతథంగా ఉంచడానికి అభ్యంతరంలేదు. శాసన సభ్యులకయ్యే పోస్టేజి ఖర్చుల గురించికూడ సుబ్బారావుగారు ఇదివరకే వక్కాణించారు. ప్రభుత్వం service stamps అన్ని ఆఫీసులకు సప్లయి చేస్తున్నారు. శాసన సభ్యులకుకూడ ప్రభుత్వ వ్యవహారములకు సంబంధించిన లెటర్సుకు సర్వీస్ స్టాంప్సు యిస్తూ—యిటువంటి వసతులు కలుగజేస్తే జీతం ఎక్కువచేయమని ఎవ్వరూ కోరరు. ఎక్కువ తీసుకోవాలని ఏ సభ్యునికీ అభిప్రాయంలేదు.

[illegible] 7 Standing Committees ఉన్నవి, వాటి వేరు వేరు పద్దులక్రింద ఖర్చుచేయుటకు, ఏ [illegible] ఎంతెంత ఖర్చు చేయాలనేది జిల్లా పరిషత్తు నిర్ణయిస్తే జాబ్యం [illegible] జిల్లా స్థాయిలో పరిష్కారం అవుతాయి. ఒక చిన్న విషయము [illegible] జిల్లా స్థాయికి వెళ్ళి, అక్కడనుండి రాష్ట్ర స్థాయికి పోయి, తిరిగి [illegible] పడుతోంది. అంతలోపల గౌరవ సభ్యుల పరియత్ [illegible] ఉన్నాను, మొదటి రాష్ట్రంలో శాసనసభ్యుడుగా ఉండినప్పటినుండి [illegible] ఉన్నాను. [illegible] స్థాయినుండి [illegible] అంతవరకు [illegible] రెవిన్యూ [illegible] నిర్వహణ [illegible] ఎగ్జిక్యూటివ్ [illegible]

Regional committee సరిగా function చేసే విషయంలోను నా కిచ్చిన కొద్దిపాటి సమయంలో సూచనలు ఇచ్చాను

ఈ అవకాశం కల్పించినందుకు మీకు నా కృతజ్ఞత తెలుపుతున్నాను

మిస్టర్ స్పీకర్ రేపు ఉదయం 8 30 గంటలకు మళ్ళీ సమావేశం అవుదాము

The House then adjourned till Half Past Eight of the Clock on Wednesday, the 4th March, 1959.

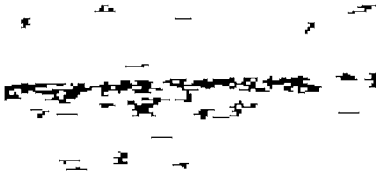

కంట్రిబ్యూట్ చేస్తే పని ప్రారంభించబడుతుందని చెప్పటం జరిగింది. అందుచేత ఆ కమిటీవారు ప్రజల కంట్రిబ్యూషన్ కొరకు ప్రయత్నించినపుడు, అక్కడ ప్రజాప్రతినిధులు ఏమాత్రం సహకారం చేయలేదు. ప్రజాప్రతినిధుల సహకారం అక్కడ ఉన్నట్లు లేదు. 50 వేల రూపాయలు గవర్నమెంటు ఇచ్చినపుడు, అక్కడ ఉన్న ప్రజాప్రతినిధులు ప్రజలనుండి డబ్బు తీసుకువచ్చి, ఆ రోడ్డు వేయించేందుకు ప్రయత్నించాలా, అక్కరలేదా ? - అని అడుగుతున్నాను. మూడు సంవత్సరాలుగా ఆ కమిటీ 500 రూ. మాత్రమే వసూలు చేయగలిగింది. "మనం డబ్బు ఇస్తేనే సంజీవరెడ్డిగారి ప్రభుత్వము చేస్తుందట. ఆ రోడ్డు లేకపోతేలేకపోనీ" అని అక్కడి ప్రజాప్రతినిధులు చెబుతున్నందుకు నేను విచారిస్తున్నాను. ప్రభుత్వం ఇచ్చే డబ్బు తీసుకొని, ప్రజలనుండి కంట్రిబ్యూషన్ వసూలుచేసి, గ్రామాలలో పనులు చేస్తే బాగుంటుందని, అందుకు ప్రతిపక్షం వారుకూడ గట్టిగా ప్రయత్నించాలని కోరుతున్నాను. హరిజనులకు మేలు కలిగించుటకు బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు కనికరించి కృషిచేయాలి. కాని, యీ రోజున మన గోలే మిగులుతోంది. అపోజిషన్ పార్టీవారు గ్రామాలకు పోయి, ప్రభుత్వం చేస్తున్న మేలును ప్రజలకు తెలియజేయాలని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ యన్. పెద్దన్న (అమ్మం - రిజర్వుడు) : పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ సర్, అక్కడ అపోజిషన్ పార్టీవారి సహకారం లేదని, గున్నయ్యగారు చెబుతున్నారు. 50 వేలు గవర్నమెంటు శాక్షన్ చేశారన్నారు. గవర్నమెంటు శాక్షన్ చేసింది 50 వేలు కాదు ; 16 వేలు మాత్రమే. అక్కడ ప్రజలు నిర్మాణాత్మకమైన పనులు చేశారు...

మిస్టర్ స్పీకర్ : మీరు చెప్పిన దానిలో పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ లేదు. కూర్చోండి. మీ టైమ్ వచ్చినపుడు మీరు మాట్లాడండి.

శ్రీ పి. గున్నయ్య : అధ్యక్షా, వారు ఆరోడ్డుపైన ఎన్నడయినా నడిచి వెళ్ళారా అని అడుగుతున్నాను. వారు ఎప్పుడూ అద్దాలగల కార్లలో మీద వెడతారు. అసలు అక్కడ రోడ్డు లేదు. "ప్రభుత్వానికి డబ్బు ఇస్తేనే రోడ్డు వేస్తారా ?" సంజీవరెడ్డిగారివంటి నిర్మాణాలు వేస్తూ "ప్రజలు ఎందుకు డబ్బు ఇవ్వాలి" అని అంటున్నారు. దానివల్ల అక్కడ జరుగుతున్న పనులుకూడ ఆగిపోయినవి. గజపతినగరంలో మంచినీళ్ళ కలిగినటువంటి పంచాయితీబోర్డు ప్రెసిడెంట్ గారు ఉన్నారు. లోకల్ డెవలెప్ మెంటు స్కీములక్రింద 30 వేల రూపాయలు తీసుకున్నప్పటికీ ఇంకా మైనర్ కాలువలు కడుతూనే వున్నారు. అదేవిధంగా అక్కడ బ్లాకులో మరిచిపోకుండా ఒకటి నియమించాలని బ్లాకులతో చాలాసార్లు చెప్పినా వారిని ఆశ్చర్యపరచి ప్రాజెక్టులు పెట్టుకోవటానికి ప్రతిపక్షంవారు ఏమైనా ప్రయత్నం చేశారా అని అడుగుతున్నాను. ఆఫీసర్స్ వారు

"ప్రభుత్వం చేసింది సున్న" అని చెప్పటం ధర్మంకాదని మనవిచేస్తున్నాను. "మా జిల్లాలో ప్రజలు ఏడుస్తున్నారని" ఇంకో సభ్యులు అన్నారు. ఆ సభ్యుని నియోజకవర్గంలాంటి నియోజకవర్గం మన రాష్ట్రంలో ఇంకోటి లేదు. వారి పట్టణంలో పెద్ద పెద్ద భవనాలు, పెద్ద వ్యాపార కేంద్రాలు ఉన్నాయనేది అందరికీ తెలుసు. అంధ్రదేశంలో అటువంటి పట్టణం ఇంకోటి లేదు. విశాఖపట్నంలో ప్రజల డబ్బును ఖర్చుపెట్టి ప్రభుత్వం అనేక ఇండస్ట్రీస్‌ను స్థాపించింది. దేశంలో ఉన్న కూలీవాళ్ళను అక్కడ పోషించటం జరుగుతున్నది. ఆ విషయాన్ని అక్కడి ప్రజాప్రతినిధులు ఎరుగరా? అని ప్రశ్నిస్తున్నాను.

పాతపట్నం తాలూకా జిల్లాబోర్డు రోడ్లు 4 సంవత్సరములనుండి మరమ్మత్తులు కాలేదు. సదరురోడ్లు అన్నీ 1 లక్షరూపాయలు ఖర్చుచేసి మరమ్మత్తులు చేయిస్తారని ఆసిస్తూ యున్నాను.

ఎక్కడో ఉన్నటువంటి British దొరలను తీసుకొచ్చి వారికి కొంత shares యిచ్చి కాల్ చెక్స్ కంపెనీ కర్మాగారంకట్టింది. దానిలో కొన్ని లక్షల నుంది 100 రూపాయలకు తక్కువ లేకుండా జీతాలు అనుభవిస్తూ వాళ్ళు కలుగజేసుకున్న సౌకర్యాలు శాసన సభ్యులకు కూడ లేవని ఆ గౌరవసభ్యులకు తెలియచా అని మనవిచేస్తున్నాము. ఇండియా గవర్నమెంటు సింధియా కోసం కోట్లకొంది రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి ఓడలు తయారుచేస్తున్నారు. ఆ labourers ఎంతో ఉన్నత దశలో బ్రతుకుతున్నారు. ఒక విశాఖపట్టణానికి యిచ్చినటువంటి water work scheme కు కొన్ని కోట్లరూపాయలు అవుతుంది. అది ప్రజల డబ్బుకాదా? ప్రజలను ఏడిపిస్తున్నారు ప్రజా ప్రతినిధులు. మాకు opposition ఉండవచ్చు అడగండి. అంతేగాని గ్రామాలలో యిలాంటిది పెట్టకూడదని వారిని వినయ పూర్వకంగా ప్రార్థిస్తున్నాను.

ధరలు పెరిగిపోతున్నాయనే గోల ఎక్కువ అయింది. 1¼ రు. కు 2 సేర్లు బియ్యం అంటున్నారు. బియ్యం అమ్ముకునేవాడి సంగతే ప్రతిసభ్యులు చెబుతారు. గాని ఆ బియ్యం ఉత్పత్తి చేసేవాడి సంగతి మరచిపోతున్నారు. ఒక ఎకరా పండించుకునే రైతువంటివాడు గరిసెడు ధాన్యంకొస్తే తన బిడ్డకు కూడ లేకుండా వ్యాపారం చేసుకొనే వ్యక్తులు వందలలోనే అమ్ముకున్నాడు. నా area లో ఒక చిన్న దృష్టాంతం చెబుతాము. ప్రభుత్వం ఒక బ్రాహ్మణ కుటుంబీకులకు భూములు యిస్తామని ఉంటున్నారు. కూలీలు దొరకటం లేదు. పట్టుకొండి కొనుక్కోలేని వాళ్ళకి ఇవ్వాలి. ఒక్కొక్కరికి ఇరవై ఎకరాలు ఇస్తే ఇవ్వకుండా ప్రభుత్వం వాళ్ళకి నెలకు వంద రూపాయలు జీతం యిచ్చి పెంచి పోషిస్తున్నారు. వాళ్ళ పరిస్థితి అతి దీనంగా ఉన్నదని తెలియడానికి [illegible] ఆ రోజు సుబ్బారావుగారు చెప్పినట్లు నేను కూడ [illegible] ఆంధ్ర దేశంలో

700 చేనేత సహకార సొసైటీలు ఉన్నాయి. 4 లక్షల మగ్గాలు పనిచేస్తున్నాయని ప్రభుత్వం చెబుతున్నది. ఇన్ని చేస్తున్నా బజారులో వేదవాడికి 5 రూపాయలకు చీర, 5 రూపాయలకు పంచ దొరకదు. అన్నీ 50 రూపాయలు చీరలే నేస్తున్నారు. ఇక్కడున్నటువంటి వాళ్ళంతా ఉన్నత ఉద్యోగస్తులే అనుకోండి. సామాన్యమైనటువంటి 70 రూపాయల ఉద్యోగికి చీరలక్రిందే డబ్బంతా అయిపోతుంది. 700 సహకారసంఘాల మీద ఒక Director ఉన్నారు. కొంచెం రేటు తగ్గించి, మామూలు వాళ్ళకు 20 రూ॥ లకు చీర, వేదవాళ్ళకు 2, 3 రూపాయలకు బట్టలు దొరికేటట్లు ప్రభుత్వం ఎందుకు చేయకూడదు? ఆ విధంగా బట్టలు చౌకచేయించాలని నేను వినయపూర్వకంగా ప్రార్థిస్తున్నాను.

Local administration విషయంలో నేను కొద్దిగా చెప్పాల్సి ఉన్నది. అందుకు తమరు అంగీకరించాలని ప్రార్థిస్తున్నాను. N.G.O. ఉద్యోగుల తాలుకు రాబడి చెపుతున్నాను. మా జిల్లాలో ఒక sanitary inspector గారు ఉన్నారు.

మిష్టర్ స్పీకర్ : Local administration demand వస్తుంది. ఆ రోజున మాట్లాడవచ్చును.

శ్రీ పి. గున్నయ్య : నెలరోజులు యిక్కడ budget చర్చలు జరుగుతాయి. హరిజన సమస్య గ్రామాలలో ఉన్నది. అస్పృశ్యతా నివారణ, యింకా చాల కార్యక్రమాలు ఉన్నాయి. గ్రామాలలో హరిజనులను ఏ విధంగా బాగు చేయాలి? హరిజనుల యొక్క పునరుద్ధరణ ఏవిధంగా చేయాలి అనేటటువంటి విషయంమీద తమరు యిచ్చినటువంటి అవకాశంలో ఒక్కు నిమువర్ అయినా M. L. A. లు అందరు మాట్లాడితే ప్రభుత్వం వెంటనే దానిని అంగీకరిస్తారని అనుకుంటున్నాను.

Hyderabad లో చంచల్‌గుట్ట, ఎల్లమంజిల్ అలో quarters కట్టారు. నేను వదో వసతిండి అక్కడికి వెళ్ళాను. అవాళ్ళు యిబ్బందులున్నట్లు చెప్పారు. ఎలక్ట్రిసిటీ అనేది కూడా సరిగా కొడుక్కోవడానికే వీలు లేని పరిస్థితిలో ఉన్నది.

మిష్టర్ స్పీకర్ : ఏ ఊళ్ళో?

శ్రీ పి. గున్నయ్య : Hyderabad లో ఎల్లమంజిల్ లో చంచల్‌గుట్టలో వేసిన quarters గవర్నమెంటువారు కట్టారు. ఆ supervisors ఎవరు ఉన్నారో తెలియదు. వేలు కరుస్తూండే పోలీసు వాళ్ళకు భయం కలిగిందో, ఎవరనుకున్నారో తెలియదు. కాబట్టి ఆ యింటిలోనే వాళ్ళని ఉండమని ప్రార్థిస్తున్నాను. మనకు typist లు దొరకడం లేదని గవర్నమెంటువారు చెప్పారు. ప్రతిసారీ M. L. A. లకు ఇబ్బందులు కల్పిస్తూ ఉన్నారు. మీరు

వాడికి తెలుగు typist, ఇంగ్లీషువాళ్ళకు ఇంగ్లీషుపైపు చేయించే ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను.

మిన్టర్ స్పీకర్ : మీకు కఒ ఇంగ్లీషు పైపిస్టును యివ్వమన్నారా ?

శ్రీ పి. గున్నయ్య : తమదయ. ఇక్కడున్నటువంటి ప్యూన్లు, office లో ఉన్నటువంటివాళ్ళు భోజనాలు లేకుండా పనిచేస్తున్నారు కాబట్టి ప్రతి బడ్జెట్‌లో కూడ ఒక tea party అంత ఉండదు. ఒకనెల జీతం బోనసుగా యిప్పించాలని వారియొక్క సౌకర్యానికి తమరు తోడ్పడాలని వినయపూర్వకంగా ప్రార్థిస్తూ విరమించుకుంటున్నాను.

*డాక్టర్ ఎమ్. చెన్నారెడ్డి (విశాఖపట్నం-జనరల్) : అధ్యక్షా, మొత్తం రెండు రోజుల చర్చలలో వచ్చిన అనేక విషయాలపైన క్లుప్తంగా మీరు యిచ్చిన కొద్దిపాటి సమయంలో కొన్ని అభిప్రాయాలు మనవి చేయడానికి నేను ప్రయత్నం చేస్తాను. మన భారతదేశంలో రాజకీయంగా స్వాతంత్ర్యం దొరకక పూర్వం, దొరికిన తరువాత administration పద్ధతిలో మార్పులు ఏమి రాలేదనే సంగతిని అందరూ అంగీకరిస్తున్నారు. మన బాధ్యతలు, మనం తీసుకున్న కార్యక్రమాలు ఎంత పెద్ద ఎత్తున పెరిగిపోయినా దానికి అనుగుణ్యంగా మన administrative machinery ని, administrative system ను మార్చుకోలేకుండా ఉన్నాం. ఒక్కసారిగా ఈ పద్ధతిని మార్చుకోవాలంటే కష్ట సాధ్యంగా ఉంటుంది. దానికి సలహా చెప్పేవారుకూడ ఆ administration లోనే పెరిగి పెద్దయి ఉంటారు. వారి సలహాలను ధిక్కరించాలంటే రాజకీయాలలో తలలుమించి ఉండేటటువంటి మన అందరికి ఒక్కసారిగా సాధ్యంకాకుండా పోతుంది. అందుకే పంచవర్ష ప్రణాళికలను వేసుకున్నాం. రెండు పంచవర్ష ప్రణాళికల అనుభవం మనకు ఉన్నది. రెండో ప్రణాళిక చివరి రెండు సంవత్సరాలలోను మనం ఎంతో కార్యక్రమాన్ని పూర్తిచేసుకోవలసిన అవసరం ఉన్నది. ఏపిల్‌బి కమిటీ రిపోర్టు అని పండిత జవహర్‌లాల్ నెహ్రూగారు ఎంతో ప్రశంసిస్తూ అన్ని రాష్ట్రాలకు సిఫార్సు చేశారు. కాని దానిలో సూచించిన విషయాలను ఏధోరణిలో, ఏ మార్గంలోనైనాసరే ఆచరణలో పెట్టడానికి మనుకున్నారనే పరిజ్ఞానం వాకు లేదు. అవిధంగా rigour తో కూడినటువంటి మార్పులు ఈనాటి administrative machinery లో [illegible] అనే పంగతి అందరు గుర్తుపెట్టుకోవాలి. కాబట్టి ప్రభుత్వంవారు శాశ్వత స్థాయిలో [illegible] వాళ్ళకు వారి శ్రేయోభివృద్ధికి [illegible] మనుకోవాలి. నేను ఇదివరకే [illegible] ఉండకూడదనే ఉద్దేశంతో ఎక్కువకాలం [illegible] ఉండకూడదనే ఉద్దేశంతో [illegible] ఉంటే [illegible] ఉండటం

నరైన పద్ధతిగా కన్పించదు. ఇతర రాష్ట్రాలలో ఉండే Commissioners పద్ధతిని ఎంత తొందరగా ఆచరణలో పెడితే అంత బాగా ఉంటుందని అనేక మంది సభ్యులు యిదివరకు, యింతకుపూర్వం సలహా చెప్పారు. దానినే నేను కూడ సమర్థిస్తున్నాను. Tottenham system, బాగా కరుడుకట్టిన పాత తత్వం. అదేపద్ధతి ఆఫీసర్లను పట్టిబాధిస్తూ ఉన్నదనేది స్పష్టంగా కనబడుతూ ఉన్నది. డైనందిన administration వ్యవహారాలలో అనేక నిదర్శనాలు మనం చూస్తూ ఉంటాము. ఎంత పేపు రిపోర్టులు, files వ్యవహారంతోనే ఉండి, సామాన్య పౌరులు యిచ్చినటువంటి applications లెక్కలేకుండా ఉండే టటువంటి Tottenham system ఎంత rotten గా ఉన్నదో, మనం ఎంత తొందరలో గుర్తిస్తే అంత బాగుంటుందని నేను మనవిచేస్తున్నాను.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడింది గనుక, ఆంధ్ర, తెలంగాణా పద్ధతులను రెంటిని ఒకటిచేసే అవకాశముంది. కాని దానిని ప్రభుత్వం లెక్కచేస్తున్నట్లు కనబడదు. గత రెండు సంవత్సరములనుండి పట్టుదలగా పాతపద్ధతినే రుద్ద ప్రయత్నిస్తున్నట్లు కనబడుతున్నది. ఇది చాలా బాధాకరమైన విషయం. దీనిని ప్రత్యేకంగా మంత్రివర్గం గుర్తుపెట్టుకొనవలెనని నేను సలహా చెప్పుచున్నాను. ఒక ఆఫీసరు యీనాడు ఏవిధముగా ప్రవర్తిస్తున్నాడో ఉదాహరణకు పేర్కొంటాము. సెక్యూరిటీ ఆఫ్ సర్వీసెస్ ఏ విధంగా వుంటాయి? ప్రాంతీయ భేదాలవల్లగాని, కులతత్వాలతోగాని యీనాడు అధికార్లు యిష్టంవచ్చినట్లు నిచ్చలవిడిగా వ్యవహరించే మొండిసాహసాన్ని అరికట్టుట చాల అవసరమని ప్రభుత్వానికి మనవిచేస్తున్నాను. సేల్సుటాక్సు డిపార్టుమెంటులో జరిగిన ఒక చిన్న సంఘటన నా దృష్టికి వచ్చింది. దానిని ముఖ్యమంత్రిగారు గమనించి అది సరియైనదో కాదో రుజువుచేసి ఆ విధంగా యికముందు జరుగకుండా చేయవలసిన అవసరమున్నది. ప్రత్యేకంగా ఒక చిన్న సంఘటనను బ్రహ్మాండంగా పెంచి నేను సాధించే దేమీ లేదు. హిందువుల పండగలకు సేలవులు వుంటే క్రిందు ఆఫీసర్లకు ప్రత్యేకంగా పని నివ్వకుండా వెళ్ళగా వారిని వెళ్లనిచ్చి సాధారణంగా జరుగుతూ వుంటుంది. సేల్సుటాక్సు డిపార్టుమెంటు కమిషనర్ ఆఫీసులో ధ్యూటీస్ అలాట్ చేసే రిజిష్టరులో ఒక ఆఫీసరు అయన అసిస్టెంటు కమిషనరో ఏమైనా వాకు తెలియదు. హిందువుల పండుగవాడు ఆఫీసులో అందరూ ముస్లిములుండుట చూసి "ఈ రెండు రోజులు పాకిస్తాను అయితే వాకు అభ్యంతరమే లేదు" అనే బాధ్యతారహితమైన పదాలు వ్రాయడం సరికాదు. ఇటువంటి ఆఫీసర్లనూ పాబ్యర్తే తప్ప యీ [illegible] పద్ధతిలో జరుగరాదని నేమ మనవిచేస్తున్నాము. [illegible] ముఖ్యమంత్రి [illegible] అధికారం [illegible] ప్రవర్తిస్తూ అనేక పార్టీల సంప్రదాయాలపై [illegible] ప్రవర్తిస్తూ

మోషన్లు వచ్చాయి. వాట్లపై గౌరవసభ్యులు తమ భావాలను ఏ విధంగా ప్రకటించారో, వారిలో ఎంత అసంతృప్తి వుందో మీకు స్పష్టంగా తెలుసు. మీకు కాన్‌స్టిట్యూషన్ ప్రకారం ప్రివిలేజ్ మోషన్ రాదుఅని చెప్పడం సాహసంగా వుంది. కాని ఈ సందర్భంలో నేనొక ముఖ్యమైన విషయం మనవిచేయవలసి ఉన్నది. గౌరవసభ్యులు ప్రివిలేజ్ మోషన్లపై వెలిబుచ్చిన భావాలను ప్రభుత్వం ఎంతత్వరగా గమనించితే అంతమంచిది. ప్రివిలేజ్ మోషనుగా వస్తుందా? రాదా? అనిగాని, శ్రీ సంజీవయ్యగారు ఖమ్మంలో ఏమి చెప్పారు? శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు యీ సభలో ఏమి చెప్పారు? అనే వాటిని గురించిగాని, నేనేమీ చెప్పదలచుకోలేదు. సభ్యులలో అసంతృప్తి వున్నదనేది మాత్రం యథార్థం. ఈ ధోరణిలో ఉపన్యాసములు చేయుటవలన కాంగ్రెసుకు బలంచేకూరుతుందనుకోవడం అవివేకమే అవుతుంది. నిజానికి కాంగ్రెసు పార్టీ బలపడవలయునంచే మంత్రులు, సౌష్ఠవమైన విధానాలను కొన్నింటిని ఆచరణలో పెట్టవలయును. ఈ విషయాన్ని ముఖ్యమంత్రిగారు గమనిస్తారని ఆశిస్తున్నాను. మంత్రిగారు ఆఫీసర్లకు ఆ విధముగా చెప్పారా? లేదా? అని నేను ప్రశ్నించదలచుకోలేదు. ఒక వేళ అది నిజమే అయితే, మంత్రులపై ఆఫీసర్లకు ఏమాత్రం గౌరవం వుండదనే విషయంలో ఎవరికి భేదాభిప్రాయముండదు. ఈనాడు ప్రభుత్వయంత్రాంగములోనివారు ఎంతో విశ్వాసముతో సానుభూతితో పనిచేసే వాతావరణము కలిగించవలెను.

అపోజిషన్ పార్టీ గురించి చెప్పారు. ఏది ఏమైనా అపోజిషన్‌కు కూడా ఒక బాధ్యత వుందనే సంగతిని ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. స్నేహ పూర్వకమైన వాతావరణం కలిగించవలసిన బాధ్యత, పూచీ అధికార పార్టీకి కూడా వుంది. ఆఫీసర్లుకూడా ఆ విధముగా వ్యవహరించవలసివుంది. అతను కాంగ్రెసువాడా? కాడా? ఏ గ్రూపుకు చెందినవాడు? ఇటువంటి విచక్షణతో ఉద్యోగులు మెలుగుతున్నారంటే - అందుకు బాధ్యులము మనమేనని చెబుతున్నాను. ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వములో అపోజిషనుకు కూడా గురుతరమైన బాధ్యత వుంది. అపోజిషన్‌లో వుండే పక్షాలవారమంతా ప్రభుత్వానికి సహకారమివ్వాలనీ నేను మరొకసారి చెబుతున్నాను. మొన్న ఒకసారి యీ విషయాన్ని మనవిచేశాను. మరొకసారి మనవిచేస్తున్నాను. నాన్ గెజిటెడ్ ఆఫీసర్లను ప్రతిపక్షీయులు చెప్పగోడుకున్నారనే విధముగా వ్యవహరించడం దేశమునకు ఎంతమాత్రం క్షేమకరంకాదు.

శ్రీ కల్లూరి సుబ్బారావుగారు చాలా పెద్దలు. వయస్సులోనే వృద్ధులు. వారి గురించి నాకు అధికంగా తెలియదు. వారు శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారికి సలహాదారుగా వుంటారని అక్కడక్కడ అనుకుంటుంటే నేను విన్నాను. ఈనాడు వారు ఇవన్నీ మాట్లాడుతుంటే, ఖమ్మంజిల్లాలో ఏమి జరిగిందో అని వివరించినట్లు

నాకు. మహాభారత యుద్ధమంతా చెప్పారు. ధృతరాష్ట్ర కొగిలి అన్నారు. మేము మాత్రం ఆధృతరాష్ట్ర కొగిలిలోకి రాదలచుకోలేదని మనవి జేస్తున్నాను. మమ్మల్ని శత్రువులుగా భావించితే అది వారి దురదృష్టం. మేము శత్రువులుగా వ్యవహరించడం లేదు. మహాభారత యుగం కాదిది. కాలమూ కాదు. మేము మాత్రము ధృతరాష్ట్ర కొగిలిలోకి రాదలచుకోలేదు. రెండువందల పైబడి వున్న వారి సంఖ్యలో ఏమైనా తగ్గిపోతూ వుంటే, కాంగ్రెసు రెండింతల దుర్యోధనబలముతో, వున్నదని వారి భావమేమో. మమ్ములను తమ ధృతరాష్ట్ర కొగిలిలోకి తీసుకొని పో ప్రయత్నిస్తున్నారేమో? కాని ఒకటి మాత్రం యథార్థం. వారు ఉపయోగించిన భాష, ధోరణి సరియైనది కాదు. ప్రజాస్వామ్య యుగంలో అది సరిపోదని వారికి తమద్వారా సవినయంగా మనవి జేస్తున్నాను. ఇది ప్రతిపక్షంవారిని శత్రుపక్షంగా భావించే సమయం కాదు. "బ్రహ్మాండమైన యుద్ధం చేసి విజయం సాధిస్తాం. తప్పకుండా ఎన్నికలలో నిలిచి గెలుపొందుతాం." అనేది ప్రజాస్వామ్యంలో కుటిల లక్షణం కాదు. ఉద్యోగులు నౌకర్లు కారా? వారిని ఏవిధంగా వుంచాలి? అనే భావాలు పన్నెండవ శతాబ్దానికి చెందినవిగా కనబడుతున్నాయి. అంతకుమించి వారి ఉపన్యాసంపై నేను విమర్శించదలచుకోలేదు.

నాకు గెజిటెడ్ ఆఫీసర్ల గురించి మేము ఇదివరకు అనేక వివరాలు మనవి జేసుకొన్నాం. వారిని రెచ్చగొట్టడానికి మేమేమీ ప్రయత్నించడం లేదు. వారిని పానుభూతితో అర్థము చేసుకొనవలెనని ఇంతకుముందు మనవి జేశాను. వారి జీతాలకు సంబంధించి విచారించడానికి సరియైన కమిటీ ఏర్పాటు కాలేదని కూడా మేము చెప్పాము. శ్రీ సుందరయ్యగారు ఏమి చెప్పారు? ఏమి చెప్పలేదు? అని కాదు. ఎక్స్‌పర్టులతో కూడిన కమిటీని నియమించాలి. అందులో ఆర్థికశాఖామాత్యులు వుండుట ఎంతమాత్రం సరియైనది కాదని మేము చెప్పాము. దానిని దృష్టిలో పెట్టుకొనక సుందరయ్యగారు వుండుట సరియైనదా? కాదా? అని వాదించబూనడం — ఒకరకంగా శ్రీ సుందరయ్యగారు ఎక్స్‌పర్టు కారు. వారికి రాజకీయాలతో ఎక్కువ సంబంధం వుంది. అయితే వారికి అందులో పరిజ్ఞానము వుందనికూడ నాకు తెలుసు. కమిటీ నియమించాము. రిపోర్టు వచ్చింది. అన్నంతమాత్రాన ఆర్థికమంత్రి చైర్మన్‌గా వున్న కోటుమాత్రం తీరదని మనవి జేస్తున్నాము. అనలు మొదట్నుంచీ రెండుకమ్యూనిస్టులున్నారు? అనేది ప్రశ్నే కాదు. ఒకవేళ అప్పుడు ఒప్పుకొన్నవి తిరిగి వాదులని, పెట్టిన పొరబాటే అవుతుందని, ప్రభుత్వానికి అది తప్పు అని తెలిసినప్పుడు ఆ తప్పు అని ఒప్పుకోడానికి తటపటాయించడం కాకపోవడంకూడా పొరబాటే అని మనవి జేస్తున్నాను.

ఈనాడు అందరూ అనామలీస్ వున్నవని ఆర్థికమంత్రిగారు, యితరులు ఒప్పుకున్నారు. దానిని పునరాలోచించడానికి హామీ యిచ్చారో, లేదో, అవి రప్పుడుమాటలో, ఏమో నాకు తెలియదు. అది ప్రభుత్వానికి సంబంధించిన విషయం. మూడు నాలుగు రోజులలో...అని ఇంక ఆ విషయం పట్టించుకో కుండా కాలం దాటవేయడం న్యాయం కాదు. ధర్మం కాదు. 'ఇది అసెంబ్లీ యొక్క ఆదేశం' అంటే ముఖ్యమంత్రిగారు బాధపడినట్లు నాకు అనిపించింది. వారిని బాధపెట్టడం నా ఉద్దేశం కాదు. ప్రభుత్వంలో ఒక స్తంభన, ఇరడిసిప్లిన్ పర్వడితే అది రాష్ట్రప్రజలకే నష్టకరమైన విషయం. దానిని ప్రెస్టిజ్‌గా కాకుండా - మేము చెప్పామా ? లేదా ? అని గాకుండా అనామలీస్ వున్నాయి గనుక దీనికంతా తిరిగి విచారించడానికి ఒక కమిటీని వేయాలని నా సూచన.

కరప్షన్ గురించి ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారు. అందుకు నేనొక సూచనను చేయదలచుకున్నాను. ఒక జుడిషియల్ ఆఫీసర్ అధ్యక్షతన కొంతమంది ఎక్స్ పర్ట్సుతో కూడిన ఒక కమిటీని వేయండి. ఈనాడు ప్రభుత్వం ఒక పార్టీ. గెజిటెడ్ నాన్ గెజిటెడ్ ఆఫీసర్సు ఒక పార్టీగా అయింది.

ఈనాడు ధరవరలు విపరీతంగా పెరిగి పోతున్నాయి. జీవనప్రమాణం కూడ పెరుగుతున్నది. పరిస్థితుల ననుసరించి ప్రజల అవసరా లేవిధముగ వున్నాయి ? అనే విషయాలుకూడ గమనించాలి. అసలు మూలపల్లెలను మరచి పోయామని శ్రీ గున్నయ్యగారన్నారు. మన మొక ప్రక్క ఒక ప్రధానమైన సమస్యను గూర్చి చర్చిస్తున్నప్పుడు ఆ సందర్భంలో దానిని గురించి చెప్పలేదు. దీనిని గురించి చెప్పలేదు అనడం సరికాదు. అందువలన నాకు గెజిటెడ్ ఉద్యోగుల యోగక్షేమాలు గమనించి నేను యింతకుముందు సూచించిన విధముగా ఎక్స్ పర్ట్సుతోకూడిన ఒక కమిటీని తిరిగివేయాలని కోరుతున్నాను. ఇంతకుముందు ఒక కమిటీని వేశాము - తిరిగి వేయడం ప్రెస్టిజ్‌కు భంగం అనే విధముగా ఆలోచించతగదని సవినయముగా ప్రభుత్వానికి మనవి చేస్తున్నాను.

Administration లో ప్రభుత్వం యొక్క interference ఉంటే బాగా చిక్కు తీరుతుందని మేము అనేకసారులు చెప్పాము. మేము చెప్పడంలోనే [illegible] అనడంలో యీ మాడుపోరం తెలుస్తుంది. ఈనాడు administration లో నిజంగా interference ఉన్నది. ఒకచోట తక్కువగా ఉండవచ్చు. మరొకచోట ఎక్కువగా ఉండవచ్చు. ఒక మంత్రి కలెక్టరులమీద అధికంగా ఇన్‌ఫ్లుయెన్స్ చేయవచ్చును; మరొకమంత్రి మర్యాదగా తమ చెప్పుకోవచ్చును. ఒకచోట ఉండే కాంగ్రెసు కార్యకర్తలు - అధికారాన్ని దుర్వినియోగం చేయ [illegible] ప్రజలకు [illegible]

లేదు. ఇద్దాము, ఏమీ అభ్యంతరంలేదు అనే కుతూహలం ప్రజలలో కలిగేటట్లు ప్రతి రాజకీయ కార్యకర్త వ్యవహారం చేసుకోవలసి యున్నది. కాని, మనం యీనాడు ఆవిధంగా చేస్తున్నామా? మనకు ఉండే అధికారాన్ని సరిగా ఉపయోగిస్తున్నామా? ప్రజల సొత్తు కాంగ్రెసు సొత్తు కాదని తెలుసుకోవాలి. State లో ఉండే సొత్తు కాంగ్రెసు సొత్తు కాదని తెలుసుకున్నప్పుడు మనం చెప్పేమాటలకు అపార్థం కలుగుతుందని, ప్రజలు ప్రశ్నలు వేస్తారని తెలుస్తుంది. "ఈ విధంగా ఉంటే నేకంపెనీలో bonus ఇప్పిస్తాం, యూనియన్‌ను recognise చేస్తాము" అనేవిధంగా కార్మిక రంగంలోనూ, రైతాంగంలోను కూడ అనేక సంఘటనలు జరుగుతున్నాయి. ప్రభుత్వంవారి దృష్టికికూడ తెబడుతున్నాయి. వాటన్నింటిని యీ పూట ఇక్కడ ఏకరువు పెట్టి, కమిషనువేసి విచారణ చేయించమని చెప్పడం నా ఉద్దేశం కాదు. కాని, ఇటువంటివి జరగకుండా చేయాలి. అధికారంలో ఏపార్టీ ఉన్నాసరే ప్రజలు తమకిచ్చిన బాధ్యతలను, తమపై చూపించిన విశ్వాసాన్ని జాగ్రత్తగా కాపాడుకొంటూ ప్రజలను దృష్టిలో పెట్టుకొని పరిపాలన చేయాలి. ప్రజల ప్రాధాన్యతనే మొదటిదిగా గుర్తించాలి. Democratic party system లో ప్రజలకు మించిన ప్రాధాన్యత పార్టీకి కూడ ఉండజాలదనే సంగతి వారికి నేను చెప్పవలసిన అవసరంలేదు. ఈనాడు administration లో interference ఎక్కువగానే ఉన్నది, లేదని చెప్పడానికి వీలులేదు. దీనిని తగ్గించడానికి ఏ విధంగా ప్రయత్నం చేయాలో నెమ్మదిగా ఆలోచించాలి. ఎవరో, ఏదో చెబుతున్నారు, అయినా మేము తెక్కచేయము అనుకుంటే నేను ఇప్పుడు బాధపడవలసిన అవసరమేమీ లేదనుకుంటాను. కాని, దానివల్ల కలిగే పర్యవసానం అనుభవించవలసిన ఆవశ్యకత ఆవిధంగా చేసే పార్టీకి వస్తుంది. ఇప్పుడు కాకపోయినా సమయం వచ్చినప్పుడే వస్తుందని నేను చెబుతున్నాను. ఈనాడు తెలంగాణా ప్రాంతంలో జరిగే వ్యవహారాలకు సంబంధించి రీజినల్ కమిటీ ఉన్నది. రీజినల్ కమిటీ ఏవిధంగా పనిచేయుతున్నదో, ఇప్పటికి ఎన్ని నివేదికలు సమర్పించుకున్నదో, అది యిచ్చిన రిపోర్టులను ప్రభుత్వం దృష్టిలో పెట్టుకొని ఏవిధంగా ఆచరణతో పెడుతున్నదో తెలుసుకోవలసిన అవసరం ఆదర్శీకి ఉన్నదని నేను చెబుతున్నాను. నేను ఇకపై రెండు ఫ్లోర్ కమిటీలకు అభ్యంతరంగా ఉండి, కొన్ని నివేదికలు రీజినల్ కమిటీకి పంపించాము. వాటిని రీజినల్ కమిటీ ఆమోదించి ప్రభుత్వానికి పంపించింది. వాటిని ప్రభుత్వం అమలులో పెడుతున్నదో లేదో రీజినల్ కమిటీ సభ్యులకు వారి అసెంబ్లీ సభ్యులుగాని, మంత్రులుగాని తెలియజేయడంలేదు. తెలుగా ప్రభుత్వంలో Second five year plan తయారు చేసేటప్పుడు కూడ ఇలాగే ప్రవర్తించారు. ఆ విషయాలు చెప్పడంలో చాలా కష్టనష్టాలకోర్చి ఒకసందర్భంలో ముఖ్యమంత్రిగారు ఇచ్చిన [illegible]

ప్రణాళికలోని 4 వ సంవత్సరం programme పూర్తి అయింది కాని, అటువంటి దేమీ చేయడం జరుగలేదు. ఈనాడు plan లోని items అన్నీ తీసుకోబడ తాయా, లేదా అనేవిషయం వివరంగా, సమగ్రంగా పరిశీలింపబడి ఒక నివేదిక మొదటి భాగం ప్రభుత్వానికి సమర్పించడం జరిగింది. ఎన్నెన్నో రంగాలలో ఎన్నెన్నో డిపార్టుమెంటులలో పనులు జరగడంలోని లోటుపాట్లను గురించిన రిపోర్టు ప్రభుత్వానికి సమర్పించబడినది. Joint secretary status కలిగిన ఒక ఆఫీసరును నియమించుకొని పనులు సక్రమంగా జరిగేటట్లు చూచుకోవాలనే సలహాను రీజనల్ కమిటీలో మంత్రిగారు ఆమోదించారు. ఎంతవరకు ఆచరణలో పెట్టినారో ఏవిధంగా జరుగుతున్నాయో కూడ తెలుసుకోవలసియున్నది. Regional committee reports ను యీ House యొక్క Table మీద పెట్టి సభ్యులందరికీ తెలియజేయాలి. రీజనల్ కమిటీ అనేది ఒక సంకుచిత భావంతో తెలంగాణ - ఆంధ్రలో ఐకమత్యం రాకుండాచేయడానికి మొండి తనంతో - సంకుచితభావాలతో ఏర్పాటుచేయబడినట్టుఉంటి కమిటీ కాదు. ప్రజల అవసరాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని బడ్జెట్ హద్దులలోనే ఉండి ఆ ప్రాంత ప్రజలకు సరైన అవకాశాలు కల్పించడానికి అదేవనిగా పెట్టుకొని వ్యవహరించే కమిటీ తప్ప మరొకటి కాదు. House లోని ఇతర కమిటీలు ఏవిధంగా పని చేస్తున్నాయో అదేవిధంగా పనిచేసే కమిటీగానని భావించి, ఆ కమిటీనివేదిక అసెంబ్లీలోముందు పెట్టడానికి అమలుజరిపడానికి మీరు సరైన మార్గం ఆలో చించాలని నేను ప్రత్యేకంగా మనవిచేస్తున్నాను.

శిష్టు గవర్నరుగారినిగురించి చాలమంది ఉపన్యసించారు. గవర్నరు వ్యక్తిగతంగా ఏమిచేస్తారు, వారికి ఎన్ని గదులు కావాలి అనే విధంగా సంకుచిత భావాలతోనేను మాట్లాడడంలేదు. గవర్నరు ఆఫీసు గొప్పగా, మర్యాదతో చూచుకోవలసిన institution. డెమోక్రసీలో గవర్నరును గౌరవంగా చూచుకోవాలి. ఈనాడు ఇక్కడ స్పీకరుగారి కుర్చీ అంతపొడుగుగా ఎందుకుపుంది. అదే ఆకారణం ఎవ్వరికీలేదు. ఆ కుర్చీ ఎంత పొడుగుగావుంటే [illegible] అసెంబ్లీ సభ్యుల గౌరవప్రతిష్టలు ఉన్నాయని భావించ డానికి మేమంతా [illegible] ఆ విషయాన్ని [illegible] ఎవరికీ బాధఉండదు. [illegible] అవసరం లేదు. అసలు కమిటీ [illegible] 10, 11 సంవత్సరాలు [illegible] అసెంబ్లీలో [illegible] అవి [illegible]

మైన institution గా develop కావాలి. ప్రజాభిప్రాయం సమీకరించుకొని వ్యవహారాలలో సంబంధం కలుగజేసుకొని వివిధమైన మార్పులు వస్తున్నాయో వారు తెలుసుకోవాలి. pulse పైన చేయిపెట్టి వ్యవహారం చేసుకొనే పెద్ద అనుభవంగల వారు యిప్పుడు మనకున్న గవర్నరుగారు. రాజకీయ జీవితంలో బ్రహ్మాండమైన త్యాగాలుచేసి, ప్రధానపాత్ర వహించిన పెద్దలు. Administration లోనే కాకుండా రాజకీయ భాగాలలో aspiration, అనుభవం కలిగిన పెద్దలు. అందులో ఎవ్వరికీ సందేహంలేదు. దేశంలో రాజకీయంగా గాని, ఇతరత్రాగాని ఎటువంటి అవసరాలున్నాయో చూచుకోవాలి. కాని యీ మధ్య గవర్నరుల సమావేశంలో వారిచ్చిన ఉపన్యాసం నన్నుగాని, నావలె ఆలోచించేవారి నెవ్వరినిగాని సంతృప్తిపరచలేదని చెప్పడానికి నేను సాహసిస్తున్నాను. అన్యథా ఏమీలేదు కాని సుఖంగా ఉందని గవర్నరుగారు ఉపన్యాసం చేయకూడదు. అంత కంటె పెద్దెత్తునపోయి అన్ని వ్యవహారాలు చూస్తూ inspire చేసి, confidence కలుగజేసే institution గా ఉండాలి. ప్రమాదమైన పరిస్థితులు వస్తేగాని, చిక్కులుకలిగితేగాని ఆప్రశ్న చూడగలుగు తారనే విశ్వాసం ప్రతిపక్షంలో ఉండే వారికి, ప్రజలందరికీ కలిగించే institution గా ఇది ఉండేలా చాలా భాగముంటుంది. ఆ విధంగా నడపడానికి ఉపయోగపడాలని సలహా చెబుతున్నాను. గవర్నరుకు అవసరమైన Quarters కట్టడంలోగాని, guest houses కట్టడంలోకాని ఎవ్వరికీ అభ్యంతరం లేదు. కాని, కొన్ని staff quarters ను తగ్గించి యిచ్చి కడతామన్నట్టి చెప్పడం ఫలితాన్నిగాదు. అది చాలా crude గా ఉన్నది. staff quarters తగ్గిస్తున్నారని వారి బాధగాకూడ ఉన్నది. Planning Sub-committee లో విచారణ చేసేటప్పుడుకూడ మేము యీ మాటలు చెప్పాము. గవర్నరుమీద మాకు అగౌరవ భావమేలేదు. వారికి పొకర్యాలు ఉండకూడదనే భావం ఏమీ లేదు. ఏ ప్రతిపక్ష సభ్యులకూడ అట్టి భావం లేదని మనవిచేస్తున్నాము. డెమొక్రసీలో ఉన్నట్టి వరకు గవర్నరును ఫలానా స్థానం నిమ్మనలేని అవసరం ఉన్నదీ, ఉండడానికి మేము అంగీకారులుగా ఉన్నాము.

Second five year plan తయారు చేసేటప్పుడు తాలూకాలనుంచి గ్రామాలనుంచి వివరాలను సేకరించి జాగ్రత్తగా తాలూకావారీగా జిల్లాలవారీగా ఆలోచించి రాష్ట్రప్రభుత్వం level లో ఆలోచించి expert ను consult చేసి financial position మాచుకొని అన్ని వ్యవహారాలు ముగించుకొని planning commission దగ్గరకు వెళ్ళాము. వారు దానిని అంగీకరించారు. ఇప్పుడిప్పుడే తగ్గింపులుచేసి అనేకరకాల plan ను కొన్నిసందర్భాలలో ఫలితంగానైనా plan లోని items ను తగ్గించడానికి వీలయ్యేటట్లు Planning demand కట్టి

నప్పుడు దీనిని గురించిన వివరాలన్ని చెబుతాను.. వీటి విషయం ఒక categorical statement వారి జవాబులో ఇవ్వాలని ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను ఒకరిద్దరు సంతకాలుచేసి applications ఇస్తే plan ను మార్చడానికి పూను కోకుండా ఉంటే మనం ఇష్టంవచ్చినట్లుగా కార్యక్రమం సాగించుకోడానికి వీలుం టుంది. సంవత్సరం పొడుగునా వీలైనన్ని తక్కువ మార్పులతో యీ బడ్జెటును ఆచరణలో పెట్టడానికి పూచీఉండుకొని యీనాడు చర్చలు జరుపుకుంటున్నాము. 5 సంవత్సరాలకు ఉన్న plan కోసం రెండు సంవత్సరాలు కష్టపడి అందరి అభిప్రాయాలు సేకరించి ఒక plan తయారు చేశాము. Plan లోని items ను అవసరమైనంత fiddle చేస్తుంటే, మార్పులు చేసుకోడానికి పూనుకొంటే గ్రామా లలో ఉన్న ప్రజలకు అపోహలు కలగడానికి అవకాశం ఉంటుందని సవిన యంగా మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి: ఆ మార్చినవేవో ఒకటి, రెండు చెబుతారా? చెప్పినట్లయితే, లేదు నేను జవాబు చెప్పడానికి వీలుగా ఉంటుంది

శ్రీ ఎమ్ చెన్నారెడ్డి: నేను ఇదివరకే మనవిచేశాను. దేవనూరు ప్రాజెక్టును గురించి Regional Planning Committee కి Chairman గా నాదగ్గర రికార్డు ఉన్నది. Chief Engineer ఇచ్చిన statement కూడ ఉన్నది. మంత్రిగారు, సెక్రటరిగారు, చీఫ్ ఇరిజనిరుగారు కలిసి దేవనూరు ప్రాజెక్టును delete చేయాలని నిర్ణయించినట్లుగా నాదగ్గర రిపోర్టు ఉన్నది 3 కోట్ల రూపాయలతో multi-purpose project గా technical గా work చేయడంలో ఇది ఇరిగేషను ప్రాజెక్టా, ఎలక్ట్రిసిటీ ప్రాజెక్టా అని ఆలోచించి చక్కా electricity ది మాత్రమే అయితే ఖర్చు ఎక్కువ అవుతుందీ అనుకున్నారు. Irrigation కు కూడ వీలున్నదా లేదా, ఏవిధంగా ఖర్చుచేయాలి yard stick సరిపోదు అని తిరిగి ఆలోచించి తీసివేయడానికి నిర్ణయించారు. నిజామాబాదులో ఉండే ప్రజల ఆందోళననుబట్టి, నాకు వచ్చిన వివరాలనుబట్టి వేమ యీ మాటలు చెబుతున్నాను. ఏదో పెద్ద కారణం ఉండి plan లో ఉన్న items ను మార్చితే వీలైనంతవరకు వాటినికూడ చేస్తాము; లేకపోతే financial resources ను బట్టి plan లో ఉన్న items ను తప్పని సరిగా తీసుకుంటాము అని ఒక categorical statement ను యీ అసెంబ్లీకి ఇవ్వడం, యీ రాష్ట్ర ప్రజలకు తెలియజేయడం అవసరమని ముఖ్యమంత్రిగారికి నేను మరలా చెబుతున్నాను.

Regional committee సరిగా function చేసే విషయంలోను నా కిచ్చిన కొద్దిపాటి సమయంలో సూచనలు ఇచ్చాను.

ఈ అవకాశం కల్పించినందుకు మీకు నా కృతజ్ఞత తెలుపుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : రేపు ఉదయం 8.30 గంటలకు మళ్ళీ సమావేశం అవుదాము.

The House then adjourned till Half Past Eight of the Clock on Wednesday, the 4th March, 1959.